

ЗЕЛЕНА КНИГА

РЕГУЛЮВАННЯ ВНУТРІШНЬОГО ВИРОБНИЦТВА ТА ОБІГУ ЗАСОБІВ ЗАХИСТУ РОСЛИН

EU4Business

ПРЯМУЄМО
РАЗОМ

FORBIZ
Створення кращого
бізнес-середовища

BRDO
Офіс ефективного
регулювання

EU4Business

**ПРЯМУЄМО
РАЗОМ**

FORBIZ

Створення кращого
бізнес-середовища

BRDO

Офіс ефективного
регулювання

ОФІС ЕФЕКТИВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ

info@brdo.com.ua, office@brdo.com.ua
+38 (044) 332 49 12, +38 (094) 832 49 12
Київ, вул. Хорива, 55-К
www.brdo.com.ua

Офіс ефективного регулювання BRDO було засновано в листопаді 2015 року, задля сприяння створенню ефективного регулювання і поліпшення економічних свобод в Україні (з пріоритетом для малого/середнього бізнесу). Саме з цією метою ми реалізуємо інклюзивний та відкритий процес оптимізації регуляторних відносин на ринках паливно-енергетичного комплексу та житлово-комунального господарства, який призведе до взаємної довіри та партнерства держави й бізнесу.

Документ підготовлено експертами Офісу ефективного регулювання.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Олексій Дорогань, Андрій Заблоцький

АВТОРСЬКИЙ КОЛЕКТИВ:

Ірина Грузінська, Альона Смагіна, Віталій Жигadlo, Роман Стаднік, Олександр Перепелиця

ПРЕАМБУЛА

ЗЕЛЕНА КНИГА (GREEN PAPER) — це документ, який у своєму загальному вигляді містить чітко окреслену проблематику ринку, на вирішення якої має бути спрямована відповідна політика держави, а також, це відома європейська практика організації обговорень із громадськістю і стейкхолдерами щодо наявних і актуальних проблем ринку та можливих шляхів їх вирішення.

Зазвичай, наступним етапом є створення Білої книги («White Paper») — аналітичного документу, що описує конкретні завдання державної політики в певній галузі, які спрямовані на подолання існуючих проблем ринку. Зелена книга **«Регулювання внутрішнього виробництва та обігу засобів захисту рослин»** створена сектором «Сільське господарство» Офісу ефективного регулювання BRDO відповідно до Плану системного перегляду регуляторних актів у сферах сільського господарства та безпеки харчових продуктів, схваленого Робочою групою з перегляду регуляторних нормативно-правових актів у сферах сільського господарства та безпеки харчових продуктів (наказ Мінагрополітики від 26.08.2016 №292) з метою виокремлення та аналізу проблематики інструментів регулювання та надання їм оцінки впливу на ринок засобів захисту рослин.

Системний перегляд якості державного регулювання здійснюється на підставі методики, автором якої є Офіс, за підтримки Європейського Союзу в межах проекту FORBIZ та Ініціативи EU4Business. У процесі розробки методики експерти враховували кращі світові регуляторні практики та історичний досвід українських реалій. Методичні рекомендації щодо проведення першого етапу системного перегляду регуляторних актів — інвентаризації — були погоджені та затверджені Міністерством економічного розвитку та Державною службою з питань регуляторної політики в серпні 2016 року.

З метою об'єктивної системної оцінки регуляторного поля, інвентаризації та очищення в подальшому, Офіс звернувся з ініціативою до Міністерства економічного розвитку і торгівлі України щодо проведення нового етапу перегляду регуляторних нормативно-правових актів. Розроблена Офісом методика Системного перегляду якості державного регулювання (Rolling Review), яку експерти перейняли з британської моделі, спростивши і адаптувавши до українських реалій, **складається з низки етапів:**

- 1 Підготовчого (інвентаризації).
- 2 Аналізу ефективності чинного регулювання окремих ринків.
- 3 Розробки нової моделі регулювання окремих ринків.
- 4 Розробка пакету законодавчих актів для прийняття.

ПЕРШИЙ ЕТАП, за суттю, — інвентаризація регуляторного поля та підготовка Плану Системного перегляду якості державного регулювання ринків. На цьому етапі, протягом 2016 року здійснювалася класифікація та каталогізація регуляторних актів, завдань, інструментів чинної регуляторної політики.

ІНВЕНТАРИЗАЦІЯ РЕГУЛЯТОРНОГО ПОЛЯ ПЕРЕДБАЧАЄ СКЛАДАННЯ: переліку регуляторних актів, що регулюють сектор (галузь) економіки; переліку завдань політики (регулювання) щодо сектору (галузі) економіки; переліку інструментів регулювання у секторі (галузі) економіки; переліку ринків у секторі (галузі) економіки.

На виконання доручення першого віце-прем'єр-міністра України з метою об'єктивної оцінки регуляторного поля, інвентаризації та очищення його в подальшому, у профільних міністерствах були створені робочі групи, які розпочали перегляд діючих регуляторних актів.

Під системний перегляд регуляторних актів підпали сфери сільського господарства та безпеки харчових продуктів, будівництва, енергетики, транспорту та інфраструктури, інформаційних технологій та телекомунікацій. Координацію роботи здійснює Мінекономрозвитку. Процес відбувається за активної участі бізнесу і громадськості. Після завершення процесу інвентаризації було затверджено публічний План Системного перегляду якості державного регулювання ринків для кожної із сфер. Затвердження Плану Системного перегляду якості державного регулювання ринків дозволило перейти до другого етапу — саме до перегляду та аналізу якості державного регулювання.

ДРУГИЙ ЕТАП включає в себе безпосередню діяльність з діагностики проблем та проектування принципово іншого регуляторного середовища, зокрема:

- ◆ «очистку» регуляторного поля від регулювання, що не відповідає принципам регуляторної політики;
- ◆ оцінку якості регулювання ринків та врахування досвіду минулих рішень для проектування нового регулювання;
- ◆ підготовки рекомендацій з системного вдосконалення регулювання;
- ◆ практичне впровадження взаємодії держави (регуляторів), бізнесу та суспільства, що призведе до підвищення рівня залученості бізнесу до процесу регулювання його діяльності.

Під час «очистки» регуляторні акти проходять оцінку за низкою критеріїв, серед них — законність, потрібність, наявність корупційних ризиків, вплив на бізнес, вартість регулювання та ефективність. Паралельно, з метою створення комплексної оцінки ринку та впливу на нього регулювання, проходять консультації з усіма заінтересованими групами стейкхолдерів на ринку з використанням різних каналів комунікації та засобів: опитування, консультації, інтерв'ю, експертизи тощо.

ЗМІСТ

ПРЕАМБУЛА	3
РЕЗЮМЕ	6
1. ЗАГАЛЬНИЙ АНАЛІЗ РЕГУЛЮВАННЯ РИНКУ ЗАСОБІВ ЗАХИСТУ РОСЛИН	7
1.1 Нормативно-правове регулювання ринку засобів захисту рослин.....	7
1.2 Аналіз інструментів регулювання та цілей державної політики.....	11
1.3 Детальна матриця регулювання.....	14
2. ХАРАКТЕРИСТИКА РИНКУ ЗАСОБІВ ЗАХИСТУ РОСЛИН	22
2.1 Бізнес-процеси ринку засобів захисту рослин.....	22
2.2 Аналіз економічних показників імпорту, внутрішнього виробництва та обігу засобів захисту рослин.....	23
2.3 Аналіз заінтересованих осіб імпорту, внутрішнього виробництва та обігу засобів захисту рослин.....	27
3. ДОСВІД ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ	28
3.1 Загальна характеристика регулювання ЗЗР в ЄС.....	28
3.2 Міжнародні зобов'язання України.....	35
3.3 Досвід країн-членів Європейського Союзу	39
4. АНАЛІЗ БІЗНЕС-ПРОЦЕСІВ ТА РЕГУЛЯТОРНИХ КЕЙСІВ	44
4.1 Матриця регулювання імпорту, внутрішнього виробництва та обігу засобів захисту рослин	44
4.2 Імпорт.....	46
4.3 Внутрішнє виробництво.....	60
4.4 Обіг на внутрішньому ринку.....	68
4.5 Контроль за обігом	90
ДОДАТКИ	96

РЕЗЮМЕ

Для того щоб винайти нову діючу речовину, науковцям потрібно щонайменше **10** років, понад **200 мільйонів євро** та здійснити близько **200** різних досліджень.

Однак, в умовах здійснення таких наукових робіт в Україні, при наявності фінансових ресурсів та інвестицій, жодному суб'єкту господарювання, що працює на ринку не вдалося б пройти цей шлях легко.

Основними проблемами для бізнесу пов'язаними із реєстрацією нової діючої речовини та препаратів є недоліки нормативно-правових актів, надмірності адміністративних процедур при проведенні експертиз та видачі дозволів, невизначеність послідовності дій та, іноді, повна відсутність регулювання окремих етапів державної реєстрації.

Проблемами для споживачів - аграрних підприємств є їх незахищеність від підробок та неякісних засобів захисту рослин, які вони використовують у господарській діяльності, складнощі щодо утилізації тари та невикористаних препаратів, тощо. Варто зазначити, що тіньовий ринок за експертними оцінками складає **30 відс від всіх продажів**.

За цих умов **держава має труднощі з належним контролем** щодо обігу, зберігання та використання засобів захисту рослин, через розгалуженість та невизначеність повноважень між різними органами державної влади.

Таким чином, недостатня участь держави у всіх процесах пов'язаних з обігом ЗЗР призводить до порушення принципу «добросусідства» між учасниками ринку. Яскравим прикладом на сьогодні є конфлікт інтересів між аграріями та пасічниками.

В цілому, Україна є імпортоорієнтованою країною по використанню засобів захисту рослин. Ємність ринку ЗЗР в Україні оцінюється в **110-120 тис. т**, що в вартісному виразі складає близько **1 млрд дол. США**.

На сьогодні, нормативно-правове регулювання ринку здійснюється **127** регуляторними актами та **73** інструментами державного регулювання.

Аналіз нормативно-правового поля показав, що **понад 24% актів, котрі регулюють ринок ЗЗР є неактуальними, а майже 9% правових актів мають ознаки незаконних**.

За проведеною експертною оцінкою, інструменти регулювання ринку в більшій мірі є корупційними. **Так, 51 з 73 інструментів мають надзвичайно високі корупційні ризики**, що свідчить про значну кількість бар'єрів для суб'єктів господарювання на ринку.

Таким чином, системний аналіз ринку показав, що наявність великої кількості нормативно-правових актів та інструментів регулювання, які є застарілими, мають недоліки та процедурні неузгодженості між собою, не дозволяє реалізувати ефективну політику держави у сфері регулювання обігу засобів захисту рослин.

ДОВІДКОВО:

Вирішення проблем ринку, які розглядаються експертами у цій книзі пов'язаних зі спрощенням процедур у сфері державних випробувань та запровадження єдиного державного реєстру пестицидів і агрохімікатів здійснено Кабінетом Міністрів України шляхом внесення відповідних змін до постанови Кабінету Міністрів України від 04 березня 1996 р. № 295. Також наразі в Верховній Раді зареєстровано Проект Закону про внесення змін до статті 4 Закону України «Про пестициди та агрохімікати» щодо ввезення пестицидів на митну територію України.

1 | ЗАГАЛЬНИЙ АНАЛІЗ РЕГУЛЮВАННЯ РИНКУ ЗАСОБІВ ЗАХИСТУ РОСЛИН

1.1

НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ РИНКУ ЗАСОБІВ ЗАХИСТУ РОСЛИН

**РИНОК ЗАСОБІВ ЗАХИСТУ РОСЛИН В УКРАЇНІ РЕГУЛЮЄТЬСЯ
127 РЕГУЛЯТОРНИМИ АКТАМИ. З НИХ:**

Повний перелік актів ринку наведено в Додатку №1.

На сьогодні серед актів, які регулюють ринок є й такі, що можуть бути визнані неактуальними та/або незаконними.

НЕАКТУАЛЬНІ ЗА ОЗНАКОЮ ПЕРІОДУ ПРИЙНЯТТЯ:

- 1 >> Кодекс України про адміністративні правопорушення.
- 2 >> Санітарні правила і норми охорони поверхневих вод від забруднення. СанПіН 4630-88. від 04.07.1988 № 4630.
- 3 >> Охорона природи. Грунти. Номенклатура показників санітарного стану ГОСТ 17.4.2.01-81, затверджений постановою Державного комітету СРСР по стандартам від 20.03.1981 № 1476.
- 4 >> Закон України «Про зовнішньоекономічну діяльність».
- 5 >> Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища».

НЕАКТУАЛЬНІ ЗА ОЗНАКОЮ НЕВІДПОВІДНОСТІ ЗАКОНОДАВСТВУ:

- 1) Наказ Мінприроди України «Про затвердження Розміру плати за проведення експертизи, державної реєстрації та перереєстрації пестицидів і агрохімікатів» від 20.11.2008 №595, не відповідає Закону України «Про пестициди і агрохімікати» в частині, що згідно з законом державна реєстрація пестицидів і агрохімікатів здійснюється центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища, на платній основі в порядку та розмірах, встановлених Кабінетом Міністрів України, а не Наказом Міністерства охорони навколишнього природного середовища України.
- 2) Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку одержання допуску (посвідчення) на право роботи, пов'язаної з транспортуванням, зберіганням, застосуванням та торгівлею пестицидами і агрохімікатами» від 18.09.1995 №746, у зв'язку із неузгодженістю з Положенням про Державну службу України з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів, в частині повноважень державних фітосанітарних інспекцій, повноваження яких наразі виконує Державна служба України з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів.
- 3) Наказ Мінагрополітики України «Про затвердження розмірів плати за послуги з питань ветеринарної медицини, захисту рослин, охорони прав на сорти рослин, які надаються органами та установами, що входять до сфери управління Державної ветеринарної та фітосанітарної служби» від 13.02.2013 №96. Згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 10.09.2014 № 442 утворено Державну службу України з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів, реорганізувавши шляхом перетворення Державну ветеринарну та фітосанітарну службу.
- 4) Перелік пестицидів, дозволених до застосування авіаційним методом в сільському господарстві України на 1997-2000 роки, затверджений головою Укрдержхімкомісії від 11.07.1997. Неактуальний у зв'язку із завершенням періоду дії.
- 5) Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку видачі дозволів на виконання робіт підвищеної небезпеки та на експлуатацію (застосування) машин, механізмів, устаткування підвищеної небезпеки» від 26.10.2011 №1107, в частині невідповідності Закону України «Про дозвільну систему у сфері господарської діяльності».
- 6) Постанова Головного державного санітарного лікаря «Державні санітарні правила «Транспортування, зберігання та застосування пестицидів у народному господарстві» ДСанПіН 8.8.1.2.001-98» від 03.08.1998 №1, в частині посилань на ліквідовані або реорганізовані органи.
- 7) Наказ Мінпраці України «Про затвердження Типових норм безплатної видачі спеціального одягу, спеціального взуття та інших засобів індивідуального захисту працівникам сільського та водного господарства (НПАОП 0.00-3.01-98)» від 10.06.1998 №117. Указ Президента України від 09.03.1998 № 182/98 «Про затвердження Положення про Комітет по нагляду за охороною праці України», на підставі якого затверджено Типові норми, наразі втратив чинність.
- 8) Наказ Мінфіну України «Про затвердження Правил виготовлення бланків цінних паперів і документів суворого обліку» від 25.11.1993 №98/118/740. Постанова Кабінету Міністрів України, яка вказана як підстава для затвердження Правил виготовлення бланків цінних паперів і документів суворого обліку, втратила чинність.

- 9) Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Ліцензійних умов провадження господарської діяльності з перевезення пасажирів, небезпечних вантажів та небезпечних відходів автомобільним транспортом, міжнародних перевезень пасажирів та вантажів автомобільним транспортом» від 02.12.2015 № 1001. *Пункт 4 Ліцензійних умов передбачає вид діяльності, який не передбачений ст. 9 Закону України «Про автомобільний транспорт».*
- 10) Наказ Мінтрансв'язку України «Про затвердження Правил організації та виконання авіаційних робіт у сільському та лісовому господарстві» від 22.12.2006 № 1179. *Втратив чинність Повітряний кодекс України, який вказаний як підстава для затвердження Правил.*
- 11) Наказ Мінагрополітики України «Про затвердження Порядку надання Головною державною інспекцією захисту рослин Мінагрополітики погодження на видачу ліцензії на хімічні засоби захисту рослин, імпорту яких підлягає ліцензуванню у 2010 році» від 10.03.2010 № 121. *Порядок затверджено винятково на 2010 рік, а отже термін дії фактично завершено.*
- 12) Наказ Мінагрополітики України «Про затвердження Порядку надання Головною державною інспекцією захисту рослин Мінагрополітики погодження на видачу ліцензії на хімічні засоби захисту рослин, імпорту яких підлягає ліцензуванню у 2009 році» від 04.03.2009 № 139. *Порядок затверджено винятково на 2009 рік, а отже термін дії фактично завершено.*
- 13) Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження переліків товарів, експорт та імпорту яких підлягає ліцензуванню, та квот на 2010 рік» від 23.12.2009 № 1406. *Переліки затверджено винятково на 2010 рік, а отже термін дії фактично завершено.*
- 14) Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження переліків товарів, експорт та імпорту яких підлягає ліцензуванню, та обсягів квот у 2009 році» від 27.12.2008 № 1123. *Переліки затверджено винятково на 2009 рік, а отже термін дії фактично завершено.*
- 15) Наказ Міністерства аграрної політики України «Про затвердження галузевої програми «Захист рослин 2008-2015»» від 06.12.2007 № 867/112. *Період дії програми фактично завершено.*
- 16) Наказ Міністерства аграрної політики України «Про затвердження галузевої Програми «Комплексна біологізація захисту рослин 2008-2012»» від 27.05.2008 № 334/46. *Період дії програми фактично завершено.*
- 17) Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження переліку органів ліцензування та визнання такими, що втратили чинність, деяких постанов Кабінету Міністрів України» від 05.08.2015 № 609. *Пункт 7 Переліку органів ліцензування, який визначає НКРЗІ органом ліцензування діяльності у сфері телекомунікацій суперечить ч. 2 ст. 21 Закону України «Про ліцензування видів господарської діяльності», згідно з якою ліцензування діяльності в сфері телекомунікацій втратило чинність з 01.01.2018 р.*
- 18) Наказ Мінприроди України «Про затвердження форми заявки, яку подає суб'єкт господарювання для отримання дозволу на ввезення на митну територію України незареєстрованих пестицидів і агрохімікатів, що використовуються для проведення державних випробувань і наукових досліджень, а також обробленого ними насіннєвого (посадкового) матеріалу» від 18.05.2009 № 234. *Поточна редакція Постанови КМУ від 4 березня 1996 № 288 не передбачає затвердження Міністерством форми заявки.*
- 19) Закон України «Про відходи». *Адміністративні послуги визначаються виключно законами, якими встановлюються переліки вимоги до документів, необхідних для отримання адміністративної послуги. Водночас Закон «Про відходи» не містить вимог щодо видачі дозволу на здійснення*

операцій у сфері поводження з відходами, передбачених Законом України від 06.09.2005 № 2806 «Про дозвільну систему у сфері господарської діяльності», відповідного порядку його надання Кабінетом Міністрів України.

НЕЗАКОННІ АКТИ:

- 1 Наказ Мінприроди України «Про затвердження Розміру плати за проведення експертизи, державної реєстрації та перереєстрації пестицидів і агрохімікатів» від 20.11.2008 №595, **за ознакою відсутності підстави для прийняття**. Законом України передбачено, що державна реєстрація пестицидів і агрохімікатів здійснюється центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища, на платній основі в порядку та розмірах, встановлених Кабінетом Міністрів України, а не Наказом Міністерства охорони навколишнього природного середовища України.
- 2 Перелік пестицидів, дозволених до застосування авіаційним методом в сільському господарстві України на 1997-2000 роки, затверджений головою Укрдержхімкомісії 11.07.1997, **за ознакою відсутності підстави для прийняття**.
- 3 Наказ Мінсоцполітики України «Про затвердження Мінімальних вимог безпеки і охорони здоров'я при використанні працівниками засобів індивідуального захисту на робочому місці» від 29.11.2018 №1804, **за ознакою відсутності підстави для прийняття**.
- 4 Наказ Міністерства аграрної політики України «Про затвердження галузевої програми «Захист рослин 2008-2015»» від 06.12.2007 №867/112, **за ознакою відсутності підстави для прийняття**.
- 5 Наказ Міністерства аграрної політики України «Про затвердження галузевої Програми «Комплексна біологізація захисту рослин 2008-2012»» від 27.05.2008 №334/46, **за ознакою відсутності підстави для прийняття**.
- 6 Наказ Міністерства охорони здоров'я України «Про затвердження методичних вказівок «Медико-біологічні дослідження виробничих штамів мікроорганізмів і токсиколого-гігієнічна оцінка мікробних препаратів, визначення їх безпеки та обґрунтування гігієнічних нормативів і регламентів»» від 26.10.2004 №521, **за ознакою відсутності підстави для прийняття**.
- 7 Постанова Кабінету Міністрів України «Про вдосконалення технічного, класифікаційного і судноплавного нагляду на морському і річковому транспорті» від 08.06.1998 №814, **за ознакою відсутності підстави для прийняття**.

В результаті аналізу нормативно-правових актів встановлено, що понад 24% актів, котрі регулюють ринок ЗЗР є неактуальними. Водночас лише 8,89% правових актів мають ознаки незаконних.

АНАЛІЗ ІНСТРУМЕНТІВ РЕГУЛЮВАННЯ ТА ЦІЛЕЙ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ

Ринок засобів захисту рослин регулюється **73 інструментами**, передбаченими діючим законодавством України. Більшість інструментів регулювання мають високі корупційні ризики та є недружніми для бізнесу. Так:

- ◆ Більше 5 балів корупційних ризиків має **51** інструмент регулювання
- ◆ Менше 5 балів корупційних ризиків — **9** інструментів регулювання

Одночасно, через відсутність процедур проходження, ведення, погодження, затверджених порядків, неможливо провести таку оцінку щодо **13** інструментів регулювання.

ТАБЛИЦЯ ОЦІНКИ КОРУПЦІЙНИХ РИЗИКІВ ІНСТРУМЕНТІВ РЕГУЛЮВАННЯ

11.9	10.3	10.3	10.3	9.9	9.6
Посвідчення про проходження спеціальної підготовки з питань безпечного виконання роботи з пестицидами і агрохімікатами	Повідомлення агрономом по хімзахисту місцевої санепідемстанції і територіальної установи Мінекобезпеки про заведення пестицидів у господарство	Рішення про визнання пестицидів і агрохімікатів та тари від них непридатними або забороненими до використання	Паспорт місця видалення відходів	Позитивний висновок державної санітарно-епідеміологічної експертизи	Дозвіл на здійснення операцій у сфері поводження з відходами
				9.6	9.6
9.6	9.6	9.6	9.6	9.6	9.6
Реєстрація діючої речовини	Дозвіл на виготовлення та застосування дослідних партій вітчизняних пестицидів і агрохімікатів, дозволених до використання в Україні (препаратів)	Письмова згода на багаторазовий експорт	Свідцтво про завантаження контейнера/ транспортного засобу	Позитивний висновок державної санітарно-гігієнічної експертизи	Дозвіл на ввезення незареєстрованого в Україні технічного засобу застосування пестицидів і агрохімікатів іноземного виробництва з метою проведення державних випробувань для його державної реєстрації та подальшого застосування в Україні
9.6	9.6	9.6	9.6	9.6	8.9
Згода на розміщення на території села, селища, міста місць чи об'єктів для зберігання та захоронення відходів	Позитивний висновок науково-технічної експертизи	Інвентаризація асортименту, обсягів пестицидів і агрохімікатів, які підлягають утилізації, знищенню та знешкодженню	Паспорт, виданий санітарно-епідеміологічної службою	Висновок щодо того, чи підпадають відходи до Зеленого переліку відходів, які є об'єктом експорту та імпорту	Реєстрова карта об'єкта утворення, оброблення та утилізації відходів
				8.3	8.3
8	8	8	8	8.3	8.3
Сертифікат на авіахімапаратуру повітряного судна	Проект авіаційно-хімічних робіт	Карта-схема землекористування	Допуск (посвідчення) на право роботи із пестицидами і агрохімікатами	Узгодження технології утилізації, знищення та знешкодження непридатних або заборонених до використання пестицидів і агрохімікатів та тари від них	Реєстраційне посвідчення про державну реєстрацію препарату
8	8	8	8	8	8
Дозвіл Укрдержхімкомісії	Позитивний висновок державної санітарної експертизи	Агрохімічний паспорт земельної ділянки (поля)	Санітарний паспорт на право одержання, зберігання і застосування пестицидів і мінеральних добрив	Реєстрація в органах санепідслужби та охорони природи	Повідомлення про застосування засобів захисту рослин

8	8	8	8	8	8
Результати лабораторної перевірки якості пестицидів і агрохімікатів	Повідомлення на транскордонне перевезення небезпечних відходів	Дозвіл на транскордонне перевезення небезпечних відходів	Сертифікат відповідності	Санітарний паспорт або дозвіл на право експлуатації аеродрому і вертодрому сільгоспавіації	Сертифікат на право виконання авіаційно-хімічних робіт
7.9	7.4	7	7	7	7
Реєстрація небезпечних факторів	Дозвіл на ввезення та застосування незареєстрованих пестицидів і агрохімікатів для державних випробувань та наукових досліджень, а також обробленого ними насіннєвого (посадкового) матеріалу	Книга обліку приходу-витрати пестицидів по складу	Наряд на виконання роботи з пестицидами і агрохімікатами	Медична книжка особи, яка працює з пестицидами і агрохімікатами	Карта умов праці
5.6	6.7	7	7	7	7
Письмова згода на транскордонне перевезення небезпечних відходів	Дозвіл на виконання робіт підвищеної небезпеки та на експлуатацію (застосування) машин, механізмів, устаткування підвищеної небезпеки	Рішення про визначення судна придатним для перевезення небезпечних вантажів у разі відсутності запису в кваліфікаційному посвідченні	Запис у класифікаційному посвідченні Морського Регістру	Паспорт безпечності хімічної продукції	Акт про наявність залишків пестицидів і агрохімікатів
5.4	5.4	5.4	4.4	4.4	4.4
Реєстраційне посвідчення про державну реєстрацію технічних засобів застосування пестицидів і агрохімікатів	Реєстраційне посвідчення повітряного судна	Погодження з органами Національної поліції маршрутів і режимів дорожнього перевезення небезпечного вантажу	Декларація про відходи	Свідоцтво (сертифікат) на право проведення робіт з небезпечними речовинами	Свідоцтво (сертифікат) про проходження спеціального навчання з питань перевезення небезпечних вантажів працівником суб'єкта перевезення небезпечних вантажів
1.4	2.4	2.4	2.4	2.4	2.7
Ліцензія на провадження господарської діяльності з виробництва особливо небезпечних хімічних речовин, перелік яких визначається Кабінетом Міністрів України	Ліцензія на провадження господарської діяльності з поводження з небезпечними відходами	ДОПНВ-свідоцтво про підготовку водіїв транспортних засобів, що перевозять небезпечні вантажі	Свідоцтво про допущення транспортного засобу до перевезення визначених небезпечних вантажів	Ліцензія на провадження господарської діяльності з перевезення пасажирів, небезпечних вантажів та небезпечних відходів річковим, морським, автомобільним, залізничним та повітряним транспортом, міжнародні перевезення пасажирів та вантажів автомобільним транспортом	Санітарні паспорти на складські приміщення для зберігання та торгівлі засобами захисту рослин

– Договір обов'язкового страхування відповідальності суб'єктів перевезення небезпечних вантажів на випадок настання негативних наслідків під час перевезення небезпечних вантажів – Товарно-транспортна накладна – Сертифікат відповідності пакування, контейнерів, цистерн, засобів пакування – Щорічний звіт суб'єкта дорожнього перевезення небезпечних вантажів	– Страхування відповідальності експортера та особи, яка відповідає за утилізацію (видалення) небезпечних відходів, щодо відшкодування шкоди, яку може бути заподіяно здоров'ю людини, власності та навколишньому природному середовищу під час транскордонного перевезення та утилізації (видалення) небезпечних відходів – Обов'язкове страхування господарської діяльності у сфері зберігання та застосування пестицидів і агрохімікатів	– Договір на утилізацію, знищення та знешкодження непридатних або заборонених до використання пестицидів і агрохімікатів та тари від них – Паспорт відходів – Обов'язкове страхування здоров'я і життя працівників, які беруть участь у перевезенні небезпечних вантажів, від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання – Письмові інструкції	– Контракт між експортером та особою, що відповідає за утилізацію/видалення небезпечних відходів – Документ, виданий компетентним органом, із зазначенням умов перевезення, якщо це вимагається відповідно до підпунктів «с» або «d» підрозділу 5.4.1.2.1 або підрозділу 5.4.1.2.3.3 додатка А до ДОПНВ – Транспортний документ, передбачений розділом 5.4.1 додатка А до ДОПНВ

Отже, **70%** інструментів регулювання мають високі корупційні ризики, лише **18%** не є корупційними та **12%** неможливо проаналізувати. Крім цього, через високі корупційні ризики більшість інструментів регулювання є недружніми для бізнесу.

ЦІЛІ РЕГУЛЮВАННЯ

Загалом, діючим законодавством України цілі регулювання для інструментів регулювання фактично не встановлені, адже лише **2 з 73** інструментів регулювання мають закріплену в нормативно-правових актах конкретну ціль. Діючі програмні документи, які б визначали основну мету регулювання ринку засобів захисту рослин у на сьогодні відсутні.

ДЕТАЛЬНА МАТРИЦЯ РЕГУЛЮВАННЯ

БІЗНЕС- ПРОЦЕС	ЦІЛЬ (ВИЗНАЧЕНА ЗАКОНОМ)	ІНСТРУМЕНТИ РЕГУЛЮВАННЯ
ІМПОРТ	Не визначено	Реєстраційне посвідчення про державну реєстрацію препарату (ст. 7 Закону України «Про пестициди і агрохімікати», п. 24 Порядку проведення державних випробувань, державної реєстрації та перереєстрації, видання переліків пестицидів і агрохімікатів, дозволених до використання в Україні, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 04.03.1996 № 295)
	Не визначено	Дозвіл на ввезення на митну територію України незареєстрованих пестицидів і агрохімікатів, що використовуються для державних випробувань та наукових досліджень, а також обробленого ними насіннєвого (посадкового) матеріалу (ч. 3 ст. 4 Закону України «Про пестициди та агрохімікати»)
	Не визначено	Дозвіл на ввезення незареєстрованого в Україні технічного засобу застосування пестицидів і агрохімікатів іноземного виробництва з метою проведення державних випробувань для його державної реєстрації та подальшого застосування в Україні (п. 30 Порядку проведення державних випробувань та державної реєстрації технічних засобів застосування пестицидів і агрохімікатів, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 29.04.1996 № 479)
ВНУТРІШНЄ ВИРОБНИЦТВО	Не визначено	Реєстрація діючої речовини (п. 19 Порядку проведення державних випробувань, державної реєстрації та перереєстрації, видання переліків пестицидів і агрохімікатів, дозволених до використання в Україні, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 04.03.1996 № 295) Реєстрація небезпечних факторів (ст. 9 Закону України «Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення»)
	Не визначено	Реєстраційне посвідчення про державну реєстрацію препарату (ст. 7 Закону України «Про пестициди і агрохімікати», п. 24 Порядку проведення державних випробувань, державної реєстрації та перереєстрації, видання переліків пестицидів і агрохімікатів, дозволених до використання в Україні, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 04.03.1996 № 295)
	Не визначено	Дозвіл на виготовлення та застосування дослідних партій вітчизняних препаратів (п. 15 Порядку проведення державних випробувань, державної реєстрації та перереєстрації, видання переліків пестицидів і агрохімікатів, дозволених до використання в Україні, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 04.03.1996 № 295)
	Не визначено	Ліцензія на провадження господарської діяльності з виробництва особливо небезпечних хімічних речовин, перелік яких визначається Кабінетом Міністрів України, поводження з небезпечними відходами (п. 14 ч. 1 ст. 7 «Про ліцензування видів господарської діяльності», Перелік особливо небезпечних хімічних речовин, виробництво яких підлягає ліцензуванню, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 17.08.1998 № 1287)

ОБІГ НА
ВНУТРІШНЬОМУ
РИНКУ.
ВИКОРИСТАННЯ

Державний контроль за зміною показників родючості, забруднення ґрунтів токсичними речовинами і радіонуклідами, раціональним використанням земель сільськогосподарського призначення

Агрохімічний паспорт земельної ділянки (ст. ст. 1, 12 Закону України «Про пестициди та агрохімікати», указ Президента України від 02.12.1995 № 1118/95 «Про суцільну агрохімічну паспортизацію земель сільськогосподарського призначення», Порядок ведення агрохімічного паспорта поля, земельної ділянки, затверджений наказом Міністерства аграрної політики та продовольства України від 11.10.2011 № 536)

Не визначено

Допуск (посвідчення) на право роботи з пестицидами і агрохімікатами (ч. 2 ст. 11 Закону України «Про пестициди та агрохімікати», п. 1 Порядку одержання допуску (посвідчення) на право роботи, пов'язаної з транспортуванням, зберіганням, застосуванням та торгівлею пестицидами і агрохімікатами, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 18.09.1995 р. № 746)

Посвідчення про проходження спеціальної підготовки з питань безпечного виконання роботи з пестицидами і агрохімікатами (п. 4 Порядку одержання допуску (посвідчення) на право роботи, пов'язаної з транспортуванням, зберіганням, застосуванням та торгівлею пестицидами і агрохімікатами, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 18.09.1995 р. № 746)

Наряд на виконання роботи з пестицидами і агрохімікатами (п. 7 Порядку одержання допуску (посвідчення) на право роботи, пов'язаної з транспортуванням, зберіганням, застосуванням та торгівлею пестицидами і агрохімікатами, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 18.09.1995 р. № 746) (додаток 1)

Медична книжка особи, яка працює з пестицидами і агрохімікатами (п. 8 Порядку одержання допуску (посвідчення) на право роботи, пов'язаної з транспортуванням, зберіганням, застосуванням та торгівлею пестицидами і агрохімікатами, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 18.09.1995 р. № 746) (додаток 3)

Реєстрація в органах санепідслужби та охорони природи (п. 8.2. Державних санітарних правил «Транспортування, зберігання та застосування пестицидів у народному господарстві», затверджених наказом Міністерства охорони здоров'я України від 03.08.1998 № 1)

Повідомлення про застосування засобів захисту рослин (ч. 2 ст. 37 Закону України «Про бджільництво»)

Санітарний паспорт на право одержання, зберігання і застосування пестицидів і мінеральних добрив (п. п. 2.3., 5.1.21, додаток 4 Державних санітарних правил «Транспортування, зберігання та застосування пестицидів у народному господарстві», затверджених наказом Міністерства охорони здоров'я України від 03.08.1998 № 1)

Дозвіл Укрдержхімкомісії (Порядок відсутній) (п. 6.4.1. Державних санітарних правил «Транспортування, зберігання та застосування пестицидів у народному господарстві», затверджених наказом Міністерства охорони здоров'я України від 03.08.1998 № 1)

Позитивний висновок державної санітарної експертизи (Порядок відсутній) (п. 6.4.1. Державних санітарних правил «Транспортування, зберігання та застосування пестицидів у народному господарстві», затверджених наказом Міністерства охорони здоров'я України від 03.08.1998 № 1)

Не визначено

Реєстраційне посвідчення про державну реєстрацію технічного засобу застосування пестицидів і агрохімікатів (ст. 8 Закону України «Про пестициди та агрохімікати», п. 25 Порядку проведення державних випробувань та державної реєстрації технічних засобів застосування пестицидів і агрохімікатів, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 29.04.1996 № 479)

БІЗНЕС- ПРОЦЕС
ЦІЛЬ (ВИЗНАЧЕНА ЗАКОНОМ)
ІНСТРУМЕНТИ РЕГУЛЮВАННЯ
**ОБІГ НА
ВНУТРІШНЬОМУ
РИНКУ.
УМОВИ ПРАЦІ**

Не визначено

Карта умов праці (п. 8 Порядку проведення атестації робочих місць за умовами праці, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 01.08.1992 № 442)

Дозвіл на виконання робіт підвищеної небезпеки та на експлуатацію (застосування) машин, механізмів, устаткування підвищеної небезпеки (Порядок видачі дозволів на виконання робіт підвищеної небезпеки та на експлуатацію (застосування) машин, механізмів, устаткування підвищеної небезпеки, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 26.10.2011 № 1107) - ст. 21 Закону України «Про охорону праці»

**ОБІГ НА
ВНУТРІШНЬОМУ
РИНКУ.
АВІАЦІЙНО-ХІМІЧНІ
РОБОТИ**

Не визначено

Реєстраційне посвідчення повітряного судна (п. 6.2.2. Державних санітарних правил «Транспортування, зберігання та застосування пестицидів у народному господарстві», затверджених наказом Міністерства охорони здоров'я України від 03.08.1998 № 1), ст. 6 Наказу Державної авіаційної служби України «Про затвердження Авіаційних правил України, Частина 47 «Правила реєстрації цивільних повітряних суден в Україні»» від 05.02.2019 № 153

Сертифікат на право виконання авіаційно-хімічних робіт (п. 6.2.2. Державних санітарних правил «Транспортування, зберігання та застосування пестицидів у народному господарстві», затверджених наказом Міністерства охорони здоров'я України від 03.08.1998 № 1)

Сертифікат на авіахімапаратуру повітряного судна (п. 6.2.14. Державних санітарних правил «Транспортування, зберігання та застосування пестицидів у народному господарстві», затверджених наказом Міністерства охорони здоров'я України від 03.08.1998 № 1)

Санітарний паспорт або дозвіл на право експлуатації аеродрому і вертодрому сільгоспавіації (п. 6.2.8. Державних санітарних правил «Транспортування, зберігання та застосування пестицидів у народному господарстві», затверджених наказом Міністерства охорони здоров'я України від 03.08.1998 № 1)

Проект авіаційно-хімічних робіт (п. 6.2.11. Державних санітарних правил «Транспортування, зберігання та застосування пестицидів у народному господарстві», затверджених наказом Міністерства охорони здоров'я України від 03.08.1998 № 1)

Карта-схема землекористування (п. 6.2.11. Державних санітарних правил «Транспортування, зберігання та застосування пестицидів у народному господарстві», затверджених наказом Міністерства охорони здоров'я України від 03.08.1998 № 1)

КОНТРОЛЬ ЗА ОБІГОМ

Не визначено

Акт про наявність залишків пестицидів і агрохімікатів (п. 3 Порядку державного обліку наявності та використання пестицидів і агрохімікатів, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 02.11.1995 № 881)

Книга обліку приходу-витрати пестицидів по складу (п. 5.1.25., додаток 6 до Державних санітарних правил «Транспортування, зберігання та застосування пестицидів у народному господарстві», затверджених наказом Міністерства охорони здоров'я України від 03.08.1998 № 1)

Не визначено

Сертифікат відповідності (п. 7.4. Державних санітарних правил «Транспортування, зберігання та застосування пестицидів у народному господарстві», затверджених наказом Міністерства охорони здоров'я України від 03.08.1998 № 1)

Позитивний висновок державної санітарно-гігієнічної експертизи (п. п. 7.5., 7.6., 7.7. Державних санітарних правил «Транспортування, зберігання та застосування пестицидів у народному господарстві», затверджених наказом Міністерства охорони здоров'я України від 03.08.1998 № 1)

ЗБЕРІГАННЯ

Не визначено

Санітарні паспорти на складські приміщення для зберігання та торгівлі засобами захисту рослин (ст. 16 Закону України «Про захист рослин»)

Санітарний паспорт на право одержання, зберігання і застосування пестицидів і мінеральних добрив (п. п. 2.3., 5.1.21. Державних санітарних правил «Транспортування, зберігання та застосування пестицидів у народному господарстві», затверджених наказом Міністерства охорони здоров'я України від 03.08.1998 № 1)

Повідомлення агрономом по хімічному захисту місцевої санітарно-епідемічної і територіальної установи Мінкобезпеки про завезення пестицидів у господарство (п. 5.1.21. Державних санітарних правил «Транспортування, зберігання та застосування пестицидів у народному господарстві», затверджених наказом Міністерства охорони здоров'я України від 03.08.1998 № 1)

Обов'язкове страхування господарської діяльності у сфері зберігання та застосування пестицидів і агрохімікатів (ч. 4 ст. 11 Закону України «Про пестициди і агрохімікати»)

Не визначено

Допуск (посвідчення) на право роботи із пестицидами і агрохімікатами (ч. 2 ст. 11 Закону України «Про пестициди та агрохімікати», п. 1 Порядку одержання допуску (посвідчення) на право роботи, пов'язаної з транспортуванням, зберіганням, застосуванням та торгівлею пестицидами і агрохімікатами, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 18.09.1995 р. № 746)

Наряд на виконання роботи з пестицидами і агрохімікатами (п. 7 Порядку одержання допуску (посвідчення) на право роботи, пов'язаної з транспортуванням, зберіганням, застосуванням та торгівлею пестицидами і агрохімікатами, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 18.09.1995 р. № 746)

Медична книжка особи, яка працює з пестицидами і агрохімікатами (п. 8 Порядку одержання допуску (посвідчення) на право роботи, пов'язаної з транспортуванням, зберіганням, застосуванням та торгівлею пестицидами і агрохімікатами, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 18.09.1995 р. № 746)

Посвідчення про проходження спеціальної підготовки з питань безпечного виконання роботи з пестицидами і агрохімікатами (п. 4 Порядку одержання допуску (посвідчення) на право роботи, пов'язаної з транспортуванням, зберіганням, застосуванням та торгівлею пестицидами і агрохімікатами, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 18.09.1995 р. № 746)

УТИЛІЗАЦІЯ, ЗНИЩЕННЯ ТА ЗНЕШКОДЖЕННЯ ПЕСТИЦИДІВ І АГРОХІМІКАТІВ

Не визначено

Ліцензія на провадження господарської діяльності з поводження з небезпечними відходами (п. 14 ч. 1 ст. 7 Закону України «Про ліцензування видів господарської діяльності», п. 3 Порядку вилучення, утилізації, знищення та знешкодження непридатних або заборонених до використання пестицидів і агрохімікатів та тари від них, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 27.03.1996 № 354)

Дозвіл на здійснення операцій у сфері поводження з відходами (п. 40 Переліку документів дозвільного характеру у сфері господарської діяльності, затвердженому Законом України «Про Перелік документів дозвільного характеру у сфері господарської діяльності»)

Згода на розміщення на території села, селища, міста місць чи об'єктів для зберігання та захоронення відходів (ч. 1 ст. 21 Закону України «Про відходи»)

Рішення про визнання пестицидів і агрохімікатів та тари від них непридатними або забороненими до використання (п. 1 Порядку вилучення, утилізації, знищення та знешкодження непридатних або заборонених до використання пестицидів і агрохімікатів та тари від них, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 27.03.1996 № 354)

Узгодження технології утилізації, знищення та знешкодження непридатних або заборонених до використання пестицидів і агрохімікатів та тари від них (п. 3 Порядку вилучення, утилізації, знищення та знешкодження непридатних або заборонених до використання пестицидів, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 27.03.1996 № 354)

Не визначено

Позитивний висновок державної санітарно-епідеміологічної експертизи (п. 3 Порядку вилучення, утилізації, знищення та знешкодження непридатних або заборонених до використання пестицидів і агрохімікатів та тари від них, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 27.03.1996 № 354)

Договір на утилізацію, знищення та знешкодження непридатних або заборонених до використання пестицидів і агрохімікатів та тари від них (п. 3 Порядку вилучення, утилізації, знищення та знешкодження непридатних або заборонених до використання пестицидів і агрохімікатів та тари від них, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 27.03.1996 № 354)

Позитивний висновок науково-технічної експертизи (п. 3 Порядку вилучення, утилізації, знищення та знешкодження непридатних або заборонених до використання пестицидів і агрохімікатів та тари від них, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 27.03.1996 № 354)

Інвентаризація асортименту, обсягів пестицидів і агрохімікатів, які підлягають утилізації, знищенню та знешкодженню (п. 2 Порядку вилучення, утилізації, знищення та знешкодження непридатних або заборонених до використання пестицидів і агрохімікатів та тари від них, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 27.03.1996 № 354)

Результати лабораторної перевірки якості пестицидів і агрохімікатів (п. 2 Порядку вилучення, утилізації, знищення та знешкодження непридатних або заборонених до використання пестицидів і агрохімікатів та тари від них, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 27.03.1996 № 354)

БІЗНЕС- ПРОЦЕС

ЦІЛЬ (ВИЗНАЧЕНА ЗАКОНОМ)

ІНСТРУМЕНТИ РЕГУЛЮВАННЯ

Утилізація, знищення та знешкодження пестицидів і агрохімікатів

Посилення контролю за екологічним станом місць видалення відходів, оцінки їх впливу на навколишнє природне середовище і здоров'я людини

Декларація про відходи (ч. 2 ст. 17 ЗУ «Про відходи»)
Паспорт відходів (п. 9 Порядку ведення державного обліку та паспортизації відходів, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 01.11.1999 № 2034)
Паспорт місця видалення відходів (п. 9 Порядку ведення державного обліку та паспортизації відходів, затвердженого постановою КМУ від 01.11.1999 № 2034)
Реєстрова карта об'єкта утворення, оброблення та утилізації відходів (п. 9 Порядку ведення реєстру об'єктів утворення, оброблення та утилізації відходів, затвердженого Постанови КМУ від 31 серпня 1998 № 1360)
Свідоцтво (сертифікат) на право роботи з небезпечними речовинами (ч. 3 ст. 34 Закону України «Про відходи», п. 3 Порядку вилучення, утилізації, знищення та знешкодження непридатних або заборонених до використання пестицидів і агрохімікатів та тари від них, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 27.03.1996 № 354)

ТРАНСПОРТУВАННЯ

Не визначено

Ліцензія на провадження господарської діяльності з перевезення пасажирів, небезпечних вантажів та небезпечних відходів річковим, морським, автомобільним, залізничним та повітряним транспортом, міжнародні перевезення пасажирів та вантажів автомобільним транспортом (п. 24 ч. 1 ст. 7 Закону України «Про ліцензування видів господарської діяльності»)
Ліцензія на провадження господарської діяльності з поводження з небезпечними відходами (ч. 6 ст. 34 Закону України «Про відходи»)

Не визначено

Свідоцтво про допущення транспортного засобу до перевезення визначених небезпечних вантажів (ч. 2 ст. 8 Закону України «Про перевезення небезпечних вантажів», п. 1 розділу II Порядку видачі та оформлення свідоцтв про допущення транспортних засобів до перевезення визначених небезпечних вантажів, затвердженого наказом Міністерства внутрішніх справ України від 04.08.2018 № 656 «Про затвердження деяких нормативно-правових актів з питань дорожнього перевезення небезпечних вантажів»)
ДОПНВ-свідоцтво про підготовку водіїв транспортних засобів, що перевозять небезпечні вантажі (п.п. 3 п. 9 розділу I Правил дорожнього перевезення небезпечних вантажів, затверджених наказом Міністерства внутрішніх справ України від 04.08.2018 № 656)
Свідоцтво (сертифікат) про проходження спеціального навчання з питань перевезення небезпечних вантажів працівником суб'єкта перевезення небезпечних вантажів (п. 3 Порядку проведення спеціального навчання працівників суб'єктів перевезення небезпечних вантажів, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 31.10.2007 № 1285)
Погодження з органами Національної поліції маршрутів і режимів дорожнього перевезення небезпечного вантажу (ч. 2 ст. 8 Закону України «Про перевезення небезпечних вантажів», Порядок погодження та оформлення маршруту руху транспортного засобу під час дорожнього перевезення небезпечних вантажів, затверджений, наказом Міністерства внутрішніх справ України від 04.08.2018 № 656)
Договір обов'язкового страхування відповідальності суб'єктів перевезення небезпечних вантажів на випадок настання негативних наслідків під час перевезення небезпечних вантажів (ч. 2 ст. 8 Закону України «Про перевезення небезпечних вантажів», п.п. 2 п. 9 розділу I Правил дорожнього перевезення небезпечних вантажів, затверджених наказом Міністерства внутрішніх справ України від 04.08.2018 № 656)
Обов'язкове страхування здоров'я і життя працівників, які беруть участь у перевезенні небезпечних вантажів, від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання (ст. 22 Закону України «Про перевезення небезпечних вантажів»)

Транспортування

Не визначено

Товарно-транспортна накладна (п. 11.1. Правил перевезень вантажів автомобільним транспортом в Україні, затверджених наказом Міністерства транспорту України від 14.10.1997 № 363)

Сертифікат відповідності пакування, контейнерів, цистерн, засобів пакування (ч. 2 ст. 6 Закону України «Про перевезення небезпечних вантажів»)

Свідоцтво про завантаження контейнера/транспортного засобу (п.п. 3 п. 9 розділу I Правил дорожнього перевезення небезпечних вантажів, затверджених наказом Міністерства внутрішніх справ України від 04.08.2018 № 656)

Документ, виданий компетентним органом, із зазначенням умов перевезення, якщо це вимагається відповідно до підпунктів «с» або «d» підрозділу 5.4.1.2.1 або підрозділу 5.4.1.2.3 додатка А до ДОПНВ (п.п. 3 п. 9 розділу I Правил дорожнього перевезення небезпечних вантажів, затверджених наказом Міністерства внутрішніх справ України від 04.08.2018 № 656)

Паспорт безпеки хімічної продукції (п. 13 розділу I Правил дорожнього перевезення небезпечних вантажів, затверджених наказом Міністерства внутрішніх справ України від 04.08.2018 № 656)

Щорічний звіт суб'єкта дорожнього перевезення небезпечних вантажів (п. 6 розділу III Правил дорожнього перевезення небезпечних вантажів, затверджених наказом Міністерства внутрішніх справ України від 04.08.2018 № 656)

Запис у класифікаційному посвідченні Морського Регістру (п. 4.3.1. Державних санітарних правил «Транспортування, зберігання та застосування пестицидів у народному господарстві», затверджених наказом Міністерства охорони здоров'я України від 03.08.1998 № 1)

Рішення про визначення судна придатним для перевезення небезпечних вантажів у разі відсутності запису в кваліфікаційному посвідченні (п. 4.3.1. Державних санітарних правил «Транспортування, зберігання та застосування пестицидів у народному господарстві», затверджених наказом Міністерства охорони здоров'я України від 03.08.1998 № 1)

Рекомендація щодо застосування товарної одиниці

Транспортний документ, передбачений розділом 5.4.1 додатка А до ДОПНВ (п.п. 3 п. 9 розділу I Правил дорожнього перевезення небезпечних вантажів, затверджених наказом Міністерства внутрішніх справ України від 04.08.2018 № 656)

Письмові інструкції (п.п. 3 п. 9 розділу I Правил дорожнього перевезення небезпечних вантажів, затверджених наказом Міністерства внутрішніх справ України від 04.08.2018 № 656)

Паспорт, виданий санітарно-епідеміологічною службою (п. 4.5.2. Державних санітарних правил «Транспортування, зберігання та застосування пестицидів у народному господарстві», затверджених наказом Міністерства охорони здоров'я України від 03.08.1998 № 1)

ТРАНСКОРДОННЕ ПЕРЕВЕЗЕННЯ

Не визначено

Дозвіл на транскордонне перевезення небезпечних відходів (п. н, ст. 17 Закону України «Про відходи»)

Висновок щодо того, чи підпадають відходи до Зеленого переліку відходів, які є об'єктом експорту та імпорту (п. 4 Постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Положення про контроль за транскордонними перевезеннями небезпечних відходів та їх утилізацією/видаленням і Жовтого та Зеленого переліків відходів» від 13 липня 2000 № 1120)

Повідомлення на транскордонне перевезення небезпечних відходів (п. 6 Постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Положення про контроль за транскордонними перевезеннями небезпечних відходів та їх утилізацією/видаленням і Жовтого та Зеленого переліків відходів» від 13 липня 2000 № 1120)

Письмова згода на транскордонне перевезення небезпечних відходів (ч. 3, ст. 6 Постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Положення про контроль за транскордонними перевезеннями небезпечних відходів та їх утилізацією/видаленням і Жовтого та Зеленого переліків відходів» від 13 липня 2000 № 1120)

Письмова згода на багаторазовий експорт (п. 13 Постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Положення про контроль за транскордонними перевезеннями небезпечних відходів та їх утилізацією/видаленням і Жовтого та Зеленого переліків відходів» від 13 липня 2000 № 1120)

Контракт між експортером та особою, що відповідає за утилізацію/видалення небезпечних відходів (пп. 2, п. 7 Постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Положення про контроль за транскордонними перевезеннями небезпечних відходів та їх утилізацією/видаленням і Жовтого та Зеленого переліків відходів» від 13 липня 2000 № 1120)

Страхування відповідальності експортера та особи, яка відповідає за утилізацію (видалення) небезпечних відходів, щодо відшкодування шкоди, яку може бути заподіяно здоров'ю людини, власності та навколишньому природному середовищу під час транскордонного перевезення та утилізації (видалення) небезпечних відходів (ст. 34 Закону України «Про відходи», п. 20, ст. 7 Закону України «Про страхування»)

2 | ХАРАКТЕРИСТИКА РИНКУ ЗАСОБІВ ЗАХИСТУ РОСЛИН

2.1

БІЗНЕС-ПРОЦЕСИ

АНАЛІЗ ЕКОНОМІЧНИХ ПОКАЗНИКІВ ІМПОРТУ, ВНУТРІШНЬОГО ВИРОБНИЦТВА ТА ОБІГУ ЗАСОБІВ ЗАХИСТУ РОСЛИН

З метою підвищення економічних показників урожайності рослинництва, агрови-робники України, як і в більшості країн світу, застосовують препарати (засоби захи-сту рослин), які негативно впливають на шкідників рослин або окремих їх частин.

Кожна країна світу в межах свого законодавства запроваджує інструменти регулювання та приймає рішення щодо застосування таких препаратів, створює правила щодо їх реєстрації, а також контролює обіг та їх використання. Оскільки, такі препарати мають шкідливий вплив на екосистему в цілому, тому такі рішення мають бути завжди науково обґрунтованими та збалансованими між економічними та екологічними інтересами.

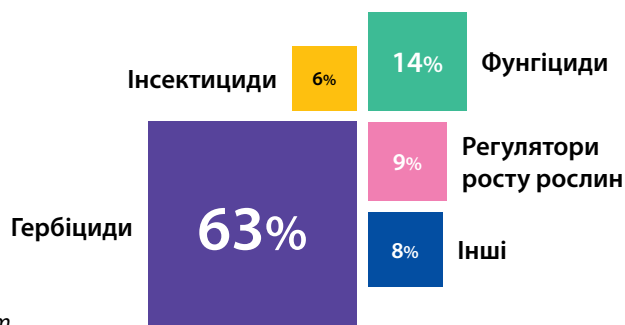
Експерти зазначають, що без використання засобів захисту рослин, втрати врожаю від шкідників можуть коливатися від **30-50 відс**, а в певних випадках сільськогосподарські культури взагалі не можна виростити.

На противагу прогресивному аграрному виробництву, в світі почіє активно розвиватися органічне виробництво із застосуванням безпечних систем захисту продукції. Однак, на думку багатьох експертів повністю перейти на органічні засоби захисту рослин неможливо, адже такі засоби не можуть повністю відреагувати на шкідників.

Україна є імпортоорієнтованою країною по використанню засобів захисту рослин. Ємність ринку ЗЗР в Україні оцінюється в **110-120 тис. т**, що в вартісному виразі складає близько **1 млрд дол. США**.

За даними Державної служби статистики України у 2018 році сільсько-господарськими підприємствами було куплено у твердому стані **9,5 тис. т** та у рідкому – **108,1 млн л** ЗЗР на загальну суму **28 млрд грн**, що становить за курсом НБУ **1,03 млрд дол. США**.

В загальній структурі споживання ЗЗР переважають гербіциди — **63%**. Фунгіциди складають **14%**, інсектициди **6%**, регулятори росту рослин – **9%**, на інші пестициди припадає **8%**.

Джерело: Держстат

Наразі Україна має достатнє забезпечення агрохімікатами.

За інформацію Мінагрополітики (зараз – Мінекономіки) у 2018 році забезпеченість сільськогосподарських підприємств ЗЗР була на рівні **103%**, в тому числі гербіцидами — **103%**.

За оцінками аналітиків **частка ЗЗР вітчизняного виробництва на ринку становить до 10%**. Зазначимо, що в ці обсяги не входить продукція, що вироблена на підприємствах розташованих за межами України. Згідно офіційної статистики Держстату загальне виробництво ЗЗР у 2017 році складало **9,2 тис. т**.

На внутрішньому ринку домінують великі транснаціональні компанії (Syngenta, Bayer, BASF, Dupont), які контролюють близько **60%** продажу пестицидів. Більшість з таких компаній не тільки продають ЗЗР, але й надають клієнту цілий спектр комплексних рішень, що пов'язують між собою продаж ЗЗР, насіння, іншої агрохімічної продукції, надання широких консультацій.

Крім того, у зв'язку з неналежним контролем держави за обігом засобів захисту рослин, в Україні на ринок потрапляють фальсифіковані засоби захисту рослин. Дуже часто недобросовісні товаровиробники продають такі товари під етикетками відомих марок.

В цілому, за підрахунками експертів, **20-30 відсотків** ринку перебуває в тіні. За загальним правилом така продукція продається через електронні майданчики в мережі інтернет або реалізується на стихійних ринках.

Роздрібна торгівля неякісної продукції досягає **50-80 відсотків** ринку.

Вплив на урожайність

В період з 2014 по 2018 роки урожайність зернових культур зросла на **8,5%**, цукрових буряків — на **6,7%**, соняшнику — на **18,6%**, сої — на **19,4%**. Дані показники є результатом застосування виробниками сучасних агротехнологій, в тому числі ЗЗР.

Ще **п'ять** років назад посівні площі оброблялись ЗЗР на рівні менше **80%**, а вже на поточний момент даний показник дорівнює практично **90%**.

ПЛОЩА, НА ЯКІЙ БУЛИ ЗАСТОСОВАНІ ЗЗР

	2014	2015	2016	2017	2018
Площа, на якій застосовувалися засоби захисту рослин, тис. га	14 005	13 854	14 321	15 344	15 952
Частка від загальних посівних площ	78%	77%	80%	83%	89%

Джерело: Держстат

В кількісній структурі застосування ЗЗР під урожай 2018 року переважають гербіциди — **70,8%**, фунгіциди — **19,0%**, інсектициди — **7,1%**, регулятори росту рослин — **3,0%**, інші препарати — **0,1%**.

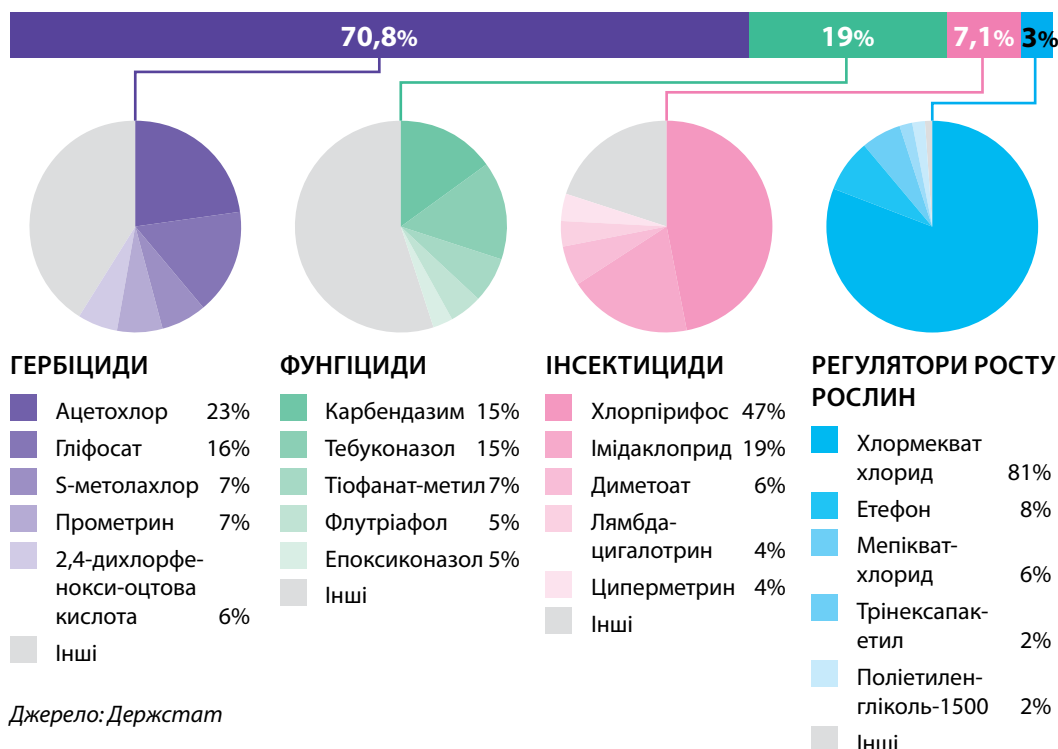
Зміна посівних площ під окремими культурами безпосередньо впливає на асортимент діючих речовин, представлених на ринку. Але існують універсальні препарати, які використовуються на повному спектрі сільськогосподарських культур. Серед гербіцидів найбільш поширеними є неселективні гербіциди на основі ацетохлору і гліфосату, сумарно вони займають близько **40%**. Взагалі найбільші перші **п'ять** активних речовин формують **60%** гербіцидів.

Найпоширенішими діючими речовинами фунгіцидів є карбендазим, тебуконазол, тіофанат-метил, флутріафол та епоксиконазол, сумарно на них припадає **47%** в структурі застосованих фунгіцидів.

В категорії інсектицидів найбільш затребуваними є хлорпірифос та імідаклоприд, сукупна частка яких складає **66%**.

Регулятори росту рослин в основному представлені хлормекват хлоридом — **81%** у структурі.

ЗАСТОСУВАННЯ ПЕСТИЦИДІВ ЗА ВИДАМИ АКТИВНОЇ РЕЧОВИНИ ПІД УРОЖАЙ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ КУЛЬТУР 2018 РОКУ

Джерело: Держстат

Зовнішня торгівля ЗЗР Україною

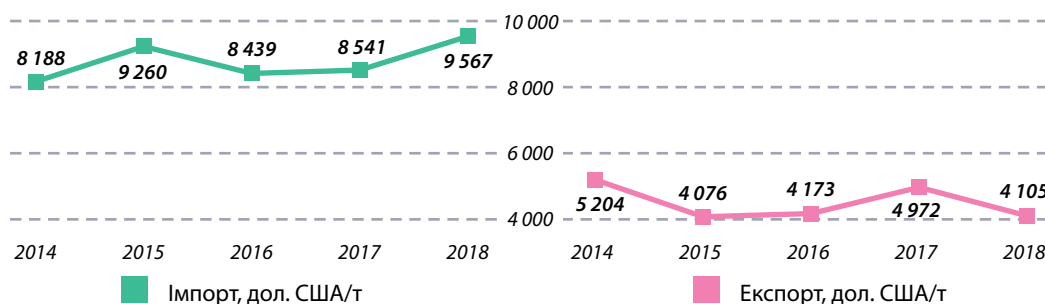
За умов активно зростаючого розвитку сільського господарства в Україні одночасно зростає і потреба у застосуванні засобів захисту рослин суб'єктами господарювання та населенням.

Ринок засобів захисту рослин зростає швидкими темпами, причому внутрішнє виробництво подібних засобів найчастіше не відповідало потребам господарств ні за асортиментом, ні за якістю продукції, тому попит на ЗЗР значною мірою задовольнявся за рахунок імпортової продукції.

Сукупний середньорічний темп росту (CAGR) імпортованих поставок ЗЗР в Україну за останні **п'ять** років складав **9%** у вартісному виразі.

Експортні поставки мають незначні обсяги, що пов'язано з недостатніми виробничими обсягами всередині країни.

ІМПОРТ				ЕКСПОРТ			
рік	тис. т	млн дол. США	дол. США/т	рік	тис. т	млн дол. США	дол. США/т
2014	74,3	608,4	8 188	2014	2,7	14,3	5 204
2015	70,1	648,9	9 260	2015	2,2	8,8	4 076
2016	95,1	803,0	8 439	2016	2,5	10,6	4 173
2017	109,5	935,1	8 541	2017	2,8	13,9	4 972
2018	99,9	955,8	9 567	2018	2,6	10,7	4 105

Джерело: Держстат

У вартісній структурі імпорту переважають гербіциди — **50,1%**, частка фунгіцидів — **32,6%**, на інсектициди припадає **14,9%**. Дезінфекційні засоби займають **1,5%**, ще **0,9%** формують інші препарати (2018 рік).

Традиційно найбільшими постачальниками ЗЗР на український ринок є країни ЄС — **54%** за натуральним показником та **67%** за вартістю (2018 рік). На Китай припадає **32%** та **17%** відповідно, Ізраїль — **7%** та **8%**, Білорусь — **2%** та **3%**. Сумарно на ці **чотири** країни припадає **96%**, як за вагою, так і за вартістю поставок.

Відзначимо, що за ціновою складовою імпорт з Китаю більш ніж **вдвічі** дешевший за поставки з Європейського Союзу. Це пов'язано з тим, що Китай спеціалізується, переважно, на виробництві генериків ЗЗР, активно конкуруючі за рахунок більш низької ціни з патентними продуктами великих транснаціональних компаній.

За інформацією спеціалізованого інформаційного агентства Інфоіндустрія серед імпортованих пестицидів у 2018 році у фізичній вазі переважали генеричні препарати, їх частка склала **64%**. Причому більш ніж **третину** ринку імпортних ЗЗР контролюють **три** компанії: ADAMA — **14%**, Syngenta — **11%** та BASF — **10%** (за натуральним показником, 2018)¹.

Країна	тис. т	% (т)	млн дол. США	% (дол. США)	дол. США/т
Всього	99,9	100%	955,8	100%	9 567
ЄС-28	54,3	54%	644,4	67%	11 857
Китай	31,8	32%	162,8	17%	5 117
Ізраїль	7,2	7%	78,1	8%	10 832
Білорусь	2,2	2%	29,1	3%	13 126
США	0,2	0%	13,5	1%	57 911
Казахстан	0,7	1%	8,2	1%	12 649
Інші	3,4	3%	19,5	2%	5 726

Джерело: Держстат

Експортні поставки, за вартісним показником, переважно представлені гербіцидами — **40,9%**. Частка інсектицидів складає **25,5%**, дезінфекційних засобів — **17,6%**, фунгіцидів — **13,3%**, ще **2,7%** припадає на інші препарати.

Основними споживачами українських ЗЗР є країни колишнього Радянського Союзу — **89%** в кількісній структурі поставок, причому на Російську Федерацію припадає **41%**, ще **31%** — на Молдову.

¹ <http://infoindustria.com.ua/117601-2/>

АНАЛІЗ ЗАІНТЕРЕСОВАНИХ ОСІБ ІМПОРТУ, ВНУТРІШНЬОГО ВИРОБНИЦТВА ТА ОБІГУ ЗАСОБІВ ЗАХИСТУ РОСЛИН

Група заінтересованих осіб	Рівень впливовості на публічну політику	Активність сторони щодо впливу на публічну політику ринку	Чисельність сторони
ВИРОБНИКИ ЗЗР - Одержання доходів від реалізації продукції - Залучення інвестицій - Прозорі та зрозумілі правила поведінки на ринку - Відсутність бар'єрів для ведення бізнесу	●	●	Частка вітчизняного виробництва на ринку становить до 10%
ІМПОРТЕРИ ЗЗР - Одержання доходів від реалізації продукції - Залучення іноземних інвестицій - Прозорі та зрозумілі правила поведінки на ринку - Відсутність бар'єрів для ведення бізнесу	●	●	Частка імпоротної продукції до 90%
НАЦІОНАЛЬНІ АСОЦІАЦІЇ (ОБ'ЄДНАННЯ) - Лобіювання інтересів членів асоціацій - Сприяння у встановленні єдиних правил на ринку для всіх учасників - Участь в розробці нормативно-правових актів	●	●	Основних — 10
СПОЖИВАЧІ: АГРОПІДПРИЄМСТВА (СУБ'ЄКТИ ЩО ВИКОРИСТОВУЮТЬ ЗЗР) - Доступ до якісної, ефективної продукції - Забезпеченість своєчасної потреби у засобах захисту рослин - Зменшення кількості фальсифікату - Зменшення негативного впливу на навколишнє природне середовище та здоров'я людей	●	●	Сільськогосподарськими підприємствами куплено у твердому стані 9,5 тис. т та у рідкому — 108,1 млн л ЗЗР на загальну суму 28 млрд грн
СПОЖИВАЧІ: ФЕРМЕРИ, ГОСПОДАРСТВА НАСЕЛЕННЯ (СУБ'ЄКТИ ЩО ВИКОРИСТОВУЮТЬ ЗЗР) - Доступ до якісної, ефективної продукції - Зменшення цін на продукцію - Забезпеченість своєчасної потреби у засобах захисту рослин - Зменшення негативного впливу на навколишнє природне середовище та здоров'я людей	●	●	

високий рівень

середній рівень

низький рівень

3 | ДОСВІД ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

3.1

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РЕГУЛЮВАННЯ ЗЗР В ЄС

Розвиток сучасних ЗЗР розпочався у 40-х роках минулого століття, після Другої світової війни, в цей час Європа зіткнулася з дефіцитом продовольства та нормуванням. Надзвичайно важливо було захистити врожайність сільськогосподарських культур. Починаючи з 1970-х років, динаміка у потребі збільшення продовольства зміщується на потребу в забезпеченні безпеки людей, продуктів харчування та навколишнього середовища.

Відповідно до законодавства ЄС: **Засоби захисту рослин** — це препарати, що складаються з активних елементів (хімічних речовин або мікроорганізмів, зокрема, вірусів), антидотів або синергістів, і призначені для однієї з наступних цілей:

- захист рослин або рослинних продуктів від усіх шкідливих організмів або запобігання дії таких організмів, якщо основною причиною застосування цих продуктів вважається гігієнічні міркування, а не захист рослин або рослинних продуктів (наприклад, фунгіцидів, інсектицидів);
- вплив на життєві процеси рослин, такі як речовини, що впливають на їх ріст, крім поживних речовин (наприклад, регулятори росту рослин, гормони коріння);
- захист рослинних продуктів, якщо такі речовини або продукти не підпадають під дію спеціальних положень Співтовариства про консерванти (наприклад, продовження терміну служби зрізаних квітів);
- знищення небажаних рослин або частин рослин, за винятком водоростей, якщо продукти застосовуються на ґрунті або воді для захисту рослин (наприклад, гербіцидів/ засоби для знищення бур'янів).
- затримка або призупинення небажаного росту рослин, за винятком водоростей, якщо продукти застосовуються на ґрунті або воді для захисту рослин (наприклад, гербіциди / засоби для знищення бур'янів).

Регламент (ЄС) № 1107/2009 — основний європейський акт, який регламентує процедуру розміщення засобів захисту рослин (ЗЗР) на ринку Європейського Союзу.

Перелік дозволених активних речовин міститься у Регламенті Комісії (ЄС) № 540/2011 від 25 травня 2011 року «Про впровадження Регламенту (ЄС) № 1107/2009 Європейського Парламенту та Ради стосовно переліку схвалених активних речовин».

Перш ніж будь-який ЗЗР може бути розміщений на ринку або використаний, він повинен бути дозволений у відповідній країні ЄС. Регламент (ЄС) № 1107/2009 встановлює правила та процедуру авторизації ЗЗР. За даними дослідження «Registering plant protection products in the EU», Європейської асоціації захисту рослин процес авторизації ЗЗР на ринку в ЄС займає від **10** до **11** років, враховуючи дослідження (**3** роки), розробку (**3-4** роки), реєстрацію (**3.5** роки), затвердження (**1-3** місяці) та розміщення на ринку (до **6** місяців).

Затвердження ЗЗР в ЄС

Процедура затвердження ЗЗР в ЄС ділиться на **дві** частини: діюча речовина (речовини) повинна бути затверджена на рівні ЄС, а готовий продукт повинен бути дозволений на рівні держав-членів. Перш ніж потрапити на ринок, всі активні речовини оцінюються експертами в одному з національних регуляторних органів ЄС, їх попередні результати потім ретельно перевіряються Європейським агентством з безпеки харчових продуктів (EFSA), далі вони потрапляють на розгляд та затвердження до Постійного комітету з питань харчового ланцюга та здоров'я тварин. Після затвердження активної речовини на рівні ЄС розроблений продукт, що містить її повинен бути зареєстрований у кожній державі-членові.

Усі проекти рішень Комісії щодо затвердження діючих речовин повинні бути прийняті Постійним комітетом Європейської Комісії з питань харчового ланцюга та здоров'я тварин (SCFCAH). SCFCAH — це Комітет, який допомагає Комісії у її виконанні законодавства ЄС. Його членами є експерти, висунуті державами-членами. На підставі проекту звіту про оцінку та висновків EFSA, SCFCAH голосує за повне або часткове затвердження діючої речовини або може відмовити в його затвердженні.¹

PPPAMS — Система управління застосуванням засобів захисту рослин

Заявники, які бажають мати ЗЗР, дозволені в ЄС, повинні подати свої заяви до держав-членів через Систему управління застосування засобів захисту рослин (PPPAMS — Plant Protection Products Application Management System). Ця онлайн система керує робочим процесом прикладних програм і заповнює загальнодоступну базу даних ЄС з дозволених ЗЗР.

PPPAMS була розроблена Європейською Комісією, щоб дозволити користувачам створювати заявки на отримання дозволу ЗЗР і подавати їх до країн ЄС для оцінки. Далі країни ЄС приймають відповідні заявки та видають дозволи або ж відмовляють в їх отриманні. Заявники, країни ЄС, Європейська Комісія та Європейське агентство з безпеки харчових продуктів (EFSA) можуть бути залучені до процесу авторизації ЗЗР на ринку ЄС.

Завданнями PPPAMS є:

- ◆ гармонізація формальних вимог щодо застосування ЗЗР між країнами ЄС;
- ◆ спрощення взаємного визнання дозволів на ЗЗР між країнами ЄС, щоб прискорити час виходу на ринок;
- ◆ покращення управління процесом оцінювання для затвердження ЗЗР;
- ◆ надання заінтересованим особам правильну та своєчасну інформацію щодо авторизованих або вилучених ЗЗР.

Країна ЄС стягує з заявників плату за виконання робіт, необхідних для оцінки заявки. **Чітко встановленого тарифу немає**, в кожній країні він відрізняється.

Всі заявки для ЗЗР повинні бути зроблені у вигляді проекту звіту про реєстрацію, який складається з **3** розділів:

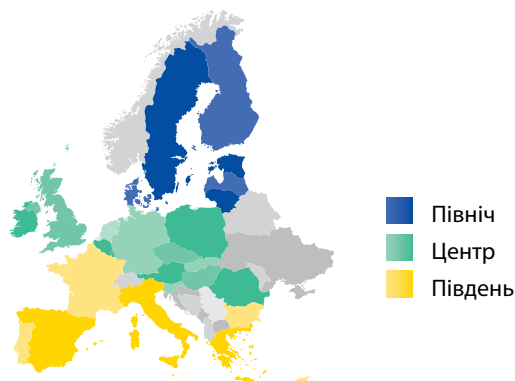
- ◆ Частина А — управління ризиками;
- ◆ Частина В — оцінка даних та оцінка ризику;
- ◆ Частина С — конфіденційна інформація.²

¹ Джерело: https://www.efsa.eu/sites/default/files/7450_Registration%20brochure_3.pdf

² Джерело: https://ec.europa.eu/food/plant/pesticides/authorisation_of_ppp/pppams/access_training_en

Зональна система авторизації ЗЗР в ЄС

Однією із особливостей дозвольної системи є те, що в ЄС діє Зональна система авторизації. ЄС розділений на 3 зони: Північ, Центр і Південь. Країни ЄС оцінюють заявки від імені інших країн у своїй зоні, а іноді від імені всіх зон.

Принцип взаємного визнання є одним із способів забезпечення вільного переміщення товарів в рамках Співтовариства. В цілях виключення дублювання роботи, скорочення адміністративних витрат для галузей і держав-членів, а також забезпечення більш узгодженої доступності продукції для захисту рослин, дозвіл, наданий одним із держав-членів, необхідно прийняти і іншим державам-членам, якщо сільськогосподарські, фітосанітарні та екологічні (в тому числі, кліматичні) умови співставляються. У зв'язку з чим, Співтовариство розділяється на зони, за такими співставними умовами, які полегшують систему взаємного визнання. Однак екологічні чи сільськогосподарські умови, характерні для територій одного або декількох держав, можуть передбачати, що державам-членам потрібно визначити або внести зміни та доповнення до дозволу виданим іншою державою-членом, або відмовити у наданні дозволу на розміщення продукції на своїй території, якщо таке рішення обгрунтовано виходячи з екологічних або сільськогосподарських умов або якщо неможливо досягти високого рівня захисту здоров'я людей, тварин та навколишнього середовища.

Випробування та дослідження ЗЗР в ЄС

Сьогодні, перед затвердженням ЗЗР в ЄС, проводиться понад 100 специфічних випробувань на:

ФІЗИЧНІ ТА ХІМІЧНІ ВЛАСТИВОСТІ

Ці дані включають, серед іншого, колір, запах та розчинність ЗЗР. Це гарантія послідовного складу та якості продукту.

АНАЛІТИЧНІ МЕТОДИ

Це валідовані методи визначення чистоти та виявлення потенційних залишків.

ДОСЛІДЖЕННЯ ТОКСИЧНОСТІ ТА МЕТАБОЛІЗМУ

Гостра (короткострокова) та хронічна (довгострокова) токсичність оцінюється як для людей так і для тварин. Дослідження метаболізму оцінюють, що відбувається з продуктом після того, як він потрапив в організм, його рух та всмоктування, а також як він руйнується та виводиться з організму.

ЗАЛИШКИ В ЇЖІ

Ці тести оцінюють наявність залишків ЗЗР на культурах в результаті їх використання. Це забезпечує безпечне вживання їжі, оскільки ті дозволені норми, які регламентуються європейським законодавством, значно нижчі будь-якого рівня занепокоєння та містять широкі норми безпеки.

ЕКОЛОГІЧНІ ТА ЕКОТОКСИКОЛОГІЧНІ ДОСЛІДЖЕННЯ

Ці випробування оцінюють місткість продукту у ґрунті, воді та повітрі, а також будь-який потенційний вплив на птахів, бджіл, водних біоресурсів та інших організмів.

ЕФЕКТИВНІСТЬ

Ці дані показують, на скільки ефективний ЗЗР у боротьбі з цільовими бур'янами, шкідниками чи хворобами.¹

Торгівля ЗЗР в ЄС

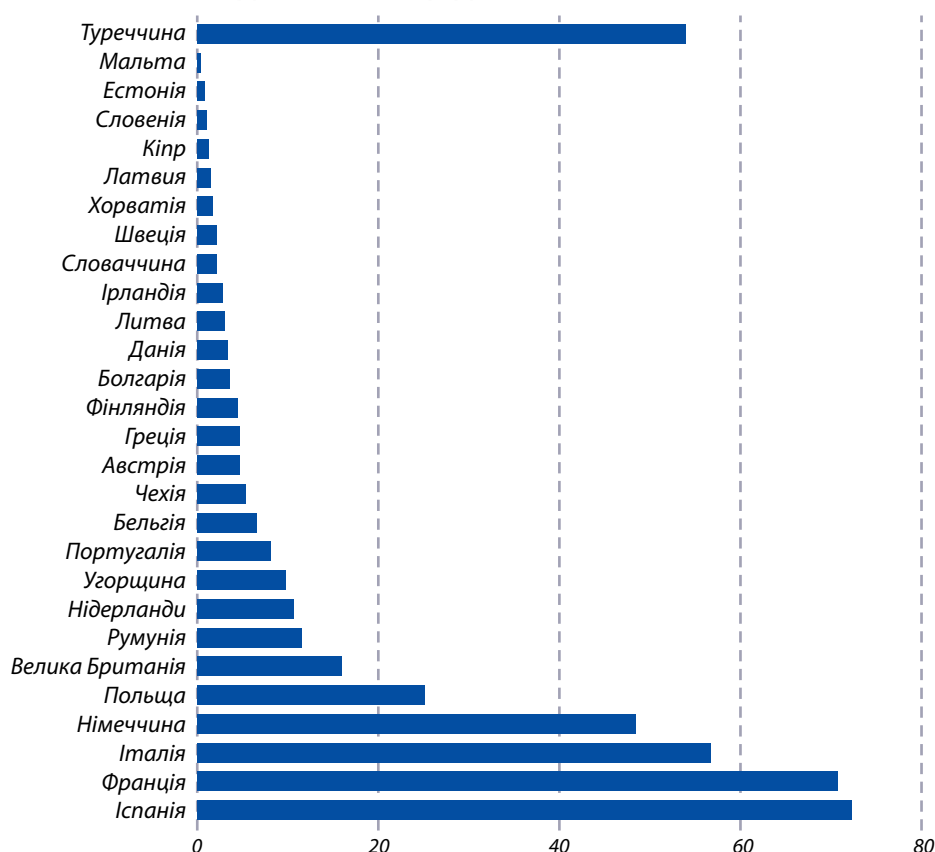
Єдиний європейський ринок дозволяє здійснювати торгівлю засобами захисту рослин у рамках вільного руху товарів між різними державами-членами Європейського Союзу. Засіб для захисту рослин, який дозволений в одній державі-члені за умови надання дозволу на паралельну торгівлю, може бути розміщено та використано на ринку в іншій державі-члені, якщо така держава-член визнає, що засіб для захисту рослин є ідентичним за складом засобу для захисту рослин, уже дозволеному на своїй території. Однак, відповідно до статті 52 Регламенту (ЄС) № 1107/2009 вони повинні бути схвалені для **паралельної торгівлі**.

З 2011 року продажі ЗЗР в ЄС коливаються між **350 000 і 400 000 тонн на рік**. Орієнтовна вартість глобальних продажів пестицидів становить близько **44 мільярдів євро**.

Найбільші споживачі пестицидів у Європейському Союзі (ЄС) є Іспанія, Франція, Італія та Німеччина.

На ці **чотири** країни, які охоплюють майже половину сільськогосподарського ринку ЄС, припадає **дві третини** продажів пестицидів у 2017 році, згідно з даними, опублікованими Євростатом.

ПРОДАЖІ ПЕСТИЦИДІВ ЗА 2017 РІК, млн кг

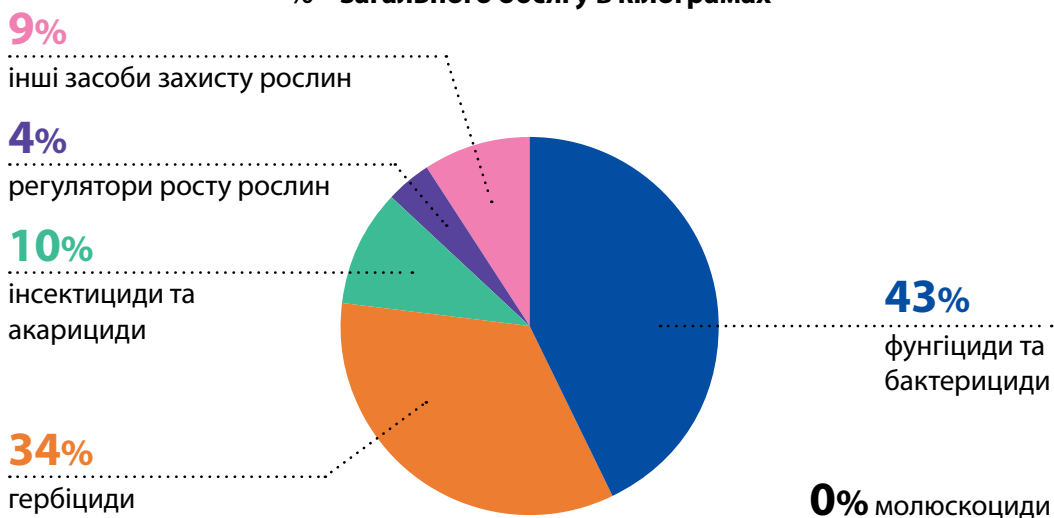

Джерело: Євростат

¹ Джерело: https://www.ecpa.eu/sites/default/files/7450_Registration%20brochure_3.pdf

Найбільшу долю ринку продажу гербіцидів за 2017 рік займають фунгіциди та бактерициди (43%), далі йдуть гербіциди (34%), за ними інсектициди та акарициди (10%).

ПРОДАЖІ ПЕСТИЦИДІВ ПО КАТЕГОРІЯМ ЗА 2017 РІК, % – загального обсягу в кілограмах

Джерело: Євростат

Маркування ЗЗР

Всі хімічні ЗЗР та ті, що складаються з мікроорганізмів, повинні бути марковані відповідно до **Регламенту ЄС № 1107/2009** та **№ 1272/2008**. У Додатку I До **регламенту ЄС № 1107/2009** про маркування вказується інформація, яка повинна бути включена в маркування ЗЗР. Вона включає в себе: інформацію про дозволені області використання, умови використання та дозування. Продукція повинна бути чітко та незмивно позначена. Якщо наявного місця на упаковці занадто мало, частина інформації може бути зазначена на листівці, яка повинна бути прикріплена до упаковки. Таку листівку слід вважати частиною етикетки. Користувач повинен завжди дотримуватися умов, зазначених у маркуванні.

Якщо умови використання змінились, нові умови застосовуються до продукції, що розміщується на ринку власником дозволу, починаючи з дня набрання чинності відповідного рішення. У нормативних актах немає зобов'язань щодо перемаркування продуктів, які вже є на ринку.

Відповідальним за маркування є власник дозволу. У випадку, якщо власник дозволу бажає повторно маркувати продукцію, вже розміщену на ринку, рекомендовано щоб компанія сама здійснювала повторне маркування, оскільки неправильне маркування може призвести до кримінальної відповідальності. Якщо відправляються нові етикетки, важливо забезпечити правильне маркування продуктів.

Обмеження та заборони щодо ЗЗР в ЄС

Протягом останніх **25** років Європейська Комісія, EFSA та держави-члени провели перевірки на всіх речовинах, що використовуються в Європі. Кількість дозволених затверджених активних речовин у пестицидах скоротилася на **50%**. Раніше налічувалося більше **1000** активних речовин, зараз лише близько **500** — серед них близько **25%** — це мікроорганізми, феромони комах і рослинні екстракти, які вважаються «слабкими». У 2013 році Комісія обмежила використання **трьох** неонікотинієвих пестицидів для захисту бджіл. У 2016 році Комісія звернулася до держав-членів **ЄС** з проханням обмежити використання гліфосату в особливих обставинах (в околицях парків і дитячих майданчиків) і заборонити небезпечний кофулянт в **ЄС**.

Раціональне використання пестицидів в ЄС

З метою зменшення залежності від використання пестицидів законодавство ЄС передбачає, що користувачі повинні застосовувати принципи інтегрованої боротьби з шкідниками, що сприяє запобіганню та пріоритетному використанню пестицидів з низьким рівнем ризику та нехімічних методів.

Комісія наразі створює Гармонізовані показники ризику (HRI — Harmonised Risk Indicators) для оцінки тенденцій ризиків від використання пестицидів відповідно до **Директиви 2009/128/ЄС**, що встановлює рамки для дій Співтовариства для досягнення сталого використання пестицидів.

Звіт ЄС про стале використання пестицидів відображає заходи, вжиті кожною країною ЄС для виконання цих правових зобов'язань на їхній території, а також, кроки, які необхідно вжити для покращення поточної ситуації. За останні роки багато чого було досягнуто:

- ◆ Аеророзпилювачі заборонені, а винятки допускаються лише за суворих умов.
- ◆ Для точного та безпечного застосування перевірено **900 000** обприскувачів.
- ◆ Використання пестицидів заборонено або мінімізовано в громадських парках, спортивних майданчиках, лікарнях і школах.
- ◆ Річки, озера, підземні води та питна вода стали захищені від пестицидів.
- ◆ Число пестицидних речовин, затверджених ЄС, збільшилося **вдвічі** з 2009 року.
- ◆ **4 млн** фермерів навчили безпечно використовувати пестициди.
- ◆ В даний час органічні сільськогосподарські культури охоплюють **6,7%** сільськогосподарського району ЄС, а органічне виробництво збільшилося на **18,7%** з 2012 по 2016 рік за даними Євростату.

Контроль за рівнем залишків пестицидів у продуктах харчування, включаючи імпорт в ЄС

Директива Комісії № 2008/17/ЄС від 19 лютого 2008 року регламентує рівень залишків пестицидів у продуктах харчування.

Протягом **15** років Європейське агентство з безпеки харчових продуктів (EFSA) надавало вичерпний щорічний звіт про рівні залишків пестицидів у продуктах харчування та кормах (MRL — maximum residue level). **97%** проаналізованих зразків є нижчими за пороги безпеки, узгоджені на рівні ЄС. Комісія гармонізувала всі MRL та в даний час працює над розробкою методології для врахування кумулятивних та можливих синергетичних ефектів пестицидів (кумулятивна оцінка ризику). Контроль на кордонах ЄС гарантує, що імпортована їжа відповідає стандартам безпеки ЄС — Комісія встановила в 2010 році перелік продуктів харчування та кормів, які вимагають підвищеного рівня офіційного контролю до їх ввезення в ЄС (на основі відомих або нових ризиків), включаючи можливу присутність залишків пестицидів).¹

¹ Джерело: https://ec.europa.eu/food/sites/food/files/plant/docs/pesticides_approval-factsheet.pdf

Pesticides Action Network (PAN)

PAN — міжнародна коаліція (мережа), яка складається з понад **600** неурядових організацій, установ та приватних осіб у більш ніж **60** країнах світу. Основною метою PAN Europe, є зменшення залежності від пестицидів, ліквідація небезпечних пестицидів та заміна їх на екологічно безпечні альтернативи.

Для досягнення поставлених цілей PAN Europe тісно співпрацює з представниками Європейського Парламенту, Комісії та Ради з метою залучення ключових осіб, які приймають рішення, у скороченні використання небезпечних пестицидів. Також, PAN Europe здійснює наукові дослідження по аналізу залишків пестицидів у ґрунтах, повітрі, воді, харчових продуктах. За результатами наукових досліджень, проводяться брифінги та опубліковуються звіти. Це робиться для донесення інформації про пестициди для широкого кола осіб.

Діяльність PAN Europe спрямована на надання допомоги у впровадженні Директиви щодо сталого використання пестицидів, шляхом забезпечення того, щоб фермери застосовували комплексну боротьбу з шкідниками, які запроваджуються державами-членами. Як приклад, PAN Europe співпрацює з містами у впровадженні сталого використання пестицидів, пропонуючи їм альтернативні рішення щодо припинення використання пестицидів у громадських місцях.

МІЖНАРОДНІ ЗОБОВ'ЯЗАННЯ УКРАЇНИ

Планом заходів з виконання Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 25.10.2017 № 1106 визначено перелік актів, до яких Україна має наближувати своє законодавство. Імплементация актів ЄС ділиться на **3 етапи**:

- 1 розроблення відповідного проекту нормативно-правового акта;
- 2 опрацювання проекту нормативно-правового акта з експертами ЄС;
- 3 прийняття нормативно-правового акта.

Відповідно до плану заходів, Україна має імплементувати **4** акти ЄС, які регулюють ринок засобів захисту рослин. Зокрема:

Регламент (ЄС) № 1107/2009 від 21 жовтня 2009 року
«Про розміщення на ринку засобів захисту рослин та відміну
Директиви ради ЄС 79/117/ЄЕС і 91/414/ЄЕС»

ПЕРІОД ВИКОНАННЯ:

До 31.12.2020 року.

ВІДПОВІДАЛЬНІ ЗА ВИКОНАННЯ:

Мінприроди (зараз — Мінекоенерго), Мінагрополітики (зараз — Мінекономіки), Держпродспоживслужба.

СТАТТЯ УГОДИ:

V.4.64, Додаток V.

СТАТУС:

Проект нормативно-правового акту опрацьовано з експертами ЄС.

РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКА

Мета Регламенту полягає у забезпеченні високого рівня захисту здоров'я людей і тварин та довкілля і, в той же час, захисті конкурентоспроможності сільського господарства Співтовариства. Особливу увагу в регламенті звернено на захист вразливих груп населення, включаючи вагітних жінок, немовлят і дітей. Застосовується принцип обережності. Також забезпечується демонстрація зі сторони галузі того, що речовини або засоби, які виробляються або постачаються на ринок, не мають шкідливого впливу на здоров'я людей або тварин та не здійснюють неприйнятної впливу на довкілля.

Регламент (ЄС) № 396/2005 від 23 лютого 2005 року
«Про максимальні рівні залишків пестицидів у харчових продуктах та кормах рослинного та тваринного походження та внесення змін до Директиви Ради 91/414/ЄЕЗ з посиланням на ЄЕЗ»

ПЕРІОД ВИКОНАННЯ:

До 31.12.2020 року.

ВІДПОВІДАЛЬНІ ЗА ВИКОНАННЯ:

МОЗ, Мінагрополітики (зараз – Мінекономіки), Держпродспоживслужба.

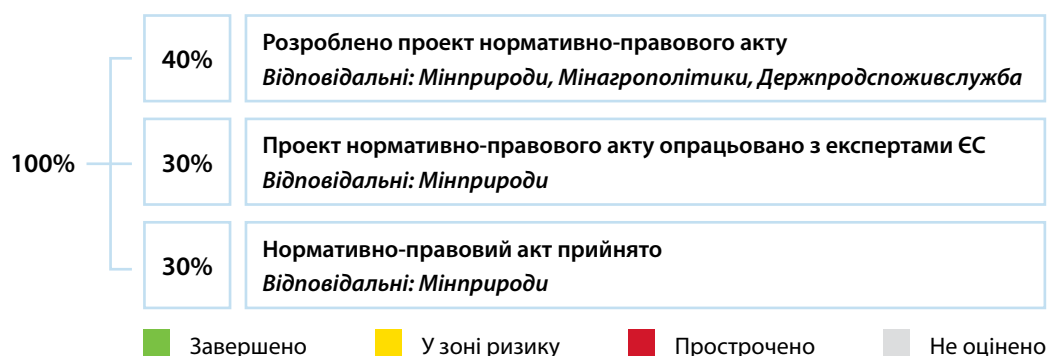
СТАТТЯ УГОДИ:

IV.4.64, Додаток V.

СТАТУС:

Не перейдено до виконання.

РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКА

Регламент безпосередньо стосується здоров'я людей і відноситься до функціонування внутрішнього ринку. Головною метою якого є встановлення максимальних рівнів залишків (MRLs) для продуктів рослинного і тваринного походження. Регламент, не вимагає транспозиції в національний закон в державах-членах, його необхідно лише прийняти.

**Регламент Комісії (ЄС) № 540/2011 від 25 травня 2011 року
«Про впровадження Регламенту (ЄС) № 1107/2009 Європейського
Парламенту та Ради стосовно переліку схвалених активних
речовин»**

ПЕРІОД ВИКОНАННЯ:

До 31.12.2020 року.

ВІДПОВІДАЛЬНІ ЗА ВИКОНАННЯ:

Мінприроди (зараз — Мінекоенерго), Мінагрополітики (зараз — Мінекономіки),
Держпродспоживслужба.

СТАТТЯ УГОДИ:

IV.4.64, Додаток V

СТАТУС:

Не перейдено до виконання.

РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКА

В регламенті наведено перелік схвалених активних речовин в Європейському Союзі.

Директива № 2009/128/ЄС від 21 жовтня 2009 року
«Про встановлення стандартів для діяльності співтовариства
щодо забезпечення сталого використання пестицидів»

ПЕРІОД ВИКОНАННЯ:

До 31.12.2018. Не виконано.

ВІДПОВІДАЛЬНІ ЗА ВИКОНАННЯ:

Мінагрополітики (зараз — Мінекономіки) та Держпродспоживслужба.

СТАТТЯ УГОДИ:

IV.4.64, Додаток V.

СТАТУС:

Проект нормативно-правового акту розроблено та опрацьовано з експертами ЄС, однак не прийнято.

РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКА

Директива встановлює правові основи для досягнення сталого застосування пестицидів за рахунок зниження ризиків і наслідків їх застосування для здоров'я людини і навколишнього середовища, більш ефективного здійснення комплексної боротьби з шкідниками і використання альтернативних підходів і методів, таких як застосування нехімічних речовин в якості альтернативи пестицидів.

Висновок:

3 із **4** актів знаходяться на стадії виконання. Однак, Директиву № 2009/128/ЄС Україна мала б імplementувати ще до 31.12.2018, чого не було зроблено. Відповідальними за виконання Директиви були Мінагрополітики (зараз — Мінекономіки) та Держпродспоживслужба. Регламент (ЄС) № 1107/2009, Регламент (ЄС) № 396/2005, Регламент Комісії (ЄС) № 540/2011 Україна повинна виконати до кінця 2020 року. Враховуючи, невеликі строки, які залишились для виконання, існує загроза, що і інші **3** акти можуть бути не виконані, або виконані лише частково.

Загальний перелік актів, які регулюють ринок засобів захисту рослин в ЄС наведено в Додатку 2.

ДОСВІД КРАЇН-ЧЛЕНІВ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

Німеччина

Федеральное відомство по захисту прав споживачів і безпеки харчових продуктів (BVL) відповідає за надання дозволу на засоби захисту рослин. Крім того, BVL виступає в якості національного координаційного центру, щодо співробітництва Європи в рамках оцінки активних речовин у засобах захисту рослин та визначення максимальних рівнів залишків. Дозвіл на використання засобів захисту рослин в Німеччині регулюється законом Про захист рослин (PflSchG) та відповідними нормативними актами, а також європейським законодавством, зокрема, Регламентом (ЄС) № 1107/2009. Закон про захист рослин також передбачає, що Федеральний інститут оцінки ризиків (BfR), Інститут Юліус Кюн (JKI) та Федеральне агентство з охорони навколишнього середовища (UBA) залучені до процедур, пов'язаних з засобами захисту рослин, і визначає компетенцію цих органів.

BVL пропонує різні формати щодо подання інформації про затверджені засоби захисту рослин:

Реєстр засобів захисту рослин

Реєстр містить авторизовані продукти з вичерпною інформацією про класифікацію, маркування, обмеження використання та інструкції щодо використання. Реєстр публікується щорічно і доступний для завантаження у вигляді друкованих та PDF-файлів.

Онлайн база даних

Ця безкоштовна база даних в Інтернеті, що дозволяє здійснювати пошук авторизованих засобів захисту рослин. Дані оновлюються щомісячно.

Короткий список

Квартально, BVL видає стислий двомовний (німецько-англійський) список авторизованих продуктів, включаючи список припинених дозволів.

Відбір для органічного землеробства

Також, BVL щоквартально складає перелік авторизованих засобів захисту рослин, які можуть використовуватися для органічного землеробства. Вибір в перелік базується на Регламенті (ЄС) № 834/2007.

Інформація про авторизацію як файл бази даних

Інформація про авторизацію, яка є основою для онлайн бази даних, доступна також як файл бази даних. Використання цього файлу потребує відповідних навичок та програмного забезпечення.

Покращувачі стійкості рослин і ад'юванти

Покращувачі стійкості рослин і ад'юванти також вносяться до бази даних в окремих таблицях.

Закон про захист рослин Німеччини включає низку положень, які застосовуються до всіх засобів захисту рослин:

Можуть використовуватися лише авторизовані засоби захисту рослин.

ЗЗР можуть використовуватися тільки на дозволених або затверджених областях використання, для конкретних культур і шкідливих організмів.

- ◆ У домашньому садівництві можуть застосовуватися лише продукти, які позначені як зареєстровані для цієї галузі використання.
- ◆ Власники ферм повинні вести облік використовуваних ними засобів захисту рослин.
- ◆ Засоби захисту рослин можуть використовуватися тільки на відкритому повітрі на територіях, які використовуються для сільськогосподарських, лісових або садівничих цілей. Для інших територій, таких як вулиці, межі поля, узбіччя, набережні, господарські приміщення, під'їзні шляхи та місця для паркування, необхідно отримати відповідний сертифікат, який видають компетентні органи у федеральних штатах Німеччини.
- ◆ Засоби захисту рослин можуть використовуватися у воді або біля води тільки з відповідним сертифікатом.

Будь-яке порушення цих положень є адміністративним правопорушенням, за яке може накладатися штраф.

Оцінка ризику для здоров'я ЗЗР здійснюється **Відділом безпеки пестицидів Федерального інституту оцінки ризиків**. Оцінювання здійснюється у формі наукових думок або коментарів до звітів про оцінку. Оцінка ризику для здоров'я пестицидів та їх підготовка, складена відділом, є основою для регулювання ризиків та заходів у національних, європейських та світових процедурах затвердження, ліцензування та оцінки пестицидів. Крім того, відділ також надає спеціалізовану консультацію німецькому уряду щодо національного та європейського законодавства про активні речовини пестицидів, а також про застосування пестицидів та біоцидів.

Франція

Французьке агентство з питань продовольства, екології та охорони праці (ANSES) — державне підприємство, відповідальне за видачу дозволів на використання засобів захисту рослин на ринку Франції. Агентство також здійснює моніторинг залишків ЗЗР у продуктах харчування та навколишньому середовищі.

Процес оцінки ЗЗР поділяється на **2** етапи:

- ◆ перший — проводиться на європейському рівні, що зосереджується на ризиках і ризиках, пов'язаних з активними речовинами, що використовуються у виробництві засобів захисту рослин.
- ◆ другий — оцінює переваги та ризики, пов'язані з комерційними засобами, і проводиться в різних географічних районах, де Франція розташована в Південній зоні.

В Франції діє план Escorphyto II+, його основна мета полягає у скороченні застосування пестицидів в сільському господарстві, а також, відмові від використання гліфосату. Escorphyto II+ спільно реалізується **Міністерствами сільського господарства та Міністерством навколишнього середовища**. План був прийнятий в Комітеті стратегічної орієнтації 27 липня 2018 року. Він є доповненням до Escorphyto II, який в свою чергу, є продовженням плану Escorphyto. Президент Франції — **Еммануель Макрон**, до 2022 року пообіцяв повністю зупинити використання гліфосату, таким чином Франція стане однією із **перших** країн, яка це зробить.

Мета Escorphyto II+ полягає в тому, щоб скоротити використання засобів захисту рослин на **25% до 2020 року**, і на **50% до 2025 року** шляхом глибокої трансформації виробничих систем і секторів.

Для реалізації пріоритетів плану Ecophyto II+ щорічно на національному та регіональному рівнях мобілізується **71 млн євро**. А також, додатково, **50 млн євро** з 2019 року, залучається з податку на забруднення для супроводу переходу на органічне землеробство.

Також, важливо зазначити, що Франція робить радикальні кроки, щодо захисту бджіл від впливу гербіцидів, а саме ставши першою країною в Європі, яка заборонила всі **п'ять** пестицидів, які відповідно до наукових досліджень, вбивають комах. В цьому питанні Франція випереджає ЄС, оскільки ЄС заборонив використання лише **трьох** неонікотиноїдів (клотіанідін, імідаклоприд і тіаметокс — на зернових полях, починаючи з 19 грудня 2018 року. Франція заборонила ці **три**, разом з тіаклопридом та ацетаміпридом, не тільки на відкритому повітрі, але і в теплицях.

Польща

Міністерство сільського господарства та розвитку сільських територій

 Польщі — є органом, відповідальним за законодавство та політику, що стосуються ЗЗР та їх використання в сільському господарстві.

Закон про захист рослин від 18 грудня 2003 року організовує діяльність **Державної служби охорони здоров'я рослин та насінництва** (включаючи її структуру, завдання, повноваження, а також загальні правила ведення діяльності та контролю документації). Закон також роз'яснює діяльність Служби щодо нагляду за торгівлею та використанням ЗЗР, зокрема діяльність у сфері:

- контролю за розміщенням на ринку ЗЗР;
- контроль за використанням ЗЗР;
- перевірка обладнання для застосування ЗЗР, включаючи нагляд за - іншими суб'єктами;
- обов'язки щодо сертифікації механізму «Комплексне виробництво рослин», включаючи контроль за іншими суб'єктами.
- обов'язки у сфері підготовки продавців та користувачів ЗЗР, включаючи нагляд за іншими суб'єктами.

Закон «Про засоби захисту рослин» від 8 березня 2013 року охоплює:

- загальні правила використання та продажу ЗЗР;
- обов'язкове навчання постачальників, користувачів і консультантів ЗЗР;
- реєстрація постачальників ЗЗР та зобов'язання, які вони повинні виконувати (зокрема, щодо надання інформації про ЗЗР клієнтам);
- обмеження щодо продажу ЗЗР;
- зобов'язання використовувати ЗЗР таким чином, щоб уникнути ризиків для здоров'я людини та навколишнього середовища;
- обов'язок впровадження комплексної боротьби з шкідниками;
- обмеження використання ЗЗР у чутливих районах (дитячі майданчики, дитячі садки, початкові школи, лікарні та курорти);
- обмеження щодо використання окремих ЗЗР непрофесійними користувачами;
- заборона аеророзпилювачів та система надання винятків;
- обов'язкові перевірки обладнання для застосування ЗЗР;
- правова база для прийняття Національного плану дій.

Також, існують інші законодавчі акти, пов'язані з регулюванням ЗЗР, такі як:

- 1** **Закон про воду від 18 липня 2001 року**, який встановлює правила використання води та забороняє заповнення обприскувачів безпосередньо з водойм;
- 2** **Закон про охорону природи від 16 квітня 2004 року** забороняє використання ЗЗР в національних парках і заповідниках, а також, встановлює положення про винятки.

Польща прийняла свій **перший Національний план дій** для зменшення ризиків та впливів, пов'язаних з використанням пестицидів у 2013 році. Основними цілями плану є впровадження загальних принципів комплексної боротьби з шкідниками та зменшення ризиків, пов'язаних з використанням засобів захисту рослин. Були вжиті заходи щодо розвитку та сприяння використанню інтегрованих засобів боротьби з шкідниками та моніторингу впровадження принципів інтегрованої боротьби з шкідниками професійними користувачами. Проте, багато вжитих заходів прямо не співвідносяться з цілями Національного плану дій.

Іспанія

Міністерство сільського господарства, рибальства та продовольства відповідає за реєстрацію ЗЗР. Офіційний реєстр пестицидів для екологічного використання та харчової промисловості регулюється Королівським указом 3349/1983. Для подачі заявки на реєстрацію пестицидів в Іспанії потрібно звернутися до **Генеральної дирекції з питань охорони здоров'я та гігієни рослин і лісів (MAPA)**. **Іспанське агентство споживання, продовольчої безпеки та харчування (AECOSAN)** відповідає за оцінку ризиків. Королівський указ 971/2014 встановлює процедуру оцінки ризику в Іспанії. Автономні регіони відповідають за спостереження та контроль за рівнем залишків. Відповідно до Директиви Комісії 2002/63/ЄС були сформовані гармонізовані методи відбору зразків для офіційного контролю залишків у продуктах рослинного і тваринного походження.

Засоби захисту рослин мають бути дозволені та зареєстровані в Іспанії до їх комерціалізації або використання. Заявники дозволів на розміщення на ринку засобів захисту рослин або біоцидів повинні мати постійну адресу в межах ЄС (але не обов'язково в Іспанії). Проте, на практиці, не маючи місцевої адреси або представництва в Іспанії, виникають практичні питання при взаємодії з іспанськими органами влади.

Іспанія є найбільшим споживачем пестицидів в ЄС. За 2016 рік було продано близько **77 млн кг** пестицидів. У зв'язку з цим, уряд планує зменшити споживання пестицидів на **50%** за **10** років, починаючи з 2018. Проте, міжнародна міжурядова організація Pesticides Action Network (PAN) звинувачує Міністерство охорони навколишнього середовища Іспанії у відсутності дій і не в змозі перешкоджати надмірному та незаконному використанню пестицидів. PAN також стверджує, що Іспанія є однією з небагатьох європейських країн, яка досі дозволяє здійснювати повітряну фумігацію та використання деяких хімічних речовин, які, на її думку, повинні бути заборонені.

Швеція

Шведське агентство з хімічних речовин (КЕМІ) — наглядовий орган при уряді, відповідальний за видачу дозволів на імпорту, продаж та використання ЗЗР. Агентство веде **реєстр пестицидів**, що містить інформацію про біоциди та засоби захисту рослин, дозволені в Швеції. Всі хто виробляє або імпортує ЗЗР, про які необхідно повідомляти, повинні надавати всю необхідну інформацію КЕМІ. Інформація в реєстрі включає в себе, наприклад: чи дозвіл на продукт є чинним або

закінчився, як вони можуть бути використані і які активні речовини вони містять. КЕМІ проводить оцінку ризиків для здоров'я та навколишнього середовища, а також оцінює, чи буде продукт ефективним у даній сфері використання.

У співпраці з Національним агентством з харчових продуктів КЕМІ оцінює залишки в сільськогосподарських культурах, які є основою для авторизації продукту. Також, Національне продовольче агентство контролює залишки пестицидів у посівах та питній воді. Шведське Агентство з охорони навколишнього середовища видає правила поширення та поводження з ЗЗР в навколишньому середовищі.

На національному рівні, сферу ЗЗР регулюють:

- ◆ Кодекс навколишнього середовища
- ◆ Постанова про пестициди (2014: 425)
- ◆ Постанова (2013: 63) про плату за пестициди
- ◆ Указ про пестициди, що містять нематоди, комахи або павукоподібні (2016: 402)
- ◆ Правила Шведського агентства з хімічних речовин (KIFS 2008: 3)

Кожен, хто розповсюджує або продає засоби захисту рослин, повинен пройти курс і отримати сертифікат. Це стосується всіх учасників ланцюга постачання, включаючи власників дозволів на продукцію, а також при електронній торгівлі. Курс проводить Адміністративна рада країни відповідно до програми, прийнятої Шведським агентством з хімічних речовин. Курс координується зі Шведським радою з питань сільського господарства, який проводить навчання для користувачів засобів захисту рослин.

Під час продажу продукту для захисту рослин має бути принаймні одна кваліфікована особа, яка може надати клієнтам інформацію про те, як використовувати продукт, потенційні небезпеки для здоров'я та навколишнього середовища, а також про те, як з продуктом треба працювати, для зниження ризиків. Ця вимога не обов'язково означає, що особа, про яку йдеться, повинна бути присутнім на момент продажу товару. Достатньо, щоб ця особа була доступна по телефону. Сертифікат курсу повинен бути поновлений не пізніше кожного **п'ятого** курсового сезону.

Ця кваліфікаційна вимога зазначена в **Директиві ЄС № 2009/128 про стале використання пестицидів** і була включена до шведського законодавства.

Щодо нововведень, то з 2017 року застосовуються два нових правила для використання засобів захисту рослин. Одне з нових правил передбачає, що хімічні засоби захисту рослин не можуть використовуватися для дефоліації або як гербіциди ближче, ніж за **30** днів до збору зернових культур для виробництва продуктів харчування. Інше правило передбачає, що якщо використовуються декілька різних продуктів, що містять одну і ту ж активну речовину, то загальна доза не може перевищувати максимально схвалену дозування для одного продукту. Правила можна знайти в § 39-а та § 35-а Шведського Положення про пестициди SFS 2014: 425, які набрали чинності 14 березня 2017 року.

Ці правила є частиною завдання по створенню нетоксичного повсякденного середовища з метою мінімізації ризиків залишків пестицидів у продуктах харчування.

4 | АНАЛІЗ БІЗНЕС-ПРОЦЕСІВ ТА РЕГУЛЯТОРНИХ КЕЙСІВ

Аналіз кожного бізнес-процесу ринку засобів захисту рослин в Україні починається з визначення та опису його ключових проблем. Після визначення основних проблем бізнес-процесу наводиться детальний опис регуляторних кейсів. В них визначено конкретні інструменти регулювання, що мають безпосередній вплив на бізнес-процес та нормативно-правові прогалини, що існують по відношенню до нього.

4.1

МАТРИЦЯ РЕГУЛЮВАННЯ ІМПОРТУ, ВНУТРІШНЬОГО ВИРОБНИЦТВА ТА ОБІГУ ЗАСОБІВ ЗАХИСТУ РОСЛИН

БІЗНЕС- ПРОЦЕС	КЕЙС ЦІЛЬ (ВИЗНАЧЕНА ЗАКОНОМ)	ІНСТРУМЕНТИ РЕГУЛЮВАННЯ
ІМПОРТ	1.2.1 Не визначено	Реєстраційне посвідчення про державну реєстрацію препарату
	1.2.2 Не визначено	Дозвіл на ввезення на митну територію України незареєстрованих пестицидів і агрохімікатів, що використовуються для державних випробувань та наукових досліджень, а також обробленого ними насінневого (посадкового) матеріалу
	1.2.3 Не визначено	Дозвіл на ввезення незареєстрованого в Україні технічного засобу застосування пестицидів і агрохімікатів іноземного виробництва з метою проведення державних випробувань для його державної реєстрації та подальшого застосування в Україні
ВНУТРІШНЄ ВИРОБНИЦТВО	2.2.1 Не визначено	● Реєстрація діючої речовини ● Реєстрація небезпечних факторів
	2.2.2 Не визначено	Реєстраційне посвідчення про державну реєстрацію препарату
	2.2.3 Не визначено	Дозвіл на виготовлення та застосування дослідних партій вітчизняних препаратів
	2.2.4 Не визначено	Ліцензія на провадження господарської діяльності з виробництва особливо небезпечних хімічних речовин, перелік яких визначається Кабінетом Міністрів України, поводження з небезпечними відходами

БІЗНЕС- ПРОЦЕС	КЕЙС ЦІЛЬ (ВИЗНАЧЕНА ЗАКОНОМ)	ІНСТРУМЕНТИ РЕГУЛЮВАННЯ
ОБІГ НА ВНУТРІШНЬОМУ РИНКУ. ОБЛІК ТА ВИКОРИСТАННЯ	3.1.1 Державний контроль за зміною показників родючості, забруднення ґрунтів токсичними речовинами і радіонуклідами, раціональним використанням земель сільськогосподарського призначення	Агрохімічний паспорт земельної ділянки
ОБІГ НА ВНУТРІШНЬОМУ РИНКУ. РОБОТИ З ПЕСТИЦИДАМИ ТА АГРОХІМІКАТАМИ	3.2.1 Не визначено	● Допуск (посвідчення) на право роботи з пестицидами і агрохімікатами ● Посвідчення про проходження спеціальної підготовки з питань безпечного виконання роботи з пестицидами і агрохімікатами ● Наряд на виконання роботи з пестицидами і агрохімікатами ● Медична книжка особи, яка працює з пестицидами і агрохімікатами ● Реєстрація в органах санепідслужби та охорони природи ● Повідомлення про застосування засобів захисту рослин ● Санітарний паспорт на право одержання, зберігання і застосування пестицидів і мінеральних добрив ● Дозвіл Укрдержжімкомісії (Порядок відсутній) ● Позитивний висновок державної санітарної експертизи (Порядок відсутній)
	3.2.2 Не визначено	Реєстраційне посвідчення про державну реєстрацію технічного засобу застосування пестицидів і агрохімікатів
ОБІГ НА ВНУТРІШНЬОМУ РИНКУ. УМОВИ ПРАЦІ	3.3.1 Не визначено	● Карта умов праці ● Дозвіл на виконання робіт підвищеної небезпеки та на експлуатацію (застосування) машин, механізмів, устаткування підвищеної небезпеки
ОБІГ НА ВНУТРІШНЬОМУ РИНКУ. АВІАЦІЙНО-ХІМІЧНІ РОБОТИ	3.4.1 Не визначено	● Реєстраційне посвідчення повітряного судна ● Сертифікат на право виконання авіаційно-хімічних робіт ● Сертифікат на авіахімапаратуру повітряного судна ● Санітарний паспорт або дозвіл на право експлуатації аеродрому і вертодрому сільгоспавіації ● Проект авіаційно-хімічних робіт ● Карта-схема землекористування
КОНТРОЛЬ ЗА ОБІГОМ	4.2.1 Не визначено	● Акт про наявність залишків пестицидів і агрохімікатів ● Книга обліку приходу-витрати пестицидів по складу
	4.2.2 Не визначено	● Сертифікат відповідності ● Позитивний висновок державної санітарно-гігієнічної експертизи

ІМПОРТ

ЗАГАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ РИНКУ

Складність процедури реєстрації нових ЗЗР

Враховуючи норми українського законодавства, жодним нормативно-правовим актом не затверджено етапи здійснення реєстрації засобів захисту рослин, які б чітко визначали покрокові інструкції дій для бізнесу.

В цілому механізми здійснення реєстрації розгалужені між Законом України «Про пестициди і агрохімікати», Законом України «Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення», Порядком проведення державних випробувань, державної реєстрації та перереєстрації, видання переліків пестицидів і агрохімікатів, дозволених до використання в Україні, Законом України «Про оцінку впливу на довкілля», Порядком проведення еколого-експертної оцінки матеріалів, поданих для реєстрації пестицидів і агрохімікатів та іншими нормативно-правовими актами.

Враховуючи норми вищезазначеного законодавства, бізнес на практиці щороку зіштовхується з проблемами затягування процесу реєстрації ЗЗР, трактування органами державної влади норм законодавства по-різному, наявності проведення додаткових експертиз та погоджень, затвердження відповідних звітів, без яких процес реєстрації засобів захисту рослин неможливий.

В результаті такі прогалини в законодавстві не створюють умови для розвитку ринку ЗЗР в цілому.

За інформацією Європейської бізнес асоціації, реєстрація нового заразка засобу захисту рослин в строк визначений в законодавстві до **2** років, на практиці затягується до **3** років і **5** місяців.

Більше того, для здійснення реєстрації нового ЗЗР в Україні бізнесу необхідно пройти близько **24** етапів, які передбачають неодноразове контактування з органами державної влади (Мінекоенерго, МОЗ, Держпродспоживслужби), державними науковими інститутами, комісіями, тощо.

Крім того, один з найбільших етапів, який проходить бізнес при реєстрації ЗЗР є здійснення державних випробувань, що здійснюються лише при наявності переліку нових ЗЗР у Плані державних випробувань. В результаті завершується юстованим нормативно-правовим актом (проект якого проходить погодження ЦОБВ та Уповноваженого з прав людини).

На думку експертного середовища, процес реєстрації нових зразків ЗЗР, який нормативно закріплений в Україні побудований таким чином, що всі потенційні учасники, які хочуть зареєструвати новітні засоби захисту рослин, постійно залежать один від одного.

Адже, всі нові препарати, які необхідно зареєструвати незалежно від виробника та власника бізнесу мають відображатися в одному Державному плані випробувань щорічно, а потім їх результати будуть затверджуватись в єдиному нормативно-правовому акті.

За таких умов, якщо певний зразок препарату не був включений у ці документи, паралельна процедура його реєстрації неможлива.

В результаті, така зарегульованість обмежує та значно знижує конкуренцію на ринку. При цьому, створюються умови для залежності суб'єктів бізнесу один від одного.

Невизначеність термінів в законодавстві про засоби захисту рослин та застосування неоднозначних підходів до поняття «засоби захисту рослин», «пестициди», «агрохімікати»

Закон України «Про захист рослин», Закон України «Про пестициди і агрохімікати» та інші нормативно-правові акти у сфері засобів захисту рослин не містять визначень ключових термінів, які протягом багатьох років є базовими для здійснення захисту рослин, зокрема: «гербіциди», «інсектициди», «фунгіциди», «діюча речовина», «отруйна речовина», «небезпечна речовина» і деякі інші.

Поруч з цим, існує низка термінів, необхідність включення яких виникла протягом останніх десятиліть, до яких поміж іншого відносяться: генерик (дженерик), оригінатор, мінорні зміни.

Відсутність вказаних термінів у законодавстві свідчить про те, що наявне нормативно-правове регулювання не враховує реалій, а тому потребує оновлення.

Крім того, відсутність визначень таких понять не дозволяє правоохоронним органам здійснювати належну кваліфікацію кримінальних правопорушень, відповідальність за які передбачена Кримінальним кодексом України та притягувати винних осіб до відповідальності.

Неможливість ввезення новітніх ЗЗР для наукових досліджень та подальшої державної реєстрації

Закон України «Про пестициди і агрохімікати» встановлює ряд умов, дотримання яких є необхідним для дослідних партій пестицидів, які ввозяться на територію України для державних випробувань та наукових досліджень, однією з яких є **підтвердження державної реєстрації в країні, де вони виробляються** (ч. 2 ст. 4).

Така умова створює додаткові бар'єри для розвитку наукових випробувань в Україні та подальшої реєстрації новітніх засобів захисту рослин, оскільки на практиці отримати підтвердження реєстрації в країні, де виробляється препарат не завжди можливо.

Так, в країні, де зареєстрований виробник препарату (засобу захисту рослин) може бути відсутня вимога щодо його державної реєстрації. Це може бути обумовлено: відсутністю відповідних рослин (не вирощуються на території такої країни) для яких створюється новий препарат; наявністю інших кліматичних умов; відсутністю відповідних шкідників, характерних для певних регіонів. Такі фактори унеможливають здійснення польових досліджень на практиці та реєстрацію відповідного засобу захисту рослин.

Загалом вказана вимога негативно впливає на розвиток аграрного ринку та, зокрема:

- ◆ є перешкодою для реєстрації в Україні нових ЗЗР і позбавляє українських аграріїв можливості їх застосовувати. *З моменту введення таких вимог в законодавство у 2015 році кількість зареєстрованих (нових) ЗЗР в період з 2016 р. (65 зареєстрованих ЗЗР) до 2018 р. (29 зареєстрованих ЗЗР) зменшилася більше ніж вдвічі, а до середини 2019 ЗЗР взагалі не були зареєстрованими;*
- ◆ посилює негативний вплив на довкілля у зв'язку з тим, що «старі» препарати мають значно вищий рівень концентрації шкідливих речовин;
- ◆ сприяє поступовій втраті здатності до збільшення врожайності внаслідок обмеження різновидів ЗЗР для періодичного комбінування;

необхідністю здійснення значних економічних витрат на закупівлю ЗЗР, адже «старі» препарати потребують більших витрат у пропорційному застосуванні на 1 га, ніж сучасні;

недостатньо чітко сформульовані положення Закону не дають можливості для однозначного розуміння того, які документи потрібно подати для ввезення незареєстрованих препаратів.

РЕГУЛЯТОРНІ КЕЙСИ

КЕЙС № 1.2.1

ІНСТРУМЕНТИ РЕГУЛЮВАННЯ:

Реєстраційне посвідчення про державну реєстрацію препарату.

ЗАКОНОДАВЧА ЦІЛЬ РЕГУЛЮВАННЯ:

Не визначено.

ФАКТИЧНА ЦІЛЬ РЕГУЛЮВАННЯ:

Відсутність на ринку України препаратів, які знаходяться поза контролем держави.

ІНДИКАТОРИ ДОСЯГНЕННЯ ЦІЛЕЙ РЕГУЛЮВАННЯ:

Кількість незареєстрованих препаратів на ринку України = 0.

Реєстраційне посвідчення про державну реєстрацію препарату

ПРОБЛЕМА: ЗАГАЛЬНА НЕВИЗНАЧЕНІСТЬ ТА ЗАПЛУТАНІСТЬ ПРОЦЕДУРИ РЕЄСТРАЦІЇ ПРЕПАРАТІВ, ЩО Є ПРИХОВАНОЮ АДМІНІСТРАТИВНОЮ ПОСЛУГОЮ, ІНСТРУМЕНТ РЕГУЛЮВАННЯ МАЄ ОЗНАКИ ДОКУМЕНТУ ДОЗВІЛЬНОГО ХАРАКТЕРУ

Відповідно до Закону України «Про пестициди і агрохімікати» без державної реєстрації пестицидів та агрохімікатів забороняється їх ввезення, виробництво, торгівля та інші дії.

Тобто держава, у вигляді заборони обігу незареєстрованих препаратів визначає умови доступу бізнесу на ринок, покладаючи на орган владних повноважень обов'язок вчинення реєстраційних дій (Мінекоенерго як ЦОВВ, що реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища).

Бізнес, під час проходження таких процедур, через нечіткість та невизначеність законодавства щороку зустрічається з низкою проблем, які створюють перешкоди для реєстрації препаратів.

Зокрема, законодавством встановлено, що державній реєстрації **підлягають препаративні форми пестицидів** (ст. 7 Закону). Однак, жодним нормативно-правовим актом не визначено, що таке «препаративна форма». Через що є не зрозумілим, що саме необхідно реєструвати суб'єкту господарювання: «препаративну форму» чи «пестицид».

Також, Законом України «Про пестициди і агрохімікати» не визначено процеси та етапи походження державної реєстрації **із зазначенням кінцевих строків їх завершення та оформлення результату у вигляді відповідного документа.**

Відповідно до закону, державна реєстрація пестицидів і агрохімікатів здійснюється **на платній основі в порядку та розмірах, встановлених Кабінетом Міністрів України, на підставі позитивних результатів випробувань та матеріалів досліджень.**

Однак, законом не встановлено **правовий статус оплатності такої послуги, які саме позитивні випробування та матеріали яких досліджень є підставою для державної реєстрації.**

Тобто, суб'єкти господарювання повинні проходити певні процедури ще до державної реєстрації ЗЗР, на оплатній основі, при цьому в основному законі не визначено документа, який є підставою для завершення реєстрації та введення в обіг продукції на ринок.

За інформацією ринку, підтвердженням державної реєстрації пестицидів та агрохімікатів є реєстраційне посвідчення про державну реєстрацію препарату, яке видається Мінекоенерго на підставі постанови Кабінету Міністрів «Про затвердження Порядку проведення державних випробувань, державної реєстрації та перереєстрації, видання переліків пестицидів і агрохімікатів, дозволених до використання в Україні».

Фактично, реєстрація пестицидів і агрохімікатів є **прихованою адміністративною послугою, кінцевий документ якої має ознаки документа дозвільного характеру, що містить численні невизначеності та колізії.**

За оцінкою Офісу, інструмент регулювання «Реєстраційне посвідчення про державну реєстрацію препарату» має високі корупційні ризики та є недружнім до бізнесу.

ВИСНОВКИ:

Процедура отримання Реєстраційного посвідчення про державну реєстрацію препарату є невизначеною, заплутаною та складною. З метою спрощення умов ведення бізнесу процес отримання Реєстраційного посвідчення про державну реєстрацію препарату має бути чітко визначений, як адмінпослуга з кінцевим результатом — документом дозвільного характеру.

ПРОБЛЕМА: НЕВИЗНАЧЕНІСТЬ ЕТАПІВ ПРОХОДЖЕННЯ ДЕРЖАВНОЇ РЕЄСТРАЦІЇ ПРЕПАРАТІВ

За інформацією ринку, процес проходження державної реєстрації є дуже довготривалим, заплутаним, з багатьма додатковими експертизами, погодженнями в різних органах державної влади (МОЗ, Інститути, Мінекоенерго, Держпродспоживслужба) та високозатратним. Суб'єкт господарювання, який бажає зареєструвати в Україні новий препарат захисту рослин не завжди розуміє, які процедури необхідно здійснити першими, котрі з них є поточними і скільки коштів та часу необхідно інвестувати у цей процес.

Формування вартості ціни, що береться як плата за реєстрацію ЗЗР

Відповідно до Порядку проведення державних випробувань, державної реєстрації та перереєстрації, видання переліків пестицидів і агрохімікатів, дозволених до використання в Україні для здійснення державної реєстрації до Мінекоенерго подаються:

- 1 заявка**, матеріали на діючу речовину і препаративну форму;
- 2 довідка про сталість складу препарату;**
- 3 звіт про результати державних випробувань препарату та методичні вказівки** щодо визначення вмісту залишкових кількостей пестицидів у сільськогосподарській продукції, кормах, харчових продуктах, ґрунті, воді, повітрі та методики визначення відповідності пестицидів і агрохімікатів сертифікатам якості та платіжка про підтвердження оплати експертизи.

Враховуючи вищеперелічені документи, які необхідні для здійснення державної реєстрації можна зробити висновок, що взаємовідносини Мінекоенерго як органу, який здійснює реєстрацію та бізнесу **пов'язані лише з подачею заявки та оплати коштів за надання таких реєстраційних послуг в сумі 52,8 тис. грн разом з 8,8 тис. грн вартості експертизи.**

Орган державної влади не вчиняє жодних дій, які б у вартісному виразі відповідали такій оплаті, крім прийняття рішення про реєстрацію, та відмови в ній. Всі інші документи, які вимагаються для здійснення цього процесу одержуються в інших органах державної влади. Таким чином, є незрозумілим формування вартості послуг.

Також, слід зазначити, що відповідно до Закону України «Про пестициди і агрохімікати», Порядок та розміри плати такої реєстрації повинні затверджуватись Кабінетом Міністрів України. Водночас, на сьогодні вартість таких послуг затверджено незаконним нормативно-правовим актом, без відповідних повноважень наказом Мінприроди від 20.11.2008 № 595.

Крім того, є незрозумілим на які напрями використовуються кошти, які сплачує бізнес до державного бюджету за реєстраційні послуги. **Адже вартість проведення заключної експертизи на звіт про результати державних випробувань бізнесом оплачується окремо у розмірі 8,8 тис. гривень.**

До того ж, законодавством не визначено вимоги та зміст інформації, яка має бути у звітах державних випробувань і на підставі яких документів готується цей звіт.

Формування Плану державних випробувань

Відповідно до Порядку проведення державних випробувань, державної реєстрації та перереєстрації, видання переліків пестицидів і агрохімікатів, дозволених до використання в Україні для включення препарату до плану державних випробувань суб'єкт господарювання подає Мінекоенерго такі документи:

- 1** клопотання про включення препарату до плану;
- 2** заявку на випробування препарату українською мовою у **двох** примірниках;
- 3** матеріали (досьє), на підставі яких складається заявка на випробування, українською або англійською чи російською мовами в **одному** примірнику;
- 4** проект технічних умов на виробництво дослідної партії у **двох** примірниках — для вітчизняних препаратів.

Мінекоенерго забезпечує зберігання матеріалів (досьє) на період реєстрації препарату (п. 9 Порядку). Варто зазначити, що фактично матеріали (досьє) препарату є інтелектуальною власністю заявника та мають гарантовано зберігатись без доступу сторонніх осіб. **Однак, за інформацією бізнесу ЦОВВ не забезпечує належних умов зберігання матеріалів (досьє) препаратів, що створює ризики втрати або розголошення важливої інформації.**

Клопотання про включення препаратів до плану державних випробувань на поточний рік приймаються міністерством до 25 березня поточного року. Клопотання про включення азотних добрив до плану державних випробувань на поточний рік приймаються міністерством протягом року.

Матеріали заявників і проект плану державних випробувань препаратів проходять експертизу в МОЗ в термін до **45** календарних днів, для азотних добрив, які містять діючу речовину, яка входить до складу вже зареєстрованого препарату того ж призначення і для тієї ж групи культур, — в термін до **15** днів, при цьому визначаються обсяги необхідних досліджень і перелік науково-дослідних установ, підприємств та організацій (далі — виконавець), які відповідно до Порядку

проводитимуть державні випробування препаратів, які затверджує Мінекоенерго. Проте, нормативно-правовими актами не визначено момент від якого починає відраховуватись термін в 45 календарних днів для проведення експертизи матеріалів заявників. Тобто фактично відсутній момент початку проведення експертизи та її завершення, відсутні вимоги її платності чи безоплатності, та що саме входить в проведення експертизи.

Фактично, всі заявники до включення до Плану державних випробувань в певний рік чекають його затвердження та публікації, адже він затверджується 1 раз для всіх препаратів. Для бізнесу створюється ситуація незрозумілого та необгрунтованого очікування. Наприклад, План державних випробувань на 2018 рік було затверджено 24.09.2018, тобто за 3 місяці до завершення поточного року. До того ж План державних випробувань 2018 року погоджено з Держпродспоживслужбою, хоча відповідно до вимог Порядку він має погоджуватись з МОЗ.

Крім цього, в законодавстві відсутні процедури та підстави для відмов до включення до Плану державних випробувань, що створює значні корупційні ризики.

Проведення експертиз пов'язаних з державною реєстрацією ЗЗР

Для проведення процедури державної реєстрації ЗЗР суб'єкт господарювання має пройти наступні експертизи та оцінки:

- біологічну, токсиколого-гігієнічну та екологічну оцінки розроблення регламентів застосування ЗЗР;
- експертиза матеріалів (досьє) препаратів та проекту плану державних випробувань, здійснюється МОЗ в термін до 45 календарних днів.

Державні випробування пестицидів і агрохімікатів проводяться на підприємствах, в установах і організаціях за рішенням центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища, в порядку, затвердженому Кабінетом Міністрів України.

Обов'язковою умовою державної реєстрації пестицидів та агрохімікатів є наявність відповідної документації щодо їх безпечного застосування, включаючи позитивний висновок державної санітарно-епідеміологічної експертизи та позитивну еколого-експертну оцінку матеріалів, поданих для реєстрації пестицидів та агрохімікатів, методик визначення залишкових кількостей пестицидів і агрохімікатів у сільськогосподарській продукції, кормах, харчових продуктах, ґрунті, воді, повітрі.

ВИСНОВКИ:

З метою забезпечення прозорості на ринку та на етапі проходження реєстрації пестицидів і агрохімікатів зокрема, процедура реєстрації має бути чітко структурована та поетапно описана не тільки в Законі України «Про пестициди і агрохімікати», а і в підзаконних нормативно-правових актах. Вимоги до строків, платності та необхідних документів для реєстрації мають бути визначені на рівні закону, як для адміністративної послуги.

ПРОБЛЕМА: СИСТЕМА РЕЄСТРАЦІЇ ПЕСТИЦИДІВ І АГРОХІМІКАТІВ Є ЗАСТАРІЛОЮ ТА НЕ ВІДПОВІДАЄ СУЧАСНИМ ВИМОГАМ

Закон України «Про пестициди і агрохімікати» покладає обов'язок здійснення державної реєстрації пестицидів і агрохімікатів на центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища, на платній основі в порядку та розмірах, встановлених Кабінетом Міністрів України, на підставі позитивних результатів випробувань та матеріалів досліджень (ч. 2 ст. 7).

В той же час, згідно з Порядком проведення державних випробувань, державної реєстрації та перереєстрації, видання переліків пестицидів і агрохімікатів, дозволених до використання в Україні, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 04.03.1996 № 295, державний реєстр пестицидів та агрохімікатів ведеться в електронному вигляді, а сам Реєстр розміщується на веб-сайті Мінекоенерго (п. 24).

Незважаючи на наявність нормативно-правової основи для ведення реєстру, де-факто останній ведеться у вигляді списку в форматі Excel, що не можна вважати належною формою реалізації функцій щодо державної реєстрації пестицидів і агрохімікатів, адже лише ведення повноцінного реєстру дає можливість забезпечити гарантовану фіксацію внесення відомостей до реєстру, їх видалення, редагування тощо.

ВИСНОВКИ:

Для належної реалізації функції щодо здійснення державної реєстрації пестицидів і агрохімікатів необхідним є створення повноцінного реєстру, функціонування якого здатне захистити осіб, інформація щодо котрих вноситься до такого реєстру від будь-яких маніпуляцій з даними та є гарантією надійного збереження відповідних відомостей.

ПРОБЛЕМА: ВІДСУТНІСТЬ КРИТЕРІЇВ ДЛЯ ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНОЇ РЕЄСТРАЦІЇ ПРЕПАРАТІВ

Порядок проведення державних випробувань, державної реєстрації та перереєстрації, видання переліків пестицидів і агрохімікатів, дозволених до використання в Україні, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 04.03.1996 № 295 (Порядок № 295) допускає, що препарати, інформація про які на момент державної реєстрації не може бути надана Мінекоенерго у повному обсязі, але токсиколого-гігієнічні властивості та сфера застосування яких дають змогу вважати ризик небезпечності несуттєвим, можуть бути зареєстровані експериментально терміном до 2 років (абз 1 п. 25).

Однак, Порядок № 295 не визначає критерії з урахуванням яких ризик небезпечності можна вважати несуттєвим.

Таке регулювання може з однієї сторони спричинити реєстрацію небезпечних для життя та здоров'я або довкілля препаратів, а з іншої надає органів державної влади, котрий здійснюватиме таку реєстрацію, надмірну дискрецію внаслідок відсутності прозорих орієнтирів для прийняття відповідного рішення.

Крім того, Порядок № 295 дозволяє власнику препарату, що має постійну реєстрацію та бажає зареєструвати препарат додатково під іншими торговими назвами, надати гарантійного листа щодо ідентичності складу та якості діючої речовини та відповідну заявку на реєстрацію. **Такий препарат не потребує проведення державних випробувань та додаткових експертиз.** Посвідчення про державну реєстрацію видається після сплати реєстраційного внеску в розмірі, що відповідає внеску за перереєстрацію (абз. 5 п. 25).

ВИСНОВКИ:

Порядок № 295 допускає, що препарати, токсиколого-гігієнічні властивості та сфера застосування яких дають змогу вважати ризик небезпечності несуттєвим, можуть бути зареєстровані експериментально терміном до 2 років. Проте така процедура не дає можливості гарантувати належної безпеки препарату через невизначеність критеріїв визнання ризиків небезпечності несуттєвими.

КЕЙС № 1.2.2

ІНСТРУМЕНТИ РЕГУЛЮВАННЯ:

Дозвіл на ввезення та застосування незареєстрованих пестицидів і агрохімікатів для державних випробувань та наукових досліджень, а також обробленого ними насінневого (посадкового) матеріалу.

ЗАКОНОДАВЧА ЦІЛЬ РЕГУЛЮВАННЯ:

Не визначена.

ФАКТИЧНА ЦІЛЬ РЕГУЛЮВАННЯ:

Забезпечення контролю за обігом незареєстрованих пестицидів і агрохімікатів в Україні, що ввозяться для державних випробувань та наукових досліджень, унеможливлення ввезення небезпечних і шкідливих пестицидів та агрохімікатів.

ІНДИКАТОРИ ДОСЯГНЕННЯ ЦІЛЕЙ РЕГУЛЮВАННЯ:

- 1) Кількість випадків застосування незареєстрованих пестицидів і агрохімікатів = 0;
- 2) Кількість випадків ввезення без дозволу незареєстрованих пестицидів і агрохімікатів = 0.

Дозвіл на ввезення на митну територію України незареєстрованих пестицидів і агрохімікатів, що використовуються для державних випробувань та наукових досліджень, а також обробленого ними насінневого (посадкового) матеріалу

ПРОБЛЕМА: НЕВІДПОВІДНІСТЬ ІНСТРУМЕНТУ РЕГУЛЮВАННЯ, ЯК ДОКУМЕНТА ДОЗВІЛЬНОГО ХАРАКТЕРУ ЗАКОНУ УКРАЇНИ «ПРО ДОЗВІЛЬНУ СИСТЕМУ У СФЕРІ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ»

Закон України «Про пестициди і агрохімікати» та Порядок надання дозволу на ввезення на митну територію України незареєстрованих пестицидів і агрохімікатів, що використовуються для проведення державних випробувань і наукових досліджень, а також обробленого ними насінневого (посадкового) матеріалу, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 04.03.1996 № 288, передбачають наявність такого інструменту регулювання, як **Дозвіл на ввезення на митну територію України незареєстрованих пестицидів і агрохімікатів, що використовуються для державних випробувань та наукових досліджень, а також обробленого ними насінневого (посадкового) матеріалу (далі — Дозвіл на ввезення на митну територію України незареєстрованих пестицидів і агрохімікатів).**

Зазначений дозвіл є документом дозвільного характеру та включений до Переліку документів дозвільного характеру у сфері господарської діяльності (додаток до Закону України «Про Перелік документів дозвільного характеру у сфері господарської діяльності» № 3392).

Однак, всупереч Закону України «Про дозвільну систему у сфері господарської діяльності» (ч. 1 ст. 4) яким передбачено, що виключно законами, які регулюють відносини, пов'язані з одержанням документів дозвільного характеру, встановлюються певні вимоги до дозвільних документів, Законом України «Про пестициди і агрохімікати» не встановлено умови щодо:

- ◆ платності або безоплатності видачі (переоформлення, анулювання) документа дозвільного характеру;
- ◆ строку видачі документа дозвільного характеру або відмови у його видачі;
- ◆ вичерпного переліку підстав для відмови у видачі, переоформлення, анулювання документа дозвільного характеру;
- ◆ строку дії документа дозвільного характеру або необмеженість строку дії такого документа;
- ◆ перелік та вимоги до документів, які суб'єкту господарювання необхідно подати для одержання документа дозвільного характеру.

Зазначені вимоги не врегульовані і постановою Кабінету Міністрів України № 288, через що інструмент регулювання має значні корупційні ризики та є недружнім до бізнесу.

Крім цього, однією з умов отримання Дозволу на ввезення на митну територію України незареєстрованих пестицидів і агрохімікатів, є включення незареєстрованого препарату до плану державних випробувань, затвердженого Мінприроди, або до науково-дослідницьких планів наукових установ та організацій. Проте, законодавством не врегульовано процес включення до такого плану, порядок подання та перелік документів, що для цього необхідні, підстави для відмови та строки розгляду заявок і безпосереднє включення.

Відсутність таких вимог також є порушенням загальних вимог до документів дозвільного характеру.

Також, порушення вимог до дозвільних документів існує і в частині оформлення заявки на отримання Дозволу на ввезення та застосування незареєстрованих пестицидів і агрохімікатів. В першу чергу варто зазначити, що форма заявки затверджена наказом Міністерства охорони навколишнього природного середовища України від 18.05.2009 № 234, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 16.06.2009 за № 520/16536, без належних повноважень, адже ні Закон України «Про пестициди і агрохімікати», ані постанова Кабінету Міністрів України № 288 **не передбачають повноважень Міністерства охорони навколишнього природного середовища України затверджувати форму заявки.**

Крім цього, відповідно до форми заявки, імпортер подає в ній інформацію щодо кількості препарату, насіннєвого (посадкового) матеріалу, що планується ввозити на територію України. **За інформацією бізнесу, на практиці імпортер незареєстрованого препарату зазначає в заявці не просто кількість, а обґрунтовану кількість препарату, що підтверджується державними інститутами, хоча законодавчо така вимога в нормативно-правових актах ринку відсутня.**

Одним з основних принципів державної політики з питань дозвільної системи у сфері господарської діяльності, відповідно до ст. 3 Закону України «Про дозвільну систему у сфері господарської діяльності», є **прозорість процедури видачі документів дозвільного характеру, зменшення рівня державного**

регулювання господарської діяльності, встановлення єдиних вимог до порядку видачі документів дозвільного характеру. Однак, фактично жоден з цих принципів не дотримується на практиці під час проходження суб'єктами господарювання процедури отримання Дозволу на ввезення на митну територію України незареєстрованих пестицидів і агрохімікатів.

ВИСНОВКИ:

Дозвіл на ввезення на митну територію України незареєстрованих пестицидів і агрохімікатів, що використовуються для державних випробувань та наукових досліджень, а також обробленого ними насіннєвого (посадкового) матеріалу не відповідає базовим вимогам Закону України «Про дозвільну систему у сфері господарської діяльності», а Закон України «Про пестициди і агрохімікати» та Порядок надання дозволу на ввезення на митну територію України незареєстрованих пестицидів і агрохімікатів, що використовуються для проведення державних випробувань і наукових досліджень, а також обробленого ними насіннєвого (посадкового) матеріалу, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 04.03.1996 № 288 потребують внесення змін.

Закон України «Про пестициди і агрохімікати» повинен чітко встановлювати платність або безоплатність видачі (переоформлення, анулювання) дозволу, строк видачі або відмови у його видачі, вичерпний перелік підстав для відмови у видачі, переоформлення, анулювання, строк дії дозволу та перелік та вимоги до документів, які суб'єкту господарювання необхідно подати для одержання документа дозвільного характеру.

Законом також мають бути встановлені чіткі вимоги до документів, що подаються для отримання дозволу, та звітування після, та закріплені повноваження відповідних органів щодо затвердження їх форм.

ПРОБЛЕМА: НЕМОЖЛИВІСТЬ ПРОВЕДЕННЯ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ ТА ДЕРЖАВНИХ ВИПРОБУВАНЬ І НАСТУПНОЇ ДЕРЖАВНОЇ РЕЄСТРАЦІЇ ПЕСТИЦИДІВ (ПРЕПАРАТІВ) ВНАСЛІДОК НЕОБХІДНОСТІ НАДАННЯ ПІДТВЕРДЖЕННЯ ДЕРЖАВНОЇ РЕЄСТРАЦІЇ

Закону України «Про пестициди і агрохімікати» передбачає, що обов'язковою умовою завезення та застосування незареєстрованих в Україні пестицидів для наукових цілей є документальне підтвердження їх державної реєстрації в країні, де вони виробляються (ст. 4).

Варто зазначити, що вимога щодо надання такого підтвердження в постанові Кабінету Міністрів України № 288, якою затверджено Порядок надання дозволу на ввезення на митну територію України незареєстрованих пестицидів і агрохімікатів, що використовуються для проведення державних випробувань і наукових досліджень, а також обробленого ними насіннєвого (посадкового) матеріалу, **відсутня, що створює непрозорі та незрозумілі правила для суб'єктів господарювання.**

Одночасно, вимога Закону України «Про пестициди і агрохімікати» не враховує, що в країні, де зареєстрований виробник препарату (дія обмеження поширюється винятково на пестициди) може бути відсутня вимога про його державну реєстрацію, що може бути пов'язаним, поміж іншого, із відсутністю відповідних шкідників та/або сільськогосподарських культур та/або хвороб та/або бур'янів у країні, де виробляється препарат.

В свою чергу, щодо нових препаратів можуть проводитися державні випробування одночасно як в Україні, так і у країні де препарат повинен вироблятися в майбутньому, внаслідок чого буде неможливо надати документальне підтвердження державної реєстрації препарату у відповідній країні.

Таким чином може скластися ситуація за якої відсутність законодавчої вимоги в країні, де виробляється препарат про його державну реєстрацію, стане перешкодою для державних випробувань та наукових досліджень в Україні і для наступної державної реєстрації препарату.

Слід зазначити, що ні в законодавстві країн ЄС, ані в законодавстві США та багатьох інших держав подібного положення щодо підтвердження державної реєстрації препарату немає.

Внаслідок цього страждає навколишнє середовище, адже вплив раніше створених засобів захисту рослин (окремі з них винайдені ще в 1960-1970 рр.) значно шкідливіший для довкілля ніж можуть бути наслідки застосування сучасних препаратів.

ВИСНОВКИ:

З метою уникнення простою ринку досліджень новітніх препаратів необхідно виключити з положень Закону України «Про пестициди і агрохімікати» вимогу про документальне підтвердження незареєстрованих в Україні препаратів щодо їх державної реєстрації в країні, де вони виробляються. У випадку приведення у відповідність до загальних вимог законодавства у сфері дозвільної діяльності дозволу на ввезення та застосування незареєстрованих пестицидів і агрохімікатів для державних випробувань та наукових досліджень, ввезення на територію України незареєстрованих препаратів виключно в наукових цілях матиме безпечний характер та не нестиме жодних ризиків.

ПРОБЛЕМА: ВІДСУТНІСТЬ ЗАТВЕРДЖЕНОЇ ФОРМИ ЗВІТУ ПРО ВИКОРИСТАННЯ НЕЗАРЕЄСТРОВАНИХ ПРЕПАРАТІВ

Вимога щодо подання звіту про використання незареєстрованих препаратів, встановлена п. 5 Порядку надання дозволу на ввезення незареєстрованих пестицидів і агрохімікатів, що використовуються для проведення державних випробувань та наукових досліджень, а також обробленого ними насіннєвого (посадкового) матеріалу), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 04.03.1996 № 288.

Проте, форма звіту про використання ввезених незареєстрованих препаратів наразі не затверджена, що створює для бізнесу умови невизначеності та свідчить про відсутність належного регулювання.

ВИСНОВКИ:

З метою створення чітких вимог до бізнесу потребує закріплення на законодавчому рівні форма звіту про використання незареєстрованих препаратів.

КЕЙС № 1.2.3

ІНСТРУМЕНТИ РЕГУЛЮВАННЯ:

Дозвіл на ввезення незареєстрованого технічного засобу застосування пестицидів і агрохімікатів іноземного виробництва з метою проведення державних випробувань.

ЗАКОНОДАВЧА ЦІЛЬ РЕГУЛЮВАННЯ:

Не визначена.

ФАКТИЧНА ЦІЛЬ РЕГУЛЮВАННЯ:

Забезпечення контролю за ввезенням та обігом незареєстрованих технічних засобів застосування пестицидів і агрохімікатів іноземного виробництва.

ІНДИКАТОРИ ДОСЯГНЕННЯ ЦІЛЕЙ РЕГУЛЮВАННЯ:

Кількість випадків одержання дозволу.

Дозвіл на ввезення незареєстрованого технічного засобу застосування пестицидів і агрохімікатів іноземного виробництва з метою проведення державних випробувань

ПРОБЛЕМА: ДОЗВІЛ НА ВВЕЗЕННЯ НЕЗАРЕЄСТРОВАНОВОГО ТЕХНІЧНОГО ЗАСОБУ ЗАСТОСУВАННЯ ПЕСТИЦИДІВ І АГРОХІМІКАТІВ ІНОЗЕМНОГО ВИРОБНИЦТВА З МЕТОЮ ПРОВЕДЕННЯ ДЕРЖАВНИХ ВИПРОБУВАНЬ НЕ ВКЛЮЧЕНИЙ ДО ПЕРЕЛІКУ ДОКУМЕНТІВ ДОЗВІЛЬНОГО ХАРАКТЕРУ У СФЕРІ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ, ТОМУ МАЄ ОЗНАКИ ПРИХОВАНОВОГО ДОКУМЕНТУ ДОЗВІЛЬНОГО ХАРАКТЕРУ

Процедура державної реєстрації технічних засобів застосування пестицидів і агрохімікатів вітчизняного і зарубіжного виробництва та видачі дозволу на ввезення незареєстрованих технічних засобів іноземного виробництва з метою проведення державних випробувань регламентується ст. 8 Закону України «Про пестициди і агрохімікати» та Порядком проведення державних випробувань та державної реєстрації технічних засобів застосування пестицидів і агрохімікатів, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 29.04.1996 № 479 (далі — Порядок № 479).

Пунктами 30, 31 Порядку № 479, а також Додатком № 6 до Порядку № 479 передбачено необхідність суб'єктами господарювання отримувати **Дозвіл на ввезення незареєстрованого технічного засобу застосування пестицидів і агрохімікатів іноземного виробництва з метою проведення державних випробувань (Дозвіл).**

Варто зазначити, що схожий за своєю фактичною метою інший інструмент регулювання «Дозвіл на ввезення та застосування незареєстрованих пестицидів і агрохімікатів для державних випробувань та наукових досліджень, а також обробленого ними насінневого (посадкового) матеріалу» — **є документом дозвільного характеру.**

ДОВІДКОВО:

Документ дозвільного характеру — дозвіл, висновок, рішення, погодження, свідоцтво, інший документ в електронному вигляді (запис про наявність дозволу, висновку, рішення, погодження, свідоцтва, іншого документа в Єдиному державному реєстрі юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань), який дозвільний орган зобов'язаний видати суб'єкту господарювання у разі надання йому права на провадження певних дій щодо здійснення господарської діяльності або видів господарської діяльності та/або без наявності якого суб'єкт господарювання не може проваджувати певні дії щодо здійснення господарської діяльності або видів господарської діяльності (ст. 1 Закону України «Про дозвільну систему у сфері господарської діяльності»).

В свою чергу Порядок № 479 передбачає, що з метою проведення державних випробувань незареєстрованого в Україні технічного засобу іноземного виробництва для його державної реєстрації та подальшого застосування в Україні **УкрЦВТ(Державне підприємство «Український державний центр по випробуванню та прогнозуванню техніки і технологій для сільськогосподарського виробництва»)** розглядає технічну документацію на цей засіб і у разі позитивних результатів видає дозвіл на його ввезення (п. 30).

Закон України «Про дозвільну систему у сфері господарської діяльності» передбачає, що виключно законами, які регулюють відносини, пов'язані з одержанням документів дозвільного характеру, встановлюються, поміж іншого, необхідність одержання документів дозвільного характеру та їх види (ч. 1 ст. 4), однак всупереч наведеному положенню необхідність одержання Дозволу на ввезення встановлюється підзаконним правовим актом.

Крім того, не врегульовані й інші аспекти, які є обов'язковими для таких документів, а саме:

- ◆ строк видачі документа дозвільного характеру або відмови у його видачі;
- ◆ вичерпний перелік підстав для відмови у видачі, переоформлення, анулювання документа дозвільного характеру;
- ◆ строк дії документа дозвільного характеру або необмеженість строку дії такого документа (термін дії дозволу на ввезення в Україну технічного засобу визначає УкрЦВТ, який не повинен перевищувати **одного** року — таке формулювання не відповідає вимозі щодо необмеженості строку дії чи встановлення строку дії).

Дозвіл не внесений до Переліку документів дозвільного характеру у сфері господарської діяльності, який є додатком 1 до Закону України «Про Перелік документів дозвільного характеру у сфері господарської діяльності» (Перелік документів дозвільного характеру).

Закон України «Про Перелік документів дозвільного характеру у сфері господарської діяльності», забороняє вимагати від суб'єктів господарювання отримання документів дозвільного характеру, які не внесені до Переліку, затвердженого цим Законом.

Таким чином будь-який документ дозвільного характеру повинен бути включеним до Переліку документів дозвільного характеру.

Оскільки, Дозвіл на ввезення не внесений до Переліку документів дозвільного характеру і одночасно має ознаки прихованого документу дозвільного характеру, необхідність одержання Дозволу на ввезення не узгоджується із Законом України «Про Перелік документів дозвільного характеру у сфері господарської діяльності».

Крім цього, порядок державної реєстрації технічних засобів застосування пестицидів не регулює процес надання дозволу на ввезення незареєстрованого технічного засобу застосування пестицидів і агрохімікатів іноземного

виробництва, не передбачає ні необхідності звернення із заявою до Українського державного центру по випробуванню та прогнозуванню техніки і технологій для сільськогосподарського виробництва (УкрЦВТ), ані встановлює строку для прийняття рішення щодо надання дозволу та підстав для відмови у видачі такого дозволу.

Нормативна неврегульованість надання дозволу створює для бізнесу умови невизначеності, адже за таких обставин УкрЦВТ має змогу самостійно встановлювати строки для прийняття рішення, а також відмовляти у видачі дозволу або видавати його суб'єктам господарювання що надають різні пакети документів, це створює нерівні умови доступу до послуги для бізнесу.

Порядок № 479 наділяє УкрЦВТ повноваженнями щодо видачі Дозволу на ввезення (п. 30), однак така функція не є характерною для суб'єкта господарювання, адже питання щодо видачі дозволу повинні вирішуватись компетентним органом державної влади.

Необхідно врахувати, що Закон України «Про пестициди і агрохімікати» не передбачає можливості видачі Дозволу на ввезення та не наділяє жодного суб'єкта повноваженнями щодо його видачі. Право видачі Дозволу на ввезення закріплено винятково Порядком № 479.

Водночас, Порядок № 479, передбачає ведення Державного реєстру у форматі прошнурованих, пронумерованих та скріплених печаткою УкрЦВТ книг, зокрема, книги № 2 — Державного реєстру технічних засобів застосування пестицидів і агрохімікатів зарубіжного виробництва, на які видані дозволи на ввезення в Україну.

Проте ведення вказаного вище реєстру у паперовому вигляді позбавляє зацікавлених осіб змоги оперативно отримувати актуальну інформацію незважаючи на місце перебування особи, яка бажає отримати відповідну інформацію.

ВИСНОВКИ:

Дозвіл на ввезення незареєстрованого технічного засобу застосування пестицидів і агрохімікатів іноземного виробництва з метою проведення державних випробувань, як прихований документ дозвільного характеру потребує приведення у відповідність до Закону України «Про дозвільну систему у сфері господарської діяльності».

Закон України «Про пестициди і агрохімікати» взагалі не передбачає такого виду документу як Дозвіл на ввезення незареєстрованого технічного засобу застосування пестицидів і агрохімікатів іноземного виробництва з метою проведення державних випробувань. За профільним законом (ст. 8) у Кабінету міністрів України є повноваження на затвердження порядку державних випробувань і реєстрації технічних засобів застосування пестицидів і агрохімікатів, однак повноважень на затвердження порядку видачі Дозволу на ввезення незареєстрованого технічного засобу застосування пестицидів і агрохімікатів іноземного виробництва з метою проведення державних випробувань відсутні.

Інструмент регулювання потребує повного перегляду порядку його видачі, встановлення чітких вимог до нього з метою усунення зайвих бар'єрів доступу на ринок для бізнесу.

ВНУТРІШНЄ ВИРОБНИЦТВО

ЗАГАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ РИНКУ

Відсутня процедура реєстрації діючої речовини

Реєстрація діючої речовини — є обов'язком суб'єктів господарювання, що передуює державній реєстрації пестицидів, однак як процедура надання послуги повністю відсутня в законодавстві України, натомість передбачена реєстрація небезпечного фактору. Фактично, для процедури реєстрації препарату (пестициду, агрохімікату), що за законодавством не є адміністративною послугою, необхідно пройти окрему адміністративну процедуру з реєстрації небезпечного фактору, що є невизначеною та містить суперечливі положення додатково для якої необхідно окремо затвердити гігієнічні регламенти. В сукупності проходження таких процедур створює величезний регуляторний баласт на бізнес, та унеможливорює реєстрацію діючої речовини в законних рамках.

Також відсутній порядок акредитації, відповідно до Закону України «Про пестициди і агрохімікати», для проведення державних випробувань пестицидів і агрохімікатів на підприємствах, в установах і організаціях за рішенням центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища, в порядку, затвердженому Кабінетом Міністрів України (ч. 2 ст. 5).

Законодавчі неточності мають і такі інструменти регулювання як Дозвіл на виготовлення та застосування дослідних партій вітчизняних препаратів і Реєстраційне посвідчення про державну реєстрацію препарату, що загалом створюють значні бар'єри у сфері внутрішнього виробництва ЗЗР в Україні.

РЕГУЛЯТОРНІ КЕЙСИ

КЕЙС № 2.2.1

ІНСТРУМЕНТИ РЕГУЛЮВАННЯ:

- 1» Реєстрація діючої речовини;
- 2» Реєстрація небезпечних факторів.

ЗАКОНОДАВЧА ЦІЛЬ РЕГУЛЮВАННЯ:

Не визначено.

ФАКТИЧНА ЦІЛЬ РЕГУЛЮВАННЯ:

Запобігання обігу та використання на території України незареєстрованої діючої речовини.

ІНДИКАТОРИ ДОСЯГНЕННЯ ЦІЛЕЙ РЕГУЛЮВАННЯ:

Відсутність в обігу на території України незареєстрованої діючої речовини.

Реєстрація діючої речовини

Реєстрація небезпечних факторів

ПРОБЛЕМА: ВІДСУТНІСТЬ ПРОЦЕДУРИ РЕЄСТРАЦІЇ ДІЮЧОЇ РЕЧОВИНИ, ЗАКОНОДАВЧА ПІДМІНА ВИЗНАЧЕНЬ ТА ПОСЛУГ, НЕДОТРИМАННЯ ВИМОГ ЗАКОНУ УКРАЇНИ «ПРО АДМІНІСТРАТИВНІ ПОСЛУГИ»

Закон України «Про пестициди і агрохімікати» не передбачає жодних процедур реєстрації діючої речовини, однак Порядком проведення державних випробувань, державної реєстрації та перереєстрації, видання переліків пестицидів і агрохімікатів, дозволених до використання в Україні, затвердженим постановою Кабінету міністрів України від 04.03.1996 №295 передбачено, що **державна реєстрація препаратів, що виготовляються на території України, проводиться після реєстрації діючої речовини у Комітеті з питань гігієнічного регламентування МОЗ.**

Однак, державне підприємство «Комітет з питань гігієнічного регламентування МОЗ» в переліку послуг, що ним надаються не зазначає реєстрацію діючої речовини.

В свою чергу серед послуг державного підприємства «Комітет з питань гігієнічного регламентування МОЗ» наявна — **реєстрація небезпечних факторів.**

Відповідно до Закону України «Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення» **небезпечний фактор** — будь-який хімічний, фізичний, біологічний чинник, **речовина**, матеріал або продукт, що впливає або за певних умов може негативно впливати на здоров'я людини.

Враховуючи вищезазначене, процедура реєстрації небезпечних факторів за Законом України «Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення» поглинає процедуру реєстрації діючих речовин. Однак, нормативно-правове регулювання процедур реєстрації пестицидів і агрохімікатів не передбачає реєстрації небезпечних факторів.

Крім цього, незрозумілою є і сама процедура реєстрації небезпечних факторів.

Реєстрація небезпечних факторів — адміністративна послуга, що надається Комітетом з питань гігієнічного регламентування МОЗ, не відповідає загальним

вимогам до адмінпослуги, встановленими Законом України «Про адміністративні послуги». Так, Законом України «Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення» не встановлено: суб'єкта надання адміністративної послуги та його повноваження щодо надання адміністративної послуги; перелік та вимоги до документів, необхідних для отримання адміністративної послуги; платність або безоплатність надання адміністративної послуги; граничний строк надання адміністративної послуги; перелік підстав для відмови у наданні адміністративної послуги, тощо.

Додатково, процедура отримання сертифікату реєстрації небезпечного фактору неможлива без попереднього затвердження **гігієнічних регламентів, що теж є складним процесом з прогалинами в регулюванні.**

Так, Положення про гігієнічну регламентацію та державну реєстрацію небезпечних факторів, затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 13.06.1995 № 420 наголошує на платності послуг, що надаються державним підприємством «Комітет з питань гігієнічного регламентування МОЗ», **однак не містить чіткої вимоги щодо вартості послуг з розроблення гігієнічних регламентів.**

Положення також передбачає, що гігієнічні регламенти небезпечних факторів затверджуються **постановою головного державного санітарного лікаря України**, є обов'язковими для виконання всіма юридичними та фізичними особами і включаються до державних і відомчих нормативних документів. Однак на сьогодні такий документ, як постанова головного державного санітарного лікаря України відсутній в законодавстві. Функції головного державного санітарного лікаря України, відповідно до розпорядження Кабінету міністрів України № 564-р «Про уповноваження Голови Державної служби України з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів на затвердження та підписання окремих видів документів» покладено на Голову Держпродспоживслужби.

Додатково варто зазначити, що п. 25 Положення передбачено, що реєстрація небезпечного фактора здійснюється терміном на **5 років**, по закінченні якого він підлягає перереєстрації з урахуванням накопиченої за цей період нової інформації про його властивості та небезпечність. Тобто кожні **5 років** бізнес має повторно платно перереєструвати небезпечні фактори.

Фактично для процедури реєстрації препарату (пестициду, агрохімікату), що за законодавством не є адміністративною послугою, необхідно пройти окрему адміністративну процедуру з реєстрації небезпечного фактору, що є невизначеною та містить суперечливі положення додатково для якої необхідно окремо затвердити гігієнічні регламенти. В сукупності проходження таких процедур створює величезний регуляторний баласт на бізнес, та унеможливорює реєстрацію діючої речовини в законних рамках.

ВИСНОВКИ:

Положення про гігієнічну регламентацію та державну реєстрацію небезпечних факторів, затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 13.06.1995 № 420 потребує приведення у відповідність разом із Законом України «Про пестициди і агрохімікати» і Законом України «Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення», в частині визначення поняття діючої речовини, передбачення реєстру діючих речовин, встановлення чіткої та покрокової процедури реєстрації діючих речовин. У випадку об'єднання процедури з реєстрацією небезпечних факторів необхідно чітко встановити черговість, розміри плат, строк дії реєстрації діючих речовин.

КЕЙС № 2.2.2

ІНСТРУМЕНТИ РЕГУЛЮВАННЯ:

Реєстраційне посвідчення про державну реєстрацію препарату.

ЗАКОНОДАВЧА ЦІЛЬ РЕГУЛЮВАННЯ:

Не визначено.

ФАКТИЧНА ЦІЛЬ РЕГУЛЮВАННЯ:

Допуск до споживачів виключно препаратів, застосування котрих є винятково безпечним та не може завдати шкоди людям і довкіллю.

ІНДИКАТОРИ ДОСЯГНЕННЯ ЦІЛЕЙ РЕГУЛЮВАННЯ:

Відсутність або суттєве зниження кількості випадків завдання шкоди навколишньому природному середовищу/населенню, внаслідок застосування зареєстрованих у встановленому порядку препаратів.

Реєстраційне посвідчення про державну реєстрацію препарату

ПРОБЛЕМА: ПЕРЕЛІК ПІДСТАВ ДЛЯ ВІДМОВИ У ДЕРЖАВНІЙ РЕЄСТРАЦІЇ (ПЕРЕРЕЄСТРАЦІЇ) ПРЕПАРАТУ НЕ ВРАХОВУЄ НИЗКУ АСПЕКТІВ ЩОДО НЕМОЖЛИВОСТІ ОКРЕМИМИ ЗАЯВНИКАМИ ПІДТВЕРДИТИ СТАТУС СУБ'ЄКТА ГОСПОДАРЮВАННЯ ТА НАЯВНІСТЬ УМОВ ДЛЯ ВИРОБНИЦТВА ПРЕПАРАТІВ

Порядком № 295 врегульована процедура державної реєстрації пестицидів і агрохімікатів загалом, та перелік підстав для відмови в державній реєстрації препаратів зокрема.

Однак підстави для відмови у державній реєстрації препаратів, передбачені Порядком № 295 в цілому зводяться до невідповідності складу та властивостей пестициду/агрохімікату заявленим відомостям.

Такі підстави для відмови не охоплюють можливості перевірити подані заявником документи на предмет відповідності заявника вимогам, які підтверджуватимуть його здатність виробляти відповідну продукцію, зокрема, документів щодо:

- ◆ наявності чинної ліцензії та/чи інших чинних документів дозвільного характеру, якщо такі згідно із законодавством України або іншої держави обов'язково потрібно одержати;
- ◆ статусу суб'єкта господарювання або іншого статусу, який відповідно до іноземного законодавства дозволяє здійснювати відповідний вид діяльності;
- ◆ наявності власних (орендованих) виробничих потужностей;
- ◆ трудових відносин із працівниками, котрі мають відповідний рівень кваліфікації.

Крім того, доцільно передбачити необхідність перевірки органом державної влади, уповноваженим здійснювати державну реєстрацію препарату, відомостей щодо заявника у відповідних реєстрах/базах даних (перебування в процесі ліквідації, порушення щодо відповідного суб'єкта процедури банкрутство тощо).

ВИСНОВКИ:

Для забезпечення можливості компетентному державному органу приймати рішення про відмову у здійсненні державної реєстрації препарату заявникам, які не здатні підтвердити спроможність виробляти відповідний препарат, необхідно відобразити такі підстави безпосередньо в Законі України «Про пестициди і агрохімікати», а також привести процедуру державної реєстрації у відповідність до Закону України «Про дозвільну систему у сфері господарської діяльності» (наразі окремі питання державної реєстрації препаратів регламентуються Порядком № 295, попри те, що мають бути врегульовані законом, а деякі аспекти взагалі позбавлені нормативного регулювання).

ПРОБЛЕМА: НЕВІДПОВІДНІСТЬ ПОРЯДКУ № 295 ЗАКОНОВІ УКРАЇНИ «ПРО ПЕСТИЦИДИ І АГРОХІМІКАТИ» ЩОДО ВИПАДКІВ ПЕРЕРЕЄСТРАЦІЇ ПРЕПАРАТІВ

У Порядку № 295 закріплена норма, згідно з якою у разі зміни складу і вмісту інгредієнтів препаративної форми, які за висновками експертизи не впливають на біологічну активність препарату, токсичність, фізико-хімічні властивості та сталість під час зберігання, Мінприроди може визнати ці зміни допустимими і препарат перереєструється без додаткових випробувань (п. 32).

Однак, така норма не узгоджується із Законом України «Про пестициди і агрохімікати», котрий передбачає, що єдиним випадком перереєстрації пестицидів і агрохімікатів, є закінчення терміну реєстрації пестицидів і агрохімікатів, яка здійснюється на платній основі в порядку та розмірах, встановлених Кабінетом Міністрів України.

Відтак, Порядок № 295 фактично розширив сферу регулювання, визначену Законом України «Про пестициди і агрохімікати» за відсутності для цього правових підстав.

Поряд з цим, Закон України «Про пестициди і агрохімікати» та Порядок № 295 не містить такого визначення такого терміну як «розширення реєстрації», незважаючи на те, що цей аспект діяльності пов'язаної із пестицидами і агрохімікатами потребує нормативного врегулювання, адже фактично відповідна процедура широко розповсюджена на іноземних ринках.

ВИСНОВКИ:

Перереєстрація пестицидів має бути узгоджено процедурою, саме тому норми Порядку № 295 та Закону України «Про пестициди і агрохімікати» потребують приведення у відповідність.

ПРОБЛЕМА: ВІДСУТНІСТЬ ЗАТВЕРДЖЕНОГО ПОРЯДКУ АКРЕДИТАЦІЇ НАУКОВО-ДОСЛІДНИХ УСТАНОВ ТА ОРГАНІЗАЦІЙ (ЛАБОРАТОРІЙ)

Закон України «Про пестициди і агрохімікати» передбачає, що державні випробування пестицидів і агрохімікатів проводяться на підприємствах, в установах і організаціях за рішенням центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища, в порядку, затвердженому Кабінетом Міністрів України (ч. 2 ст. 5).

На виконання наведеного припису Закону України «Про пестициди і агрохімікати», наказом Міністерства екології та природних ресурсів України від 19.02.2001 № 56 затверджено Перелік науково-дослідних інститутів та установ, яким надається право на проведення державних випробувань препаратів.

Водночас, Положенням про Мінприроди (зараз – Мінекоенерго) від 21.01.2015 №32, передбачено що Міністерство здійснює акредитацію підприємств, установ та організацій, які проводять державні випробування пестицидів та агрохімікатів

Поряд з цим, за змістом Порядку № 295, державні випробування препаратів проводяться в науково-дослідних установах та організаціях, акредитованих Міністерством, при цьому токсиколого-гігієнічні (медико-біологічні) дослідження — за затвердженими методиками в установах, визначених МОЗ (п. 2).

Однак наразі порядок акредитації не затверджений, внаслідок чого існують непрозорі та незрозумілі умови для доступу до здійснення державних випробувань і наукових досліджень.

Таким чином у зв'язку з відсутністю затвердженого порядку акредитації та наявністю затвердженого Переліку науково-дослідних інститутів та установ, яким надається право на проведення державних випробувань препаратів, існують обмежені умови доступу до сфери проведення державних випробувань та наукових досліджень пестицидів і агрохімікатів.

ВИСНОВКИ:

Для забезпечення розвитку високої якості проведення державних випробувань та наукових досліджень, що можливо винятково в умовах ринкового середовища, необхідно затвердити порядок акредитації суб'єктів, який запроваджуватиме уніфікований підхід до надання права на проведення державних випробувань препаратів, в результаті чого в перспективі з'являться приватні лабораторії, котрі матимуть змогу створити конкуренцію державним установам.

КЕЙС № 2.2.3

ІНСТРУМЕНТИ РЕГУЛЮВАННЯ:

Дозвіл на виготовлення та застосування дослідних партій вітчизняних препаратів.

ЗАКОНОДАВЧА ЦІЛЬ РЕГУЛЮВАННЯ:

Не визначено.

ФАКТИЧНА ЦІЛЬ РЕГУЛЮВАННЯ:

Контроль за виготовленням та застосуванням дослідних партій вітчизняних препаратів.

ІНДИКАТОРИ ДОСЯГНЕННЯ ЦІЛЕЙ РЕГУЛЮВАННЯ:

Кількість випадків виготовлення та застосування дослідних партій вітчизняних препаратів поза контролем держави = 0.

Дозвіл на виготовлення та застосування дослідних партій вітчизняних препаратів

ПРОБЛЕМА: НЕВИЗНАЧЕНІСТЬ НАУКОВО ОБҐРУНТОВАНОЇ КІЛЬКОСТІ ПРЕПАРАТІВ, НЕОБХІДНОЇ ДЛЯ ПРОВЕДЕННЯ ДЕРЖАВНИХ ВИПРОБУВАНЬ, НАУКОВО-ТЕХНОЛОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ ТА ВИПРОБУВАНЬ

Порядком проведення державних випробувань, державної реєстрації та перереєстрації, видання переліків пестицидів і агрохімікатів, дозволених до використання в Україні, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 04.03.1996 № 295 (далі — Порядок 295) передбачено такий інструмент регулювання, як **Дозвіл на виготовлення та застосування дослідних партій вітчизняних препаратів** (п. 15).

Відповідно до Порядку дозвіл видає Мінекоенерго після затвердження плану державних випробувань та технічних умов на виробництво дослідної партії.

Обсяги дослідних партій визначаються теж міністерством у межах науково обґрунтованої кількості препаратів, необхідної для проведення державних випробувань, науково-технологічних досліджень та випробувань.

Реалізація дослідних партій вітчизняних препаратів забороняється до їх державної реєстрації.

Однак, Порядок 295 не містить положень щодо того яким чином та яким органом відбувається встановлення науково обґрунтованої кількості препаратів, необхідної для проведення державних випробувань, науково-технологічних досліджень та випробувань.

ВИСНОВКИ:

З метою уникнення можливості маніпуляцій, щодо кількості препаратів, необхідної для проведення державних випробувань, науково-технологічних досліджень та випробувань, необхідно внести відповідні зміни до Порядку проведення державних випробувань, державної реєстрації та перереєстрації, видання переліків пестицидів і агрохімікатів, дозволених до використання в Україні, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 04.03.1996 № 295.

КЕЙС № 2.2.4

ІНСТРУМЕНТИ РЕГУЛЮВАННЯ:

Ліцензія на провадження господарської діяльності з виробництва особливо небезпечних хімічних речовин, перелік яких визначається Кабінетом Міністрів України.

ЗАКОНОДАВЧА ЦІЛЬ РЕГУЛЮВАННЯ:

Не визначено.

ФАКТИЧНА ЦІЛЬ РЕГУЛЮВАННЯ:

Запобігання виробництву особливо небезпечних хімічних речовин поза контролем держави.

ІНДИКАТОРИ ДОСЯГНЕННЯ ЦІЛЕЙ РЕГУЛЮВАННЯ:

Кількість зафіксованих випадків виробництва особливо небезпечних хімічних речовин поза контролем держави = 0.

Ліцензія на провадження господарської діяльності з виробництва особливо небезпечних хімічних речовин, перелік яких визначається Кабінетом Міністрів України

Інструмент регулювання не містить нормативно-правових недоліків та є необхідним для регулювання діяльності на ринку.

За змістом Закону України «Про ліцензування видів господарської діяльності» (Закон про ліцензування), ліцензуванню підлягає, поміж іншого, такий вид господарської діяльності як виробництво особливо небезпечних хімічних речовин, перелік яких визначається Кабінетом Міністрів України (п. 14 ч. 1 ст. 7).

Водночас Перелік особливо небезпечних хімічних речовин, виробництво яких підлягає ліцензуванню, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 17.08.1998 № 1287, відносить до таких речовин **пестициди, крім мідного купоросу, сірки колоїдної, сірки**.

Таким чином, для виробництва пестицидів (крім мідного купоросу, сірки колоїдної, сірки) необхідним є отримання ліцензії.

ВИСНОВКИ:

Інструмент регулювання не містить нормативно-правових недоліків та є необхідним для регулювання діяльності на ринку.

ОБІГ НА ВНУТРІШНЬОМУ РИНКУ

ОБЛІК ТА ВИКОРИСТАННЯ

ЗАГАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ РИНКУ

З метою належного контролю за обігом засобів захисту рослин та їх використанням в законодавстві запроваджено інструменти регулювання, які у вигляді відповідних записів мають вести суб'єкти регулювання: агрохімічний паспорт, прибутково-видаткові книги, книги обліку приходу-витрат пестицидів на складах, журнал обліку отруєнного насіння, тощо.

Однак, у зв'язку з недосконалим регулюванням, відсутністю на законодавчому рівні відповідальності за не ведення цих документів такі інструменти є «сплячими» та недієвими. Крім того, вони не сприяють належному контролю держави за обігом пестицидів на ринку, адже не відображають реальну ситуацію використання засобів захисту рослин.

Відсутність повної інформації щодо обігу засобів захисту рослин та їх використання не тільки суб'єктами господарювання, а і фізичними особами, унеможлиблює оперування державою реальною статистикою в даній сфері.

Найбільш важливим інструментом в частині контролю за обігом, правильним і необхідним використанням ЗЗР є агрохімічний паспорт поля.

За останньою офіційною інформацією Інституту охорони ґрунтів України протягом 2011–2015 років агрохімічне обстеження земель сільськогосподарського призначення проведено на площі 19,8 млн га, що складає 47,7% від загальної площі сільськогосподарських угідь та 95,4% усіх сільськогосподарських угідь, які перебувають у користуванні сільськогосподарських підприємств та селянських, фермерських господарств. За результатами досліджень землекористувачам і землевласникам видано 360,8 тис. агрохімічних паспортів на земельні ділянки з рекомендаціями щодо підвищення ефективності їх використання.

Фактично, 50% від загальної площі сільськогосподарських угідь залишаються поза агрохімічним контролем, що унеможлиблює правильне та раціональне використання ЗЗР, адже саме агрохімічний паспорт є основним документом в порядку застосування ЗЗР відповідно до діючого законодавства.

РЕГУЛЯТОРНІ КЕЙСИ

КЕЙС № 3.1.1

ІНСТРУМЕНТИ РЕГУЛЮВАННЯ:

Агрохімічний паспорт.

ЗАКОНОДАВЧА ЦІЛЬ РЕГУЛЮВАННЯ:

Державний контроль за зміною показників родючості, забруднення ґрунтів токсичними речовинами і радіонуклідами, раціональним використанням земель сільськогосподарського призначення.

ФАКТИЧНА ЦІЛЬ РЕГУЛЮВАННЯ:

Державний контроль за зміною показників родючості, забруднення ґрунтів токсичними речовинами і радіонуклідами, раціональним використанням земель сільськогосподарського призначення.

ІНДИКАТОРИ ДОСЯГНЕННЯ ЦІЛЕЙ РЕГУЛЮВАННЯ:

- 1 Відтворення та підвищення показників родючості ґрунтів;
- 2 Зменшення показників забруднення ґрунтів токсичними речовинами і радіонуклідами;
- 3 Кількість актуальних агрохімічних паспортів, що покривають площу всіх с/г земель.

Агрохімічний паспорт

ПРОБЛЕМА: НЕДОСКОНАЛІСТЬ МЕХАНІЗМІВ РЕАЛІЗАЦІЇ АГРОХІМІЧНОЇ ПАСПОРТИЗАЦІЇ

Паспортизація земель є обов'язковим інструментом регулювання відповідно до Закону України «Про державний контроль за використанням та охороною земель».

Агрохімічна паспортизація земель сільськогосподарського призначення — обов'язкове агрохімічне обстеження ґрунтів з видачею агрохімічного паспорта поля, земельної ділянки, в якому фіксуються початкові та поточні рівні забезпечення поживними речовинами ґрунтів, рівні їх забруднення токсичними речовинами та радіонуклідами.

Результатом проведеної паспортизації є агрохімічний паспорт поля, земельної ділянки сільськогосподарського призначення.

При цьому, відомості агрохімічного паспорта поля, земельної ділянки використовуються в процесі регулювання земельних відносин при передачі у власність або наданні у користування, в тому числі в оренду земельної ділянки, зміні власника земельної ділянки або землекористувача, проведенні грошової оцінки земель, визначенні розмірів плати за землю, здійсненні контролю за станом родючості ґрунтів, тощо.

Повноваження з проведення агрохімічних обстежень земель, відповідно до наказу Міністерства аграрної політики України від 26.02.2004 № 51, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 29.03.2004 № 383/8982 покладено на регіональні центри «Облдержродючість» (зараз Інститут охорони ґрунтів). При цьому повноваження щодо проведення таких обстежень не передавались приватним установам, тому така норма по суті закріплює монопольне становище Інституту охорони ґрунтів на ринку проведення агрохімічної паспортизації.

Також, однією з проблем реалізації цього інструмента, є обов'язок проведення суцільної паспортизації для орних земель кожні **5** років. Другий екземпляр агрохімічного паспорту в такому випадку передається відповідальному органу виконавчої влади, проте, ця норма контролю не реалізується, адже акти, що регулюють агрохімічну паспортизацію не визначають заходи примусового впливу у випадку порушення вимог щодо її проведення, отже, на сьогодні повністю відсутній механізм контролю за виконанням обов'язку проведення агрохімічної паспортизації та притягнення власника/користувача до відповідальності у випадку невиконання ним такого обов'язку.

Додатково слід зазначити, що показники інтенсивності використання земель сільськогосподарського призначення встановлюються з урахуванням даних агрохімічної паспортизації земель, які використовуються в процесі складання проектно-технологічної документації на вирощування сільськогосподарських культур.

Важливо відмітити, що у Європейському Союзі не має спеціального законодавства, щодо захисту земель. У ЄС діють директиви та регламенти щодо сільського господарства, захисту навколишнього середовища, поводження з відходами, запобігання промислового забруднення, які опосередковано впливають на захист ґрунтів.

Тим не менш, спеціальне законодавство ЄС щодо захисту ґрунтів, наразі, відсутнє. Через відсутність належного регулювання у частині контролю за обов'язковістю проведення суцільної паспортизації орних земель сільськогосподарськими товаровиробниками та визначеної відповідальності за невиконання вимог, щодо проведення паспортизації, агрохімічний паспорт поля, земельної ділянки, наразі є неефективним інструментом регулювання, а ціль його регулювання не досягається.

Такий інструмент є необхідним для своєчасного відтворення та підвищення показників родючості ґрунтів, а також недопущення втрат економічної вартості землі, саме тому потребує удосконалення, шляхом внесення змін до порядку ведення агрохімічного паспорта поля, земельної ділянки. Окрім того, за оцінкою корупційних ризиків цей інструмент має високий ступінь корупційності (**9,3** бали), проте є дружнім до бізнесу.

ПРОБЛЕМА: НЕМОЖЛИВІСТЬ КОРЕКТНОГО ЗАСТОСУВАННЯ ПЕСТИЦИДІВ І АГРОХІМІКАТІВ ЧЕРЕЗ ВІДСУТНІСТЬ АГРОХІМІЧНОЇ ПАСПОРТИЗАЦІЇ ЗЕМЕЛЬ.

Законом України «Про пестициди і агрохімікати» передбачено порядок застосування пестицидів і агрохімікатів (ст. 12). А саме, що «при застосуванні пестицидів і агрохімікатів здійснюється комплекс заходів відповідно до регламентів, встановлених для певної ґрунтово-кліматичної зони, з урахуванням попереднього агрохімічного обстеження ґрунтів, даних агрохімічного паспорта земельної ділянки (поля) і стану посівів, діагностики мінерального живлення рослин, прогнозу розвитку шкідників і хвороб».

Агрохімічний паспорт земельної ділянки (поля) — документ, що містить дані щодо агрохімічної характеристики ґрунтів і стану їх забруднення токсичними речовинами та радіонуклідами (ст. 1 Закону України «Про пестициди і агрохімікати»).

Крім цього, на підставі польових обстежень та лабораторних аналізів виготовляються агрохімічні картографи, складається технологічна та проектно-кошторисна документація і розробляються рекомендації щодо ефективного використання мінеральних та органічних добрив, мікродобрив, хімічних меліорантів, мікробіологічних препаратів, регуляторів росту рослин, застосування сидеральних культур. У радіоактивно забруднених районах складаються проекти

реабілітації земель сільськогосподарського призначення (п. 2.2. Порядку ведення агрохімічного паспорта поля, земельної ділянки, затвердженого наказом Міністерства аграрної політики та продовольства України від 11.10.2011 № 536).

Однак, фактично через невиконання загальних вимог щодо агрохімічної паспортизації земель на всій території України, на сьогодні положення статті 12 закону коректно не реалізуються, адже застосування пестицидів і агрохімікатів має здійснюватись з урахуванням попереднього агрохімічного обстеження земель.

ДОВІДКОВО:

За останньою офіційною інформацією Інституту охорони ґрунтів України протягом 2011–2015 років на вміст залишкових кількостей пестицидів (ГХЦГ — гексахлорциклогексан, ДДТ — дихлордифенілтрихлорметилметан, 2,4-Д–2,4-дихлорфеноксиоцтова кислота) було обстежено понад **17 млн га** сільськогосподарських угідь. Площа з вмістом перелічених полютантів, що перевищує допустимі рівні, становить **0,07%**. На Поліссі площа забруднення ДДТ становить **0,21 тис. га**, Степу на вміст ГХЦГ — **0,06 тис. га** і на вміст ДДТ — **0,36 тис. га**. Дещо більша площа забруднення із перевищенням гранично допустимої концентрації ГХЦГ, ДДТ, і 2,4-Д зафіксована у лісостеповій зоні України і складає **2,5 тис. га**, **6,12 тис. га** і **2,5 тис. га**.

ВИСНОВКИ:

Відсутній дієвий механізм контролю та відповідальності за непроведення паспортизації земель сільськогосподарськими товаровиробниками, призводить до того, що агрохімічний паспорт поля, земельної ділянки, наразі є неефективним інструментом регулювання, а ціль його регулювання не досягається. Цей інструмент є необхідним для своєчасного відтворення та підвищення показників родючості ґрунтів, а також недопущення втрат економічної вартості землі, саме тому потребує удосконалення, шляхом внесення змін до порядку ведення агрохімічного паспорта поля, земельної ділянки.

РОБОТИ З ПЕСТИЦИДАМИ ТА АГРОХІМІКАТАМИ

ЗАГАЛЬНИЙ ОПИС ПРОБЛЕМ

Дотримання умов праці при виконанні робіт з пестицидами і агрохімікатами є одним з найважливіших елементів їх безпечного застосування.

Однак, на сьогодні, інструменти регулювання, що мають безпосереднє відношення до робіт з пестицидами і агрохімікатами не є повністю врегульованими.

Так, маємо на ринку допуск (посвідчення) — основний документ, який засвідчує право особи проводити роботи із пестицидами і агрохімікатами, що є недружнім для бізнесу, адже містить низку суттєвих недоліків: невизначений строк дії, повторність проходження навчання, застаріла форма.

Крім цього, невизначеними залишаються умови отримання та вартості Посвідчення про проходження спеціальної підготовки з питань безпечного виконання роботи з пестицидами і агрохімікатами. Вимоги щодо наявності «при собі» медичної книжки, необхідної для отримання допуску, є необґрунтованими.

РЕГУЛЯТОРНІ КЕЙСИ

КЕЙС № 3.2.1

ІНСТРУМЕНТИ РЕГУЛЮВАННЯ:

- 1» Допуск (посвідчення) на право роботи із пестицидами і агрохімікатами;
- 2» Посвідчення про проходження спеціальної підготовки з питань безпечного виконання роботи з пестицидами і агрохімікатами;
- 3» Медична книжка з висновком медичної комісії про відсутність протипоказань за станом здоров'я;
- 4» Наряд на виконання робіт з пестицидами і агрохімікатами;
- 5» Реєстрація в органах санепідслужби та охорони природи;
- 6» Повідомлення про застосування засобів захисту рослин;
- 7» Санітарний паспорт на право одержання і зберігання пестицидів та мінеральних добрив;
- 8» Дозвіл Укрдержхімкомісії;
- 9» Позитивний висновок державної санітарної експертизи.

ЗАКОНОДАВЧА ЦІЛЬ РЕГУЛЮВАННЯ:

Не визначено.

ФАКТИЧНА ЦІЛЬ РЕГУЛЮВАННЯ:

Недопущення до робіт із пестицидами і агрохімікатами осіб, що не мають спеціальних знань та мають протипоказання до таких робіт за станом здоров'я.

ІНДИКАТОРИ ДОСЯГНЕННЯ ЦІЛЕЙ РЕГУЛЮВАННЯ:

- 1» Кількість зафіксованих випадків виконання робіт із пестицидами і агрохімікатами без необхідних документів = 0.
- 2» Кількість зафіксованих випадків виконання робіт із пестицидами і агрохімікатами без повідомлення про їх застосування = 0.

ПРОБЛЕМА: ЗАКОНОДАВЧА НЕВИЗНАЧЕНІСТЬ ТЕРМІНУ ДІЇ ДОПУСКУ (ПОСВІДЧЕННЯ) НА ПРАВО РОБОТИ ІЗ ПЕСТИЦИДАМИ І АГРОХІМІКАТАМИ, ПЕРІОДИЧНОСТІ ЙОГО ОНОВЛЕННЯ

Закон України «Про пестициди і агрохімікати» покладає на осіб, діяльність яких пов'язана з транспортуванням, зберіганням, застосуванням пестицидів і агрохімікатів та торгівлею ними, **обов'язок мати допуск (посвідчення) на право роботи із зазначеними пестицидами і агрохімікатами** (далі — допуск). Порядок одержання такого допуску визначається Кабінетом Міністрів України (ч. 2 ст. 11).

Одночасно, питання необхідності отримання допуску регулюється і Законом України «Про захист рослин», згідно з яким **підприємства, установи, організації усіх форм власності та громадяни зобов'язані у сфері захисту рослин, поміж іншого, допускати до робіт, пов'язаних із транспортуванням, зберіганням, застосуванням засобів захисту рослин, їх торгівлею, лише осіб, спеціальну підготовку та мають на те відповідне посвідчення і допуск**, що видаються центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері захисту рослин, **щороку** (ч. 2 ст. 18).

ДОВІДКОВО:

Засоби захисту рослин — препарати, які вміщують одну або декілька діючих речовин і використовуються з метою захисту рослини або продукції рослинництва від шкідливих організмів та знищення небажаних рослин або окремих частин рослин (ст. 1 Закону України «Про захист рослин»).

Таким чином, до робіт, пов'язаних із транспортуванням, зберіганням, застосуванням засобів захисту рослин, їх торгівлею, допускається винятково особи, які пройшли відповідне навчання, однак, наразі чинним є лише Порядок одержання допуску (посвідчення) на право роботи, пов'язаної з транспортуванням, зберіганням, застосуванням та торгівлею пестицидами і агрохімікатами, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 18.09.1995 № 746 (Порядок № 746), **незважаючи на те, що пестициди є лише одним з видів засобів захисту рослин, а отже повинен бути затверджений порядок щодо одержання допуску на відповідні види діяльності із засобами захисту рослин загалом, а не лише пестицидами і агрохімікатами.**

Більше того, ні Закон України «Про пестициди і агрохімікати», ані Порядок № 746, не містять достатньо чітко сформульованих положень щодо періодичності повторення процедури проходження навчання, хоча й Порядок № 746 і містить норму про те, що навчання зазначених вище осіб проводиться інспекціями один раз на три роки (обов'язковість/необов'язковість проходження повторного навчання через кожні **три** роки не є очевидною). Водночас Закон України «Про захист рослин» передбачає щорічну повторюваність процедури отримання таких допусків (ст. 18).

Крім того, форма допуску (посвідчення) на право роботи із пестицидами і агрохімікатами (затверджена постановою № 746), передбачає його підписання начальником державної фітосанітарної інспекції, попри те, що такої інспекції наразі не існує. Таким чином форма допуску не узгоджується з існуючою нині системою органів державної влади.

ВИСНОВКИ:

Порядок одержання допуску (посвідчення) на право роботи, пов'язаної з транспортуванням, зберіганням, застосуванням та торгівлею пестицидами і агрохімікатами, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 18.09.1995 № 746 потребує внесення змін в частині удосконалення процедури одержання допуску (посвідчення) на право роботи, пов'язаної з

транспортуванням, зберіганням, застосуванням та торгівлею пестицидами і агрохімікатами, містить ряд неточностей та суперечностей щодо необхідності проходження повторного навчання, мінімального проміжку часу, який повинен бути дотриманий між первинним та наступним навчанням, а також формами відповідного допуску, котрий не узгоджується із чинним законодавством.

ПРОБЛЕМА: ЗАБОРОНА ЖІНКАМ ВИКОНУВАТИ РОБОТИ, ПОВ'ЯЗАНІ З ПЕСТИЦИДАМИ І АГРОХІМІКАТАМИ

Закон України «Про пестициди та агрохімікати» встановлює, що для осіб, діяльність яких пов'язана з транспортуванням, зберіганням, застосуванням пестицидів і агрохімікатів та торгівлею ними, обов'язок мати допуск (посвідчення) на право роботи із зазначеними пестицидами і агрохімікатами (ч. 2 ст. 11).

Наведені положення Закону України «Про пестициди та агрохімікати» деталізовані у Порядку одержання допуску (посвідчення) на право роботи, пов'язаної з транспортуванням, зберіганням, застосуванням та торгівлею пестицидами і агрохімікатами, затвердженому постановою Кабінету Міністрів України від 18.09.1995 № 746 (Порядок № 746), п. 2 якого передбачає, що до виконання роботи з пестицидами і агрохімікатами не допускаються особи віком до 18 років, вагітні жінки, жінки, що годують дітей, особи, які мають протипоказання за станом здоров'я, **а також особи, зазначені у переліку важких робіт та робіт із шкідливими і небезпечними умовами праці, на яких забороняється застосування праці жінок, визначеному МОЗ.**

Водночас вказаний вище припис не враховує, що Перелік важких робіт та робіт із шкідливими і небезпечними умовами праці, на яких забороняється застосування праці жінок, затверджений наказом Міністерства охорони здоров'я України від 29.12.1993 № 256, наразі втратив чинність, крім глави 3 розділу I вказаного Переліку, зокрема, щодо наступних видів діяльності:

- ◆ виробництво цираму та пестицидів, що містять у собі ртуть і миш'як (робітники та змінні інженерно-технічні працівники, зайняті на технологічних стадіях);
- ◆ робітники, зайняті в процесах транспортування, навантаження, розвантаження, складання, приготування робочих форм пестицидів, а також технічним обслуговуванням і ремонтом технічних засобів, які використовуються при застосуванні пестицидів;

Таким чином, Порядок № 746 містить посилання на правовий акт, який втратив чинність, поміж іншого, щодо робіт пов'язаних із пестицидами і агрохімікатами, а відтак вказаний вище перелік нині не регулює діяльність жінок, котрі працюють із пестицидами і агрохімікатами.

Однак, внаслідок складності конструкцій правових норм бізнес змушений докладати додаткових зусиль для того щоб зробити висновок, чи заборонено використовувати працю жінок для роботи з пестицидами і агрохімікатами, а відтак законодавство в цьому аспекті не відповідає критерію «зрозумілості».

ВИСНОВКИ:

Порядок № 746 включає посилання на Перелік важких робіт та робіт із шкідливими і небезпечними умовами праці, на яких забороняється застосування праці жінок, однак останній втратив чинність в аспекті заборони жінкам виконувати роботи, пов'язані з пестицидами і агрохімікатами. Проте такий висновок можна зробити лише після ретельного аналізу відповідних нормативно-правових актів, що не узгоджується із вимогою «зрозумілості». Для вирішення проблеми необхідним є внесення відповідних змін до Порядку № 746.

Посвідчення про проходження спеціальної підготовки з питань безпечного виконання роботи з пестицидами і агрохімікатами

ПРОБЛЕМА: НЕВИЗНАЧЕНІСТЬ ПОРЯДКУ ТА ВАРТОСТІ НАВЧАННЯ ДЛЯ ОТРИМАННЯ ПОСВІДЧЕННЯ ПРО ПРОХОДЖЕННЯ СПЕЦІАЛЬНОЇ ПІДГОТОВКИ З ПИТАНЬ БЕЗПЕЧНОГО ВИКОНАННЯ РОБОТИ З ПЕСТИЦИДАМИ І АГРОХІМІКАТАМИ

Для отримання Допуску (посвідчення) на право роботи із пестицидами і агрохімікатами необхідним документом є **Посвідчення про проходження спеціальної підготовки з питань безпечного виконання роботи з пестицидами і агрохімікатами**. Посвідчення можна отримати за результатами навчання.

Навчання осіб, діяльність яких безпосередньо пов'язана з транспортуванням, зберіганням, застосуванням та торгівлею пестицидами і агрохімікатами, а також працівників підприємств, установ та організацій, фізичних осіб - підприємців, що організовують виконання такої роботи (далі — організатори роботи), **проводиться інспекціями (територіальними управліннями Держпродспоживслужби)** один раз на **три** роки за програмою, затвердженою Мінагрополітики (зараз — Мінекономіки). Остання була затверджена в 1996 році.

Порядок проходження такої спеціальної підготовки на даний час не затверджено, що свідчить про незрозумілість умов доступу на ринок.

Пунктом 5 Порядку одержання допуску (посвідчення) на право роботи, пов'язаної з транспортуванням, зберіганням, застосуванням та торгівлею пестицидами і агрохімікатами передбачено, що плата за навчання спеціалістів спеціально уповноважених органів виконавчої влади у сфері захисту рослин здійснюється за рахунок коштів державного бюджету, а спеціалістів сільськогосподарських підприємств, установ та організацій незалежно від форми власності, фермерських господарств і тих, що працюють на підприємницьких засадах, – за рахунок коштів таких підприємств, установ, організацій і господарств або за рахунок власних коштів. Однак, розмір плати за навчання, що проводиться територіальними управліннями Держпродспоживслужби офіційно не закріплено, що створює непрозорі правила поведінки для бізнесу.

Крім того, форма посвідчення про проходження спеціальної підготовки з питань безпечного проведення робіт з пестицидами і агрохімікатами (затверджена постановою № 746), передбачає його підписання начальником державної фітосанітарної інспекції, незважаючи на те, що такої інспекції нині не існує. Таким чином форма посвідчення не узгоджується з чинним законодавством.

ВИСНОВКИ:

Посвідчення про проходження спеціальної підготовки з питань безпечного виконання роботи з пестицидами і агрохімікатами потребує внесення змін до процедури його отримання в частині визначення періодичності та вартості навчання, необхідного для подальших робіт з пестицидами та агрохімікатами.

ПРОБЛЕМА: НЕОБГРУНТОВАНА ВИМОГА МЕДИЧНОЇ КНИЖКИ ОСОБИ, ЯКА ПРАЦЮЄ З ПЕСТИЦИДАМИ І АГРОХІМІКАТАМИ

Положення Закону України «Про пестициди і агрохімікати» деталізовані у Порядку одержання допуску (посвідчення) на право роботи, пов'язаної з транспортуванням, зберіганням, застосуванням та торгівлею пестицидами і агрохімікатами, затвердженому постановою Кабінету Міністрів України від 18.09.1995 № 746 (постанова № 746), п. 2 якого передбачає, що до виконання роботи з пестицидами і агрохімікатами не допускаються особи віком до 18 років, вагітні жінки, жінки, що годують дітей, особи, які мають протипоказання за станом здоров'я, а також особи, зазначені у переліку важких робіт та робіт із шкідливими і небезпечними умовами праці, на яких забороняється застосування праці жінок, визначеному МОЗ.

Крім того, постанова № 746 визначає, що **підставою для видачі допуску є: посвідчення** про проходження спеціальної підготовки з питань безпечного виконання роботи з пестицидами і агрохімікатами та **медична книжка** з висновком медичної комісії про відсутність протипоказань за станом здоров'я (п. 4), однак попри це, постанова покладає на осіб, діяльність яких пов'язана з транспортуванням, зберіганням, застосуванням та торгівлею пестицидами і агрохімікатами, обов'язок мати при собі під час виконання роботи допуск, медичну книжку і наряд на виконання такої роботи (п. 8).

Таким чином зазначені вище особи повинні мати при собі як допуск, так і документ, який є підставою для видачі допуску — медичну книжку.

Внаслідок цього виникає додаткове навантаження, адже жодної необхідності в наявності у особи «при собі» крім допуску також медичної книжки немає, оскільки у разі потреби, медична книжка може бути надана на відповідну вимогу.

ВИСНОВКИ:

Постанова Кабінету Міністрів України від 18.09.1995 № 746 потребує внесення змін в частині виключення вимоги щодо наявності при виконанні робіт з пестицидами і агрохімікатами Медичної книжки особи, яка працює з пестицидами і агрохімікатами.

Наряд на виконання робіт з пестицидами і агрохімікатами

Інструмент регулювання немає законодавчих/процедурних проблем та є необхідним для організації робіт і їх контролю безпосередньо в підприємстві - організаторові робіт.

Відповідно до п. 7 Порядку одержання допуску (посвідчення) на право роботи, пов'язаної з транспортуванням, зберіганням, застосуванням та торгівлею пестицидами і агрохімікатами, затвердженому постановою Кабінету Міністрів України від 18.09.1995 № 746 організатори роботи видають працівникам підприємств, установ та організацій, що мають допуск, наряд на виконання роботи з пестицидами і агрохімікатами. Перед початком роботи проводиться інструктаж на робочих місцях щодо заходів забезпечення безпеки, запобігання забрудненню залишками пестицидів і агрохімікатів продукції, навколишнього природного середовища, а також щодо надання першої медичної допомоги у разі отруєння, виникнення аварії.

ВИСНОВКИ:

Інструмент регулювання немає законодавчих/процедурних проблем та є необхідним для організації робіт і їх контролю безпосередньо в підприємстві - організаторові робіт.

Реєстрація в органах санепідслужби та охорони природи

ПРОБЛЕМА: ВІДСУТНІЙ ПОРЯДОК РЕЄСТРАЦІЇ ВИКОНАВЦІВ РОБІТ В ОРГАНАХ САНЕПІДСЛУЖБИ ТА ОХОРОНИ ПРИРОДИ

Відповідно до Державних санітарних правил «Транспортування, зберігання та застосування пестицидів у народному господарстві», затверджених наказом Міністерства охорони здоров'я України від 03.08.1998 № 1, для здійснення санепідслужбого контролю за системою застосування пестицидів та їх вмістом в атмосферному повітрі виконавці робіт в обов'язковому порядку повинні зареєструватися в установах санепідслужби та охорони природи (п. 8.2.).

Не зважаючи на встановлення обов'язку для виконавців робіт з пестицидами щодо здійснення реєстрації в установах санепідслужби та охорони природи, порядок здійснення такої реєстрації наразі не затверджено.

ВИСНОВКИ:

Відсутність затвердженого порядку реєстрації в установах санепідслужби та охорони природи створює для бізнесу умови невизначеності щодо необхідності вчинення певних дій та їхньої послідовності, а наявність у Державних санітарних правилах недостатньо чітко сформульованих приписів надає органам державної влади невиправдану дискрецію на власний розсуд тлумачити відповідні положення.

ПРОБЛЕМА: ВІДСУТНІСТЬ НЕОБХІДНИХ АДМІНІСТРАТИВНИХ ЗАХОДІВ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАЛЕЖНОГО ПОВІДОМЛЕННЯ В ЗАСОБАХ МАСОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ ЩОДО ЗАСТОСУВАННЯ ЗАСОБІВ ЗАХИСТУ РОСЛИН. ВІДСУТНІСТЬ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ. ВІДСУТНІСТЬ НАЛЕЖНОГО КОНТРОЛЮ ЗА ВИКОРИСТАННЯМ ЗАСОБІВ ЗАХИСТУ РОСЛИН

Законом України «Про бджільництво» та п. 7.1.2 «Інструкції щодо попередження та ліквідації хвороб і отруєнь бджіл» передбачено, що фізичні та юридичні особи, які застосовують засоби захисту рослин для обробки медоносних рослин, зобов'язані не пізніше ніж за **три** доби до початку обробки через засоби масової інформації попередити про це пасічників, пасіки яких знаходяться на відстані до **десяти кілометрів** від оброблюваних площ. При цьому повідомляється дата обробки, назва препарату, ступінь і строк дії токсичності препарату.

Однак, законодавством не визначено порядок здійснення таких повідомлень, у яких саме засобах масової інформації вони мають бути оприлюднені, щоб інформація була належним чином донесена до власників пасік, а також відсутня відповідальність агровиробників за несвоєчасне повідомлення або не повідомлення. Такий інструмент регулювання є недієвим, та фактично не досягає цілей його запровадження.

В результаті недієвості законодавства, щороку виникають ситуації нанесення збитків суб'єктам господарювання через використання засобів захисту рослин, що призводить до загибелі бджіл.

ДОВІДКОВО:

Відповідно до Резолюції Європейського Парламенту від 01.03.2018 року № 2017/2115, контроль за використанням засобів захисту рослин (які несуть загрозу для життя та здоров'я бджіл) посилюється. Зокрема, передбачається заборона реєстрації нових засобів захисту рослин, без надання наукового та обґрунтованого висновку EFSA (European Food Safety Authority). Крім того, посилюється контроль за вже зареєстрованими засобами захисту рослин та заміну їх на менш загрозливі агрохімічні засоби, в рамках управління ризиків в сфері засобів захисту рослин.

ВИСНОВКИ:

Закон України «Про бджільництво» та «Інструкція щодо попередження та ліквідації хвороб і отруєнь бджіл» потребують внесення змін в частині удосконалення процедури повідомлення пасічників і органів місцевого самоврядування щодо майбутнього використання засобів захисту рослин на полях.

Санітарний паспорт на право одержання і зберігання пестицидів та мінеральних добрив

Державні санітарні правила «Транспортування, зберігання та застосування пестицидів у народному господарстві», затверджені наказом Міністерства охорони здоров'я України від 03.08.1998 № 1, містять загальні положення щодо санітарного паспорта на право одержання і зберігання пестицидів та мінеральних добрив, поміж іншого щодо того, що проходження оглядів відмічається в медичних книжках працюючих із пестицидами, а також в **санітарних паспортах на право одержання і зберігання пестицидів та мінеральних добрив**, форма якого відображена в додатку 4 (п. 2.3.).

Жодних інших положень щодо вказаного санітарного паспорта державні санітарні правила не містять.

Водночас існування такого інструменту свідчить про надмірне регулювання сфери одержання і зберігання пестицидів та не відповідає вимогам сьогодення, позаяк відомості у формі санітарного паспорта зводяться до перерахування дотримання вимог законодавства, а сам санітарний паспорт за своїм змістом певним чином схожий на акт перевірки.

ВИСНОВКИ:

Вимоги до зберігання пестицидів та мінеральних добрив повинні бути врегульовані на нормативному рівні, як і відповідальність за порушення нормативів, а вимога про наявність санітарного паспорта, який повинен підписуватися комісією та санітарним лікарем повинна бути виключеною із нормативно-правових актів, як така, що створює додаткове навантаження на бізнес.

Дозвіл Укрдержхімкомісії Позитивний висновок державної санітарної експертизи

У відповідності з Законом України «Про пестициди і агрохімікати» в умовах закритого ґрунту допускається застосування обмеженого асортименту пестицидів за наявності **позитивних висновків державної санітарної експертизи з дозволу Укрдержхімкомісії**. Про це зазначено в п. 6.4.1. Державних санітарних правил «Транспортування, зберігання та застосування пестицидів у народному господарстві», затверджених наказом Міністерства охорони здоров'я України від 03.08.1998 № 1.

Проте, ні одним нормативно-правовим актом не передбачений порядок отримання відповідних інструментів регулювання. Більше того, такого органу, як Укрдержхімкомісія більше не існує. Раніше її діяльність регулювалась Положенням про Державну комісію у справах випробувань і реєстрації засобів захисту та регуляторів росту рослин і добрив, яке було затверджено Указом Президента від 06.07.1999 № 804/99. Вона була ліквідована на підставі Указу Президента № 724/2000 від 29.05.2000. Зокрема, такого інструменту регулювання, як **державна санітарна експертиза** не може існувати, оскільки його видача не входить до компетенції ні одного органу державної влади. На сьогоднішній день існує Позитивний висновок державної санітарно-епідеміологічної експертизи.

ВИСНОВКИ:

Такі інструменти регулювання, як Дозвіл Укрдержхімкомісії та Позитивний висновок державної санітарної експертизи є застарілими, ні одним нормативно-правовим актом порядок їх видачі не встановлений. Зважаючи на вищесказане, можна зробити висновок, що вони не потрібні для ринку, саме тому їх необхідно визнати такими, що втратили чинність.

КЕЙС № 3.2.2

ІНСТРУМЕНТИ РЕГУЛЮВАННЯ:

Реєстраційне посвідчення про державну реєстрацію технічного засобу застосування пестицидів і агрохімікатів.

ЗАКОНОДАВЧА ЦІЛЬ РЕГУЛЮВАННЯ:

Не визначено.

ФАКТИЧНА ЦІЛЬ РЕГУЛЮВАННЯ:

Запобігання використанню технічних засобів застосування пестицидів і агрохімікатів вітчизняного та зарубіжного виробництва, які можуть завдати шкоду здоров'ю осіб, котрі безпосередньо працюють з ними, іншим особам, а також запобігання забрудненню довкілля.

ІНДИКАТОРИ ДОСЯГНЕННЯ ЦІЛЕЙ РЕГУЛЮВАННЯ:

- 1 Відсутність або зменшення кількості випадків завдання шкоди здоров'ю населення внаслідок застосування зареєстрованих технічних засобів застосування пестицидів і агрохімікатів;
- 2 Відсутність або зменшення кількості випадків забруднення навколишнього природного середовища внаслідок застосування зареєстрованих технічних засобів застосування пестицидів і агрохімікатів.

Реєстраційне посвідчення про державну реєстрацію технічного засобу застосування пестицидів і агрохімікатів

ПРОБЛЕМА: ПОВНОВАЖЕННЯ ЩОДО ДЕРЖАВНОЇ РЕЄСТРАЦІЇ ТЕХНІЧНИХ ЗАСОБІВ ЗАСТОСУВАННЯ ПЕСТИЦИДІВ І АГРОХІМІКАТІВ ЗДІЙСНЮЄ НЕ УПОВНОВАЖЕНИЙ НА ЦЕ ОРГАН ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ

Закон України «Про пестициди і агрохімікати» передбачає, що державні випробування і реєстрація технічних засобів застосування пестицидів і агрохімікатів проводяться уповноваженим органом та в порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України (ч. 3 ст. 8).

Поруч з цим, Закон України «Про пестициди і агрохімікати» відносить до компетенції центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну аграрну політику, у сфері діяльності, пов'язаної з пестицидами і агрохімікатами, поміж іншого, реєстрацію технічних засобів застосування пестицидів та агрохімікатів (ч. 1 ст. 16-2).

Всупереч наведеним вище нормам, Порядок проведення державних випробувань та державної реєстрації технічних засобів застосування пестицидів і агрохімікатів, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 29.04.1996 № 479 (Порядок № 479), наділяє Український державний центр по випробуванню та прогнозуванню техніки і технологій для сільськогосподарського виробництва (УкрЦВТ) повноваженнями щодо включення технічного засобу до Державного реєстру технічних засобів застосування пестицидів і агрохімікатів в Україні і видачі реєстраційного посвідчення, яке підписується керівником УкрЦВТ та завіряється печаткою.

Згідно з відомостями Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань, УкрЦВТ за організаційно-правовою формою є державним підприємством (код ЄДРПОУ: 00470252), засновником (учасником) якого є Міністерство аграрної політики та продовольства України.

Таким чином Кабінет Міністрів України надав повноваження щодо реєстрації технічних засобів застосування пестицидів і агрохімікатів суб'єктові господарювання, незважаючи на те, що за змістом Закону України «Про пестициди і агрохімікати» такі повноваження є прерогативою ЦОВВ, і Закон України «Про пестициди і агрохімікати» не передбачає можливості передавати такі повноваження будь-якому іншому суб'єктові.

ВИСНОВКИ:

Наразі державне підприємство УкрЦВТ наділене не властивими йому повноваженнями щодо здійснення державної реєстрації технічних засобів застосування пестицидів і агрохімікатів та ведення Державного реєстру, котрі за своєю суттю притаманні органам державної влади.

ПРОБЛЕМА: ПРОЦЕДУРА ДЕРЖАВНОЇ РЕЄСТРАЦІЇ ТЕХНІЧНОГО ЗАСОБУ ЗАСТОСУВАННЯ ПЕСТИЦИДІВ І АГРОХІМІКАТІВ МАЄ ЧИСЛЕННІ ПРОГАЛИНИ І НЕ УЗГОДЖУЄТЬСЯ ІЗ ЗАКОНОДАВСТВОМ ПРО ДОЗВІЛЬНУ СИСТЕМУ У СФЕРІ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Закон України «Про дозвільну систему у сфері господарської діяльності» визначає ряд аспектів, котрі встановлюються виключно законами, які регулюють відносини, пов'язані з одержанням документів дозвільного характеру (ч. 1 ст. 4).

Оскільки реєстраційне посвідчення про державну реєстрацію технічного засобу застосування пестицидів і агрохімікатів (реєстраційне посвідчення) має ознаки документа дозвільного характеру, всупереч Закону України «Про дозвільну систему у сфері господарської діяльності» Закон України «Про пестициди і агрохімікати», незважаючи на ч. 1 ст. 4 Закону України «Про дозвільну систему у сфері господарської діяльності», не містить положень щодо:

- ◆ необхідності одержання документів дозвільного характеру та їх види (відсутній припис про необхідність одержання реєстраційного посвідчення та вказівки на вид цього документа);
- ◆ дозвільного органу, уповноваженого видавати документ дозвільного характеру;
- ◆ платності або безоплатності видачі (переоформлення, анулювання) документа дозвільного характеру;
- ◆ строку видачі документа дозвільного характеру або відмови у його видачі;
- ◆ вичерпного переліку підстав для відмови у видачі, переоформлення, анулювання документа дозвільного характеру;
- ◆ строку дії документа дозвільного характеру або необмеженість строку дії такого документа;
- ◆ переліку та вимог до документів, які суб'єкту господарювання необхідно подати для одержання документа дозвільного характеру.

Окремі із зазначених аспектів врегульовані Порядком проведення державних випробувань та державної реєстрації технічних засобів застосування пестицидів і агрохімікатів, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 29.04.1996 р. № 479 (Порядок № 479), однак саме Закон України «Про пестициди і агрохімікати» повинен містити відповідні положення.

Водночас строк прийняття рішення не встановлений ані Законом України «Про пестициди і агрохімікати», ані Порядком № 479.

Більше того, реєстраційне посвідчення, котре має ознаки адміністративної послуги та документа дозвільного характеру, не включене до Переліку документів

дозвільного характеру у сфері господарської діяльності (додаток до Закону України «Про перелік документів дозвільного характеру у сфері господарської діяльності»), попри те, що Законом України «Про перелік документів дозвільного характеру у сфері господарської діяльності» забороняється вимагати від суб'єктів господарювання отримання документів дозвільного характеру, які не внесені до Переліку, затвердженого цим Законом (ст. 1).

ВИСНОВКИ:

Фактична невідповідність процедури державної реєстрації технічного засобу застосування пестицидів і агрохімікатів Законом України “Про дозвільну систему у сфері господарської діяльності” та неврегульованість окремих аспектів державної реєстрації таких технічних засобів, вказує на необхідність приведення нормативного регулювання процедури у відповідність до законодавства.

ПРОБЛЕМА: ВІДСУТНІСТЬ У ЗАКОНІ УКРАЇНИ «ПРО ПЕСТИЦИДИ І АГРОХІМІКАТИ» ТАКОГО ІНСТРУМЕНТУ ДОСТУПУ ДО РИНКУ ЗАСОБІВ ЗАХИСТУ РОСЛИН ЯК РЕЄСТРАЦІЙНЕ ПОСВІДЧЕННЯ

Законом України «Про пестициди і агрохімікати» державні випробування і реєстрація технічних засобів застосування пестицидів і агрохімікатів проводяться уповноваженим органом та в порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України (ч. 3 ст. 8), однак Закон України «Про пестициди і агрохімікати» не містить положення щодо можливості видачі реєстраційного посвідчення про державну реєстрацію технічного засобу застосування пестицидів і агрохімікатів (реєстраційне посвідчення).

На виконання наведеного вище положення Кабінет Міністрів України постановою від 29.04.1996 № 479 затвердив Порядок проведення державних випробувань та державної реєстрації технічних засобів застосування пестицидів і агрохімікатів (Порядок № 479), який передбачає, що на підставі позитивних результатів державних експертиз технічної документації та державних випробувань **УкрЦВТ включає технічний засіб до Державного реєстру і видає реєстраційне посвідчення**, яке підписується керівником УкрЦВТ та завіряється печаткою.

ВИСНОВКИ:

Можливість видачі реєстраційного посвідчення закріплена Порядком № 479, проте не узгоджується із Законом України «Про пестициди і агрохімікати», котрий не відносить до компетенції жодного органу видачу реєстраційного посвідчення.

ПРОБЛЕМА: ВЕДЕННЯ ДЕРЖАВНОГО РЕЄСТРУ ТЕХНІЧНИХ ЗАСОБІВ ЗАСТОСУВАННЯ ПЕСТИЦИДІВ І АГРОХІМІКАТІВ В УКРАЇНІ (ДЕРЖАВНИЙ РЕЄСТР) ЗДІЙСНЮЄТЬСЯ У ФОРМАТІ, КОТРИЙ НЕ ДОЗВОЛЯЄ ЗАЦІКАВЛЕНИМ ОСОБАМ ОТРИМУВАТИ НЕОБХІДНІ ВІДОМОСТІ У ФОРМІ, ЩО ВІДПОВІДАЄ СУЧАСНИМ ВИМОГАМ ТА ЗАБЕЗПЕЧУВАТИ НАДІЙНЕ ЗБЕРЕЖЕННЯ ІНФОРМАЦІЇ

Порядком проведення державних випробувань та державної реєстрації технічних засобів застосування пестицидів і агрохімікатів, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 29.04.1996 № 479 (Порядок № 479), передбачено, що технічні засоби застосування пестицидів і агрохімікатів вітчизняного і зарубіжного виробництва можуть використовуватися всіма підприємствами, установами, організаціями незалежно від форм власності та фізичними особами на території України **лише після здійснення державної реєстрації шляхом внесення**

їх до Державного реєстру технічних засобів застосування пестицидів і агрохімікатів в Україні (п. 2).

Поряд з цим, за змістом Порядку № 479, Державний реєстр ведеться у форматі паперових книг (п. 19), а УкрЦВТ один раз на рік видає перелік зареєстрованих технічних засобів і офіційно надсилає його до міністерств та відомств (п. 29).

З урахуванням цих положень особа, яка бажає придбати технічний засіб застосування пестицидів і агрохімікатів наразі має обмежені можливості для перевірки факту його державної реєстрації, попри те, що згідно із Законом України «Про пестициди і агрохімікати», закупівля та експлуатація технічних засобів застосування пестицидів і агрохімікатів дозволяється лише після їх державної реєстрації (ч. 1 ст. 8).

Відтак ведення Державного реєстру у форматі паперових книг не відповідає реаліям, адже не здатне забезпечити як потребу зацікавлених осіб мати постійний доступ до Державного реєстру у режимі реального часу та в електронній формі незалежно від місця перебування, так і можливість надійного зберігання відомостей, захисту персональних даних, обов'язкової фіксації внесення інформації до Державного реєстру, зміну такої інформації, а також її видалення.

ВИСНОВКИ:

Застарілий формат ведення Державного реєстру не узгоджується з вимогами сьогодення, а отже для забезпечення публічного доступу до Державного реєстру потрібно трансформувати його у електронний формат, право оперативно переглядати інформацію в якому повинні одержати не лише міністерства та відомства, а й будь-які інші особи.

ПРОБЛЕМА: НЕ ЗАТВЕРДЖЕНИЙ ПОРЯДОК ВИЗНАЧЕННЯ ВАРТОСТІ РОБІТ ПОВ'ЯЗАНИХ З ПРОВЕДЕННЯМ ДЕРЖАВНИХ ВИПРОБУВАНЬ ТА ДЕРЖАВНОЇ РЕЄСТРАЦІЇ ТЕХНІЧНИХ ЗАСОБІВ ЗАСТОСУВАННЯ ПЕСТИЦИДІВ І АГРОХІМІКАТІВ ВІТЧИЗНЯНОГО І ЗАРУБІЖНОГО ВИРОБНИЦТВА

За змістом Порядку проведення державних випробувань та державної реєстрації технічних засобів застосування пестицидів і агрохімікатів, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 29.04.1996 № 479 (Порядок № 479), вартість робіт, пов'язаних з проведенням державних випробувань та державної реєстрації технічних засобів, визначається в договорі (контракті) між замовником і УкрЦВТ (п. 35).

Таким чином, вартість відповідних робіт регламентується винятково договором, а відсутність нормативного регулювання визначення вартості робіт, пов'язаних з проведенням державних випробувань та державної реєстрації технічних засобів застосування пестицидів і агрохімікатів має наслідком непрозоре ціноутворення та можливість застосування різних тарифів (цін) щодо окремих замовників.

ВИСНОВКИ:

Договірне регулювання вартості робіт, пов'язаних з проведенням державних випробувань та державної реєстрації технічних засобів неспроможне забезпечити прозорий, зрозумілий та прогнозований механізм ціноутворення, в зв'язку з чим необхідним є затвердження єдиного порядку визначення вартості робіт.

УМОВИ ПРАЦІ

ЗАГАЛЬНИЙ ОПИС ПРОБЛЕМ

Забезпечення умов праці при виконанні робіт із ЗЗР є важливою складовою створення безпечного робочого середовища для працівників.

Інструменти регулювання пов'язані з умовами праці в частині робіт із ЗЗР є значною мірою застарілими, а розуміння необхідності та процедури їх одержання зацікавленими особами є ускладненим у зв'язку із наявністю численних суперечностей.

Так форма карти умов праці, документ, що відображає відомості про результати атестації робочих місць, не відповідає сучасним вимогам. Двозначне тлумачення визначення «робіт підвищеної небезпеки» створює додаткові бар'єри для суб'єктів господарювання при визначенні необхідності отримання дозвільних документів для таких робіт, тощо.

РЕГУЛЯТОРНІ КЕЙСИ

КЕЙС № 3.3.1

ІНСТРУМЕНТИ РЕГУЛЮВАННЯ:

- 1 Карта умов праці;
- 2 Дозвіл на виконання робіт підвищеної небезпеки та на експлуатацію машин механізмів устаткування підвищеної небезпеки.

ЗАКОНОДАВЧА ЦІЛЬ РЕГУЛЮВАННЯ:

Не визначено.

ФАКТИЧНА ЦІЛЬ РЕГУЛЮВАННЯ:

Визначення рівня шкідливості умов праці та забезпечення належного рівня безпечності роботи персоналу.

ІНДИКАТОРИ ДОСЯГНЕННЯ ЦІЛЕЙ РЕГУЛЮВАННЯ:

Відсутність або зменшення кількості випадків завдання шкоди людям під час виконання роботи, поміж іншого, роботи підвищеної небезпеки за наявності відповідного дозволу.

Карта умов праці

ПРОБЛЕМА: ФОРМА КАРТИ УМОВ ПРАЦІ РОЗМІЩЕНА В БАЗІ ДАНИХ «ЗАКОНОДАВСТВО УКРАЇНИ» МОВОЮ, ЯКА НЕ Є ДЕРЖАВНОЮ

Інструмент регулювання передбачений Порядком проведення атестації робочих місць за умовами праці, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 01.08.1992 № 442, згідно з яким карта умов праці відображає відомості про результати атестації робочих місць, за формою котра затверджується Мінсоцполітики разом з МОЗ (п. 8).

На виконання наведеного вище припису форма Карти умов праці затверджена спільним наказом Міністерства праці України та Міністерства охорони здоров'я України від 30.11.1992 та 27.11.1992 № 06-41-48¹, як додаток 2 до Інструкції по заповненню Карти умов праці при проведенні атестації робочих місць.

¹ <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1-48205-92>

Однак в базі даних «Законодавство України» текст форми Карти умов праці не відображений українською мовою.

ВИСНОВКИ:

Форма Карти умов праці в базі даних «Законодавство України» наведена винятково російською мовою, а отже текст правового акта не відображений державною мовою, що не можна вважати належною формою розміщення тексту документа.

Дозвіл на виконання робіт підвищеної небезпеки та на експлуатацію машин механізмів устаткування підвищеної небезпеки

ПРОБЛЕМА: НАЯВНІСТЬ КОЛІЗІЇ У ЗАКОНОДАВСТВІ ЩОДО ВІДНЕСЕННЯ РОБІТ З ПЕСТИЦИДАМИ ТА АГРОХІМІКАТАМИ ДО РОБІТ ПІДВИЩЕНОЇ НЕБЕЗПЕКИ

Постановою Кабінету Міністрів України від 26.10.2011 № 1107 затверджено Порядок видачі дозволів на виконання робіт підвищеної небезпеки та на експлуатацію (застосування) машин, механізмів, устаткування підвищеної небезпеки (Порядок № 1107), додатком 2 до якого є Перелік видів робіт підвищеної небезпеки, **котрий не включає до таких видів таких робіт роботи пов'язані з пестицидами та агрохімікатами.**

Попри це, наразі є чинним також наказ Державного комітету України з нагляду за охороною праці від 26.01.2005 № 15, яким поміж іншого затверджено Перелік робіт з підвищеною небезпекою, котрий у свою чергу відносить до таких робіт, роботи, пов'язані з виробництвом, зберіганням, транспортуванням та застосуванням агрохімікатів, пестицидів, гербіцидів (п. 47).

Водночас, Порядок № 1107 передбачає, що дозвіл за формою згідно з додатком 1 видається роботодавцеві — на виконання робіт підвищеної небезпеки, що зазначені у додатку 2, або на експлуатацію машин, механізмів, устаткування підвищеної небезпеки, що зазначені у додатку 3 (п. 6).

Таким чином Порядок № 1107 зобов'язує одержувати дозвіл лише на виконання робіт, що зазначені у додатку 3, однак наявність двох чинних переліків вказує на неефективне нормативно-правове регулювання процедури отримання інструменту регулювання.

ВИСНОВКИ:

Наявність кількох затверджених переліків робіт підвищеної небезпеки створює умови невизначеності для бізнесу та може призвести до витрачання додаткових ресурсів для визначення необхідності отримання дозволу. Для вирішення проблеми один з переліків необхідно визнати таким, що втратив чинність.

АВІАЦІЙНО-ХІМІЧНІ РОБОТИ

ЗАГАЛЬНИЙ ОПИС ПРОБЛЕМ

Порядок застосування пестицидів авіаційним шляхом в сільському господарстві розгалужений між низкою актів:

- ◆ Державні санітарні правила авіаційного застосування пестицидів і агрохімікатів у народному господарстві України, затверджені Наказом Міністерства охорони здоров'я від 18.12.1996 № 382;
- ◆ Державні санітарні правила «Транспортування, зберігання та застосування пестицидів у народному господарстві», затверджені наказом Міністерства охорони здоров'я України від 03.08.1998 № 1;
- ◆ Наказ Міністерства транспорту і зв'язку № 1179 від 22.12.2006 «Про затвердження Правил організації та виконання авіаційних робіт у сільському та лісовому господарстві»;
- ◆ Наказ Державного комітету України з промислової безпеки, охорони праці та гірничого нагляду № 129 від 06.06.2008 «Про затвердження Правил безпеки праці під час виконання авіаційно-хімічних робіт».

Однак, наразі ні одним нормативно-правовим актом чітко не затверджено поетапні кроки для отримання необхідних бізнесу документів. Для деяких з них повністю відсутній не тільки порядок, а і орган, відповідальний за їх видачу.

Так, для авіаційних робіт в сільському та лісовому господарстві на борту повітряного судна має знаходитися 31 необхідний документ (Наказ Міністерства транспорту і зв'язку № 1179 від 22.12.2006 «Про затвердження Правил організації та виконання авіаційних робіт у сільському та лісовому господарстві»). Зазначений перелік включає в себе неактуальні дозвільні документи, що створює додаткове навантаження до і так перенасичених вимог.

Крім цього такі інструменти бізнес-процесу, як: Сертифікат на право виконання авіаційно-хімічних робіт, Сертифікат на авіахімапаратуру повітряного судна, Санітарний паспорт або дозвіл на право експлуатації аеродрому і вертодрому сільгоспавіації, Проект авіаційно-хімічних робіт мають суттєву процедурну невизначеність.

РЕГУЛЯТОРНІ КЕЙСИ

КЕЙС № 3.4.1

ІНСТРУМЕНТИ РЕГУЛЮВАННЯ:

- 1» Реєстраційне посвідчення повітряного судна;
- 2» Сертифікат на право виконання авіаційно-хімічних робіт;
- 3» Сертифікат на авіахімапаратуру повітряного судна;
- 4» Санітарний паспорт або дозвіл на право експлуатації аеродрому і вертодрому сільгоспавіації;
- 5» Проект авіаційно-хімічних робіт;
- 6» Карта-схема землекористування.

ЗАКОНОДАВЧА ЦІЛЬ РЕГУЛЮВАННЯ:

Не визначено.

ФАКТИЧНА ЦІЛЬ РЕГУЛЮВАННЯ:

Недопущення до робіт із пестицидами і агрохімікатами осіб, що не мають спеціальних знань, забезпечення контролю за використанням пестицидів авіаційним методом.

ІНДИКАТОРИ ДОСЯГНЕННЯ ЦІЛЕЙ РЕГУЛЮВАННЯ:

- 1» Кількість випадків незаконного здійснення авіаційно-хімічних робіт - 0;
- 2» Відсутність або зменшення кількості випадків забруднення навколишнього природного середовища внаслідок виконання авіаційно-хімічних робіт.

Реєстраційне посвідчення повітряного судна

Інструмент регулювання немає законодавчих/процедурних проблем та є необхідним для організації робіт і їх контролю безпосередньо в підприємстві - організаторіві робіт.

Відповідно до п. 6.2.2. Державних санітарних правил «Транспортування, зберігання та застосування пестицидів у народному господарстві», затверджених наказом Міністерства охорони здоров'я України від 03.08.1998 № 1, для виконання авіаційних робіт по застосуванню пестицидів при проведенні агрохімічних заходів за сільськогосподарськими і лісовими культурами дозволяється використовувати повітряні судна (літаки, вертольоти, надлегкі літальні апарати — НЛА), які зареєстровані в державному реєстрі повітряних суден цивільної авіації України.

ДОВІДКОВО:

Реєстраційне посвідчення повітряного судна — документ, який засвідчує реєстрацію повітряного судна у Державному реєстрі цивільних повітряних суден України. Термін зазначено в Наказі Державної авіаційної служби України «Про затвердження Авіаційних правил України, Частина 47 «Правила реєстрації цивільних повітряних суден в Україні» від 05.02.2019 № 153.

Сертифікат на право виконання авіаційно-хімічних робіт
Санітарний паспорт або дозвіл на право експлуатації аеродрому і
вертодрому сільгоспавіації
Сертифікат на авіахімапаратуру повітряного судна

**ПРОБЛЕМА: ЗАКОНОДАВЧА НЕВРЕГУЛЬОВАНІСТЬ ВИЗНАЧЕНЬ,
МЕТИ ТА ПРОЦЕДУРИ ОТРИМАННЯ РЕГУЛЯТОРНИХ ІНСТРУМЕНТІВ**

Відповідно до п. 6.2.2. Державних санітарних правил «Транспортування, зберігання та застосування пестицидів у народному господарстві», затверджених наказом Міністерства охорони здоров'я України від 03.08.1998 № 1, для виконання авіаційних робіт по застосуванню пестицидів при проведенні агрохімічних заходів за сільськогосподарськими і лісовими культурами дозволяється використовувати повітряні судна (літаки, вертольоти, надлегкі літальні апарати — НЛА), які зареєстровані в державному реєстрі повітряних суден цивільної авіації України та мають **сертифікат на право виконання авіаційно-хімічних робіт**.

Відповідно до п. 6.2.8. Державних санітарних правил, для виконання робочих польотів при авіаційному застосуванні пестицидів в сільському і лісовому господарстві повинні використовуватись постійні, а при їх відсутності — **тимчасові аеродроми і вертодроми сільгоспавіації, які мають санітарний паспорт або дозвіл на право експлуатації**.

Також, відповідно до п. 6.2.14. Державних санітарних правил, встановлена на повітряному судні **авіахімапаратура, повинна мати сертифікат** та бути відрегульована відповідно до норм витрати і технології застосування препарату.

Проте, ні один нормативно-правовий акт не регулює порядок видачі вищеперерахованих інструментів регулювання. Також, законодавчо не визначено, який орган влади відповідальний за видачу відповідних інструментів, що в свою чергу створює незрозумілість умов допуску на ринок для суб'єктів господарювання.

ВИСНОВКИ:

Інструменти регулювання потребують законодавчого визначення мети та процедури їх отримання. Потрібно встановити порядок видачі регуляторних інструментів, в якому будуть прописані всі необхідні положення, а саме: орган влади відповідальний за видачу, строки, вартість послуги, необхідні документи для отримання регуляторних інструментів, у яких випадках можуть відмовити у видачі документів, порядок оскарження рішення органу влади, тощо.

Проект авіаційно-хімічних робіт

**ПРОБЛЕМА: НЕДОСКОНАЛІСТЬ ПРОЦЕДУРИ ПОГОДЖЕННЯ ПРОЕКТА
АВІАЦІЙНО-ХІМІЧНИХ РОБІТ**

Відповідно до п. 6.2.11. Державних санітарних правил «Транспортування, зберігання та застосування пестицидів у народному господарстві», затверджених наказом Міністерства охорони здоров'я України від 03.08.1998 № 1, заплановані для авіаційних обробок сільськогосподарські і лісові угіддя повинні бути занесені на карти-схеми землелісокористування. **Проекти авіаційно-хімічних робіт погоджуються** установами держсанепіднагляду і Мінекобезпеки не пізніше, чим за **10** діб до початку робіт.

Однак, на сьогодні відсутня чітка процедура погодження проекту авіаційно-хімічних робіт з органами влади. Норма закону посиляється на застарілі органи влади. Не встановлені: строки прийняття рішення про погодження проекту, вимоги(зразок) до проекту, підстави для відмови та можливість оскарження

рішення органу влади. Відповідні недоліки роблять інструмент регулювання недружнім для бізнесу, який має високі корупційні ризики.

ВИСНОВКИ:

Потрібно детально прописати процедуру погодження проекту авіаційно-хімічних робіт, встановивши строки, необхідні документи для погодження, випадки відмовити у видачі документів та порядок оскарження рішення органу влади.

Карта-схема землелісокористування

ПРОБЛЕМА: ВІДСУТНІЙ ПОРЯДОК ВЕДЕННЯ ІНСТРУМЕНТУ РЕГУЛЮВАННЯ

Відповідно до п. 6.2.11. Державних санітарних правил ДСП 8.8.1.2.001-98, заплановані для авіаційних обробок сільськогосподарські і лісові угіддя повинні бути нанесені на **карти-схеми землелісокористування**. Проекти авіаційно-хімічних робіт погоджуються установами держсанепіднагляду і Мінекобезпеки не пізніше, чим за **10** діб до початку робіт.

Однак, законодавчо не визначено порядок ведення карто-схем землелісокористування, що в свою чергу створює складнощі для бізнесу.

ВИСНОВКИ:

Потрібно створити порядок ведення карто-схеми землелісокористування, затвердити форму карто-схеми та чітко прописавти вимоги до інструменту регулювання.

Вимоги до працівників, що застосовують пестициди авіаційним методом

Для виконання авіаційно-хімічних робіт відповідно до п. 6.2.5. Державних санітарних правил «Транспортування, зберігання та застосування пестицидів у народному господарстві», затверджених наказом Міністерства охорони здоров'я України від 03.08.1998 № 1, авіаційні працівники (пілоти, техніки, інженери, мийники), а також працівники замовника (робітники завантажувального майданчика, сигнальники) повинні мати **допуск на право здійснення робіт з пестицидами і агрохімікатами**, який видається після проходження **медичного огляду і спеціального навчання керівниками підприємств**, в яких вони працюють.

Пункт 6.2.6. Наказу МОЗ № 1 передбачає, що медичний огляд та надання дозволу авіаційним працівникам на право здійснення робіт з пестицидами і агрохімікатами здійснюється у відповідності з «Положенням про медичний огляд працівників певних категорій», затвердженим Міністерством охорони здоров'я, та «Правилами і порядком медичної сертифікації авіаційного персоналу і осіб, які не належать до авіаційного персоналу», що затверджуються Міністерством транспорту, та згідно вимог ДСП 382-96.

Зокрема, відповідно до п.6.2.7. Наказу МОЗ № 1, всі працівники, які зайняті на авіаційно-хімічних роботах повинні мати при собі **Допуск, медичну книжку і наряд на виконання певних робіт з пестицидами і агрохімікатами**.

Відповідні інструменти доступу до ринку проаналізовано у розділі «Обіг на внутрішньому ринку».

КОНТРОЛЬ ЗА ОБІГОМ

ЗАГАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ РИНКУ

Відповідно до статті 5 Закону України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності», статті 10 Закону України «Про карантин рослин», статті 12 Закону України «Про захист рослин», Методики розроблення уніфікованих форм актів, що складаються за результатами проведення планових (позапланових) заходів державного нагляду (контролю), затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 10.05.2018 № 342, Мінагрополітики затверджено уніфіковані форм актів, що складаються за результатами проведення планових (позапланових) заходів державного нагляду (контролю) щодо додержання суб'єктом господарювання вимог законодавства у сферах карантину та захисту рослин. Заходи державного нагляду (контролю) здійснюються органами Держпродспоживслужби.

Під час перевірок Держпродспоживслужбою перевіряється: чи враховує суб'єкт господарювання екологічну і економічну доцільність захисту рослин від шкідливих організмів; чи інформує в разі виявлення поширення шкідливих організмів центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері захисту рослин (абз. 2 ч. 2 ст. 18 Закону України «Про захист рослин»); чи виконує сукупність вимог законодавства щодо зберігання засобів захисту рослин; чи застосовував суб'єкт господарювання засоби захисту рослин відповідно до культури, об'єкта, що обробляється (абз. 9 ч. 2 ст. 18 Закону України «Про захист рослин»).

Зазначені критерії перевірки охоплюють сферу обігу ЗЗР у суб'єктів господарювання, що безпосередньо застосовують ці ЗЗР. Однак, в боротьбі з основною проблемою ринку — фальсифікованою продукцією, такі перевірки не є ефективним важелем, **адже тіньовий ринок за експертними оцінками складає 30 відс від всіх продажів.**

Відслідкувати походження фальсифікованої продукції складно навіть в офіційних місцях продажу, адже основний елемент регулювання, що міг би надавати достатню кількість інформації про ЗЗР, етикетка не є достатньо визначеним в законодавстві України.

Так, відповідно до Порядку проведення державних випробувань, державної реєстрації та перереєстрації, видання переліків пестицидів і агрохімікатів, дозволених до використання в Україні, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 04.03.1996 № 295 (Порядок № 295) **на Мінекоенерго покладено обов'язок щодо затвердження етикетки під час реєстрації засобу захисту рослин.**

В свою чергу, Мінекоенерго наказом від 08.11.2006 № 490 затверджено зразок етикетки, яка містить таку інформацію: виробник, назва, місцезнаходження, тел/факс, e-mail, культура, номер реєстраційного посвідчення, дата виготовлення, строк зберігання, рекомендації щодо застосування, вимоги щодо зберігання.

Однак, вимоги до етикетки не містять відомостей щодо всіх виробничих потужностей виробника та посередників такого ЗЗР. У випадку, якщо в Україну завозиться діюча речовина, яка в результаті хімічних операцій перетворюється в засіб захисту рослин, етикетка не містить відомостей щодо адреси виробництва та закупівлі діючої речовини.

Відсутність таких вимог щодо маркування продукції створюють умови для фальсифікації ЗЗР та неможливості контролю (простежуваності) за виробництвом такої продукції.

Такі недоліки законодавства, не відповідають вимогам Регламенту Європейського Парламенту та Ради Європейського Союзу № 1272/2008 від 16.12.2008 «Про класифікацію, маркування та упаковку речовин і сумішей».

РЕГУЛЯТОРНІ КЕЙСИ

КЕЙС № 4.2.1

ІНСТРУМЕНТИ РЕГУЛЮВАННЯ:

- 1» Акт про наявність залишків пестицидів і агрохімікатів;
- 2» Книга обліку приходу-витрат пестицидів по складу.

ЗАКОНОДАВЧА ЦІЛЬ РЕГУЛЮВАННЯ:

Не визначено.

ФАКТИЧНА ЦІЛЬ РЕГУЛЮВАННЯ:

Забезпечення належної безпеки харчових продуктів і продовольчої сировини, котра передається на реалізацію населенню.

ІНДИКАТОРИ ДОСЯГНЕННЯ ЦІЛЕЙ РЕГУЛЮВАННЯ:

Відсутність або зменшення кількості осіб, які захворіли внаслідок споживання продукції, котра має сертифікат відповідності та позитивний висновок відповідної експертизи.

Акт про наявність залишків пестицидів і агрохімікатів

ПРОБЛЕМА: ВІДСУТНІСТЬ ЧІТКОГО ПОРЯДКУ ТА ФОРМИ ВЕДЕННЯ АКТУ ПРО НАЯВНІСТЬ ЗАЛИШКІВ ПЕСТИЦИДІВ І АГРОХІМІКАТІВ

Порядок державного обліку наявності та використання пестицидів і агрохімікатів, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 02.11.1995 № 881 в п. 3 регламентує, що наприкінці року **власники** проводять інвентаризацію пестицидів і агрохімікатів зі складанням **акта про наявність їх залишків**.

Однак на практиці, посадові особи органу державного нагляду (контролю) в акті складеному за результатами проведення планового (позапланового) заходу державного нагляду (контролю) щодо додержання суб'єктом господарювання вимог законодавства у сфері захисту рослин складають перелік питань для перевірки додержання вимог законодавства, які застосовуються лише до **певної категорії** суб'єктів господарювання. Одним із питань є: чи суб'єкт господарювання веде прибутково-видаткову книгу (журнал) обліку наявності та використання пестицидів і агрохімікатів? Тобто, вимоги застосовуються лише до **певної категорії суб'єктів господарювання**, про що не зазначається в Постанові № 881, яка затверджує Порядок державного обліку наявності та використання пестицидів і агрохімікатів.

Також, варто зазначити, що до Державної служби статистики вносяться лише дані підприємств, які мають у власності та/або користуванні **200 гектарів сільськогосподарських угідь і більше та/або більше 5 гектарів посівних площ під овочами відкритого та/або закритого ґрунту та/або баштаними культурами**.

Тому на практиці малі землевласники акт про наявність залишків пестицидів і агрохімікатів не складають, оскільки за невиконання вимог законодавства в цьому випадку для них не передбачено жодної санкції.

Також, відсутня форма складання акта про наявність залишків пестицидів і агрохімікатів, що в поєднанні з вищевказаним свідчить про недружність інструменту регулювання для бізнесу.

ВИСНОВКИ:

Необхідно внести зміни до Порядку державного обліку наявності та використання пестицидів і агрохімікатів, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 02.11.1995 № 881 і чітко визначити суб'єктів господарювання, які повинні складати Акт про наявність залишків пестицидів і агрохімікатів, а також встановити форму відповідного регуляторного інструменту.

Книга обліку приходу-витрати пестицидів по складу

Інструмент регулювання не має законодавчих/процедурних проблем та є необхідним для ринку.

Відповідно до п. 5.1.25 Державних санітарних правил ДСП 8.8.1.2.001-98, всі пестициди, що поступають на склад і що відпускаються зі складу, записуються в пронумеровану, прошнуровану і скріплену печаткою книгу приходу-витрати. Книга зберігається на складі під замком. Кількість пестицидів, що відпускаються, повинна відповідати одноденній потребі. Форма складання книги обліку приходу-витрати пестицидів по складу закріплена в Додатку 6 до Державних санітарних правил ДСП 8.8.1.2.001-98.

ВИСНОВКИ:

Інструмент регулювання не має законодавчих/процедурних проблем та є необхідним для ринку.

КЕЙС № 4.2.2

ІНСТРУМЕНТИ РЕГУЛЮВАННЯ:

- 1 Сертифікат відповідності;
- 2 Позитивний висновок державної санітарно-гігієнічної експертизи.

ЗАКОНОДАВЧА ЦІЛЬ РЕГУЛЮВАННЯ:

Не визначено.

ФАКТИЧНА ЦІЛЬ РЕГУЛЮВАННЯ:

Забезпечення належної безпеки харчових продуктів і продовольчої сировини, котра передається на реалізацію населенню.

ІНДИКАТОРИ ДОСЯГНЕННЯ ЦІЛЕЙ РЕГУЛЮВАННЯ:

Відсутність або зменшення кількості осіб, які захворіли внаслідок споживання продукції, котра має сертифікат відповідності та позитивний висновок відповідної експертизи.

Сертифікат відповідності

ПРОБЛЕМА: НЕВІДПОВІДНІСТЬ ВИМОГ ЗАКОНОДАВСТВА ЩОДО НЕОБХІДНОСТІ ОТРИМАННЯ ІНСТРУМЕНТУ РЕГУЛЮВАННЯ

Відповідно до Державних санітарних правил «Транспортування, зберігання та застосування пестицидів у народному господарстві», затверджених наказом Міністерства охорони здоров'я України від 03.08.1998 № 1 (Державні санітарні правила), **вся сільгосппродукція, яка передається на реалізацію населенню, на збереження або переробку, повинна супроводжуватись сертифікатом відповідності, результатами визначення залишків пестициду з зазначенням назви установи, яка проводила аналіз.**

Сертифікат відповідності підтверджує належну безпеку харчових продуктів і продовольчої сировини на підставі досліджень, які проведені установами державної санепідслужби та лабораторіями атестованими відповідно до чинного законодавства на право проведення таких досліджень (п. 7.4.).

Однак, чинний Закон України «Про захист рослин» не передбачає такого інструмента регулювання як сертифікат відповідності, проте останній існував у попередніх редакціях цього закону та був виключений на підставі Закону №1193-VII від 09.04.2014. Повноваженнями щодо видання сертифіката відповідності сільськогосподарської продукції та сировини рослинного походження щодо вмісту в них залишкової кількості пестицидів, агрохімікатів та важких металів були наділені: головний державний фітосанітарний інспектор України, головні державні фітосанітарні інспектори та державні фітосанітарні інспектори (ст. 16).

Крім того, у 2014 році втратила чинність постанова Кабінету Міністрів України від 28.12.2011 № 1378 «Про затвердження порядків видачі погодження на ввезення на територію України засобів захисту рослин, сертифіката відповідності сільськогосподарської продукції та сировини рослинного походження вимогам щодо вмісту в них залишкової кількості пестицидів, агрохімікатів та важких металів і сертифіката про дотримання регламентів застосування пестицидів і агрохімікатів», якою була затверджена форма відповідного сертифіката.

Таким чином, положення щодо видачі сертифікату відповідності наразі виключені із законодавства, яке регулює діяльність у сфері пестицидів і агрохімікатів, проте зміни до Державних санітарних правил внесено не було.

Поряд з цим, у п. 7.4. Державних санітарних правил, де перелічуються документи, які повинні супроводжувати всю сільгосппродукцію, котра передається на реалізацію населенню, на збереження або переробку, після сертифіката відповідності, зазначається **«результатами визначення залишків пестициду з зазначенням назви установи, яка проводила аналіз»**.

Формулювання наведеної норми Державних санітарних правил дозволяє зробити висновок, що «результатами визначення залишків пестициду з зазначенням назви установи, яка проводила аналіз» є окремим документом, який повинен супроводжувати сільгосппродукцію.

Водночас, визначення терміну сертифікату відповідності, який містився в Законі України «Про захист рослин» (редакція від 01.04.2014), згідно з яким **сертифікат відповідності сільськогосподарської продукції та сировини рослинного походження щодо вмісту в них залишкової кількості пестицидів, агрохімікатів та важких металів — разовий документ, що підтверджує стан партії сільськогосподарської продукції та сировини рослинного походження щодо вмісту в них залишкової кількості пестицидів, агрохімікатів та важких металів, з обов'язковим зазначенням результатів лабораторних досліджень**.

Із зазначеного положення вбачається, що сертифікат відповідності повинен включати відомості щодо залишкової кількості пестицидів, агрохімікатів та важких металів, з обов'язковим зазначенням результатів лабораторних досліджень, що майже дослівно збігається із формулюванням «результатами визначення залишків пестициду з зазначенням назви установи, яка проводила аналіз».

ВИСНОВКИ:

Наявність у Державних санітарних правилах припису щодо необхідності одержання сертифікату відповідності не узгоджується з базовими нормативно-правовими актами у сфері засобів захисту рослин, з яких наразі виключені норми щодо необхідності одержання такого інструменту регулювання, а відтак Державні санітарні норми слід привести у відповідність до Закону України «Про захист рослин» та інших правових актів у сфері пестицидів і агрохімікатів.

Позитивний висновок державної санітарно-гігієнічної експертизи

ПРОБЛЕМА: НЕВІДПОВІДНІСТЬ ПОЛОЖЕНЬ ДЕРЖАВНИХ САНІТАРНИХ ПРАВИЛ ІНШИМ НОРМАТИВНО-ПРАВОВИМ АКТАМ

Державні санітарні правила «Транспортування, зберігання та застосування пестицидів у народному господарстві», затверджених наказом Міністерства охорони здоров'я України від 03.08.1998 № 1 (Державні санітарні правила) передбачають, що реалізація харчових продуктів та сільськогосподарської сировини для їх виробництва, оброблених пестицидами в процесі транспортування і зберігання допускається лише після одержання **позитивного висновку державної санітарно-гігієнічної експертизи** (п. 7.7.).

Назва такого документа як «висновок державної санітарно-гігієнічної експертизи» не узгоджується із Законом України «Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення», позаяк останній оперує формулюванням «висновок державної санітарно-епідеміологічної експертизи» (термін «висновок державної санітарно-гігієнічної експертизи» використовувався до 2002 року).

Закон України «Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення» передбачає, що висновок державної санітарно-епідеміологічної експертизи — документ встановленої форми, що засвідчує відповідність (невідповідність) об'єкта державної санітарно-епідеміологічної експертизи медичним вимогам безпеки для здоров'я і життя людини, затверджується

відповідним головним державним санітарним лікарем і є обов'язковим для виконання власником об'єкта експертизи.

Таким чином, припис Державних санітарних правил щодо одержання позитивного висновку державної санітарно-гігієнічної експертизи не в повному обсязі відповідає положенням Закону України «Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення», у зв'язку із використанням термінів, які містять відмінності.

ВИСНОВКИ:

Внаслідок наявності формулювань, які не узгоджуються із законом, Державні санітарні правила створюють для бізнесу умови невизначеності та позбавляють суб'єктів господарювання змоги однозначно розуміти і застосовувати положення законодавства.

ДОДАТКИ

ДОДАТОК №1 ПЕРЕЛІК РЕГУЛЯТОРНИХ АКТІВ

№	Назва	Номер	Дата
1	Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Ліцензійних умов провадження господарської діяльності з перевезення пасажирів, небезпечних вантажів та небезпечних відходів залізничним транспортом»	1168	09-12-2015
2	Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Ліцензійних умов провадження господарської діяльності з перевезення пасажирів, небезпечних вантажів та небезпечних відходів автомобільним транспортом, міжнародних перевезень пасажирів та вантажів автомобільним транспортом»	1001	02-12-2015
3	Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження переліку органів ліцензування та визнання такими, що втратили чинність, деяких постанов Кабінету Міністрів України»	609	05-08-2015
4	Закон України «Про ліцензування видів господарської діяльності»	222-VIII	02-03-2015
5	Наказ Міністерства фінансів України «Про затвердження Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань»	879	02-09-2014
6	Наказ Міністерства охорони здоров'я України «Про затвердження Державних санітарних норм та правил «Гігієнічна класифікація праці за показниками шкідливості та небезпечності факторів виробничого середовища, важкості та напруженості трудового процесу»»	248	08-04-2014
7	Наказ Міністерства аграрної політики та продовольства України «Про затвердження розмірів плати за послуги з питань ветеринарної медицини, захисту рослин, охорони прав на сорти рослин, які надаються органами та установами, що входять до сфери управління Державної ветеринарної та фітосанітарної служби»	96	13-02-2013
8	Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Умов охорони небезпечних і цінних вантажів під час їх перевезення автомобільним транспортом та переліку таких вантажів»	55	30-01-2013
9	Митний кодекс України	4495-VI	13-03-2012
10	Постанова Кабінету Міністрів України «Деякі питання надання послуг Державною службою з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів, органами та установами, що належать до сфери її управління»	1348	28-12-2011
11	Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку видачі дозволів на виконання робіт підвищеної небезпеки та на експлуатацію (застосування) машин, механізмів, устаткування підвищеної небезпеки»	1107	26-10-2011
12	Наказ Міністерства аграрної політики та продовольства України «Про затвердження Порядку ведення агрохімічного паспорта поля, земельної ділянки»	536	11-10-2011
13	Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження переліку платних адміністративних послуг, які надаються Державною службою з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів, органами та установами, що належать до сфери її управління, і розміру плати за їх надання»	641	09-06-2011
14	Закон України «Про Перелік документів дозвільного характеру у сфері господарської діяльності»	3392-VI	19-05-2011
15	Наказ Міністерства транспорту та зв'язку України «Про затвердження Порядку складання іспитів працівниками суб'єктів перевезення небезпечних вантажів»	604	20-08-2010
16	Наказ Міністерства аграрної політики України «Про затвердження Порядку надання Головною державною інспекцією захисту рослин Мінагрополітики погодження на видачу ліцензії на хімічні засоби захисту рослин, імпорту яких підлягає ліцензуванню у 2010 році»	121	10-03-2010

№	Назва	Номер	Дата
17	Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження переліків товарів, експорт та імпорт яких підлягає ліцензуванню, та квот на 2010 рік»	1406	23-12-2009
18	Наказ Міністерства охорони навколишнього природного середовища України «Про затвердження форми заявки, яку подає суб'єкт господарювання для отримання дозволу на ввезення на митну територію України незареєстрованих пестицидів і агрохімікатів, що використовуються для проведення державних випробувань і наукових досліджень, а також обробленого ними насіннєвого (посадкового) матеріалу»	234	18-05-2009
19	Наказ Міністерства аграрної політики України «Про затвердження Порядку надання Головною державною інспекцією захисту рослин Мінагрополітики погодження на видачу ліцензії на хімічні засоби захисту рослин, імпорт яких підлягає ліцензуванню у 2009 році»	139	04-03-2009
20	Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження переліків товарів, експорт та імпорт яких підлягає ліцензуванню, та обсягів квот у 2009 році»	1123	27-12-2008
21	Наказ Міністерства охорони навколишнього природного середовища України «Про затвердження Розміру плати за проведення експертизи, державної реєстрації та перереєстрації пестицидів і агрохімікатів»	595	20-11-2008
22	Наказ Міністерства транспорту та зв'язку України «Про затвердження Порядку визначення органу, уповноваженого проводити перевірку знань працівників суб'єктів перевезення небезпечних вантажів»	869	16-07-2008
23	Наказ Державного комітету України з промислової безпеки, охорони праці та гірничого нагляду «Про затвердження Правил безпеки праці під час виконання авіаційно-хімічних робіт»	129	06-06-2008
24	Наказ Міністерства внутрішніх справ України «Про забезпечення перевезення небезпечних вантажів автомобільним транспортом»	130	21-03-2008
25	Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку проведення спеціального навчання працівників суб'єктів перевезення небезпечних вантажів»	1285	31-10-2007
26	Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку надання статусу спеціальної зони з виробництва сировини, що використовується для виготовлення продуктів дитячого та дієтичного харчування»	1195	03-10-2007
27	Наказ Міністерства охорони здоров'я України «Про затвердження Порядку проведення медичних оглядів працівників певних категорій»	246	21-05-2007
28	Постанова Кабінету Міністрів України «Про деякі питання реалізації Закону України «Про карантин рослин»»	705	12-05-2007
29	Наказ Міністерства транспорту та зв'язку України «Про затвердження Правил організації та виконання авіаційних робіт у сільському та лісовому господарстві»	1179	22-12-2006
30	Наказ Міністерства аграрної політики України «Про затвердження Порядку проведення повторної фітосанітарної (арбітражної) експертизи»	715	29-11-2006
31	Наказ Міністерства аграрної політики України «Про затвердження Порядку реєстрації осіб, які здійснюють господарську діяльність, пов'язану з виробництвом та обігом об'єктів регулювання»	690	21-11-2006
32	Наказ Міністерства охорони навколишнього природного середовища України «Про затвердження зразка Дозволу на ввезення та застосування незареєстрованих пестицидів і агрохімікатів для державних випробувань та наукових досліджень, а також обробленого ними насіннєвого (посадкового) матеріалу»	491	08-11-2006
33	Наказ Державного комітету статистики України «Про затвердження інструкцій щодо заповнення форм державних статистичних спостережень з охорони навколишнього природного середовища»	494	24-10-2006
34	Закон України «Про дитяче харчування»	142-V	14-09-2006
35	Наказ Державної служби України з нагляду за забезпеченням безпеки авіації «Про затвердження Правил повітряних перевезень вантажів»	186	14-03-2006

№	Назва	Номер	Дата
36	Наказ Державної служби України з нагляду за забезпеченням безпеки авіації «Про затвердження Правил сертифікації експлуатантів»	684	20-09-2005
37	Закон України «Про дозвільну систему у сфері господарської діяльності»	2806-IV	06-09-2005
38	Наказ Державного комітету України з нагляду за охороною праці «Про затвердження Типового положення про порядок проведення навчання і перевірки знань з питань охорони праці (НПАОП 0.00-4.12-05) та Переліку робіт з підвищеною небезпекою»	15	26-01-2005
39	Закон України «Про державний контроль за використанням та охороною земель»	963-IV	19-06-2003
40	Закон України «Про охорону земель»	962-IV	19-06-2003
41	Закон України «Про насіння і садивний матеріал»	411-IV	26-12-2002
42	Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку і правил проведення обов'язкового страхування цивільної відповідальності суб'єктів господарювання за шкоду, яка може бути заподіяна пожежами та аваріями на об'єктах підвищеної небезпеки, включаючи пожежовибухонебезпечні об'єкти та об'єкти, господарська діяльність на яких може призвести до аварій екологічного і санітарно-епідеміологічного характеру»	1788	16-11-2002
43	Постанова Кабінету Міністрів України «Про ідентифікацію та декларування безпеки об'єктів підвищеної небезпеки (НПАОП 0.00-6.21-02), (НПАОП 0.00-6.22-02)»	956	11-07-2002
44	Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку і правил проведення обов'язкового страхування відповідальності суб'єктів перевезення небезпечних вантажів на випадок настання негативних наслідків під час перевезення небезпечних вантажів»	733	01-06-2002
45	Наказ Міністерства охорони здоров'я України «Про Порядок проведення комплексної інвентаризації місць накопичення заборонених і непридатних до використання в сільському господарстві хімічних засобів захисту рослин»	315/376/412	18-10-2001
46	Постанова Кабінету Міністрів України «Про Правила дорожнього руху»	1306	10-10-2001
47	Закон України «Про об'єкти підвищеної небезпеки»	2245-III	18-01-2001
48	Наказ Міністерства охорони здоров'я України «Про затвердження Тимчасового порядку проведення державної санітарно-гігієнічної експертизи»	247	09-10-2000
49	Закон України «Про Загальнодержавну програму поводження з токсичними відходами»	1947-III	14-09-2000
50	Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Положення про контроль за транскордонними перевезеннями небезпечних відходів та їх утилізацією/видаленням і Жовтого та Зеленого переліків відходів»	1120	13-07-2000
51	Державна авіаційна служба України «Про затвердження Авіаційних правил України, Частина 47 «Правила реєстрації цивільних повітряних суден в Україні»»	153	05-02-2019
52	Європейська угода про міжнародні перевезення небезпечних вантажів внутрішніми водними шляхами (ВОПНВ) (укр/рос)		26-05-2000
53	Закон України «Про перевезення небезпечних вантажів»	1644-III	06-04-2000
54	Закон України «Про бджільництво»	1492-III	22-02-2000
55	Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку ведення державного обліку та паспортизації відходів»	2034	01-11-1999
56	Наказ Міністерства охорони навколишнього природного середовища та ядерної безпеки України «Про затвердження форми реєстрової карти об'єктів утворення, оброблення та утилізації відходів та Інструкції щодо її складання»	41	17-02-1999

№	Назва	Номер	Дата
57	Наказ Міністерства охорони навколишнього природного середовища та ядерної безпеки України «Про затвердження Інструкції про зміст і складання паспорта місць видалення відходів»	12	14-01-1999
58	Постанова Кабінету Міністрів України «Про правовий режим зон санітарної охорони водних об'єктів»	2024	18-12-1998
59	Закон України «Про захист рослин»	180-XIV	14-10-1998
60	Роттердамська конвенція про процедуру Попередньої обґрунтованої згоди відносно окремих небезпечних хімічних речовин та пестицидів у міжнародній торгівлі		10-09-1998
61	Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку ведення реєстру об'єктів утворення, оброблення та утилізації відходів»	1360	31-08-1998
62	Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження переліку особливо небезпечних хімічних речовин, виробництво яких підлягає ліцензуванню»	1287	17-08-1998
63	Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку виявлення та обліку безхазяйних відходів»	1217	03-08-1998
64	Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку ведення реєстру місць видалення відходів»	1216	03-08-1998
65	Наказ Міністерства праці та соціальної політики України «Про затвердження Типових норм безплатної видачі спеціального одягу, спеціального взуття та інших засобів індивідуального захисту працівникам сільського та водного господарства (НПАОП 0.00-3.01-98)»	117	10-06-1998
66	Постанова Кабінету Міністрів України «Про вдосконалення технічного, класифікаційного і судноплавного нагляду на морському і річковому транспорті»	814	08-06-1998
67	Закон України «Про відходи»	187/98-ВР	05-03-1998
68	Наказ Міністерства транспорту України «Про затвердження Правил перевезень вантажів автомобільним транспортом в Україні»	363	14-10-1997
69	Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку проведення державних випробувань та державної реєстрації технічних засобів застосування пестицидів і агрохімікатів»	479	29-04-1996
70	Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку вилучення, утилізації, знищення та знешкодження непридатних або заборонених до використання пестицидів і агрохімікатів та тари від них»	354	27-03-1996
71	Закон України «Про страхування»	85/96-ВР	07-03-1996
72	Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку проведення державних випробувань, державної реєстрації та перереєстрації, видання переліків пестицидів і агрохімікатів, дозволених до використання в Україні»	295	04-03-1996
73	Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку надання дозволу на ввезення незареєстрованих пестицидів і агрохімікатів, що використовуються для проведення державних випробувань та наукових досліджень, а також обробленого ними насіннєвого (посадкового) матеріалу»	288	04-03-1996
74	Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку забезпечення органів, що здійснюють державний контроль за застосуванням пестицидів і агрохімікатів, стандартними зразками пестицидів і агрохімікатів, методиками визначення їх залишкових кількостей»	228	19-02-1996
75	Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку вилучення, утилізації та знищення непридатних для використання сільськогосподарської сировини і харчових продуктів»	1065	28-12-1995
76	Указ Президента України «Про суцільну агрохімічну паспортизацію земель сільськогосподарського призначення»	1118/95	02-12-1995

№	Назва	Номер	Дата
77	Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку державного обліку наявності та використання пестицидів і агрохімікатів»	881	02-11-1995
78	Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку одержання допуску (посвідчення) на право роботи, пов'язаної з транспортуванням, зберіганням, застосуванням та торгівлею пестицидами і агрохімікатами»	746	18-09-1995
79	Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Положення про гігієнічну регламентацію та державну реєстрацію небезпечних факторів і Порядку оплати робіт із проведення гігієнічної регламентації та державної реєстрації небезпечних факторів»	420	13-06-1995
80	Кодекс торговельного мореплавства України	176/95-BP	23-05-1995
81	Закон України «Про пестициди і агрохімікати»	86/95-BP	02-03-1995
82	Закон України «Про наукову і науково-технічну експертизу»	51/95-BP	10-02-1995
83	Постанова Кабінету Міністрів України «Про порядок проведення державної експертизи (перевірки) технологічної, конструкторської, технічної документації на виготовлення засобів виробництва на відповідність їх нормативним актам про охорону праці»	431	23-06-1994
84	Закон України «Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення»	4004-XII	24-02-1994
85	Наказ Міністерства охорони здоров'я України «Про затвердження Переліку важких робіт та робіт із шкідливими і небезпечними умовами праці, на яких забороняється застосування праці жінок (ДНАОП 0.03-8.08-93)»	256	29-12-1993
86	Наказ Міністерства фінансів України «Про затвердження Правил виготовлення бланків цінних паперів і документів суворого обліку»	98/118/740	25-11-1993
87	Закон України «Про карантин рослин»	3348-XII	30-06-1993
88	Закон України «Про охорону праці»	2694-XII	14-10-1992
89	Постанова Кабінету Міністрів України «Про Порядок проведення атестації робочих місць за умовами праці»	442	01-08-1992
90	Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища»	1264-XII	25-06-1991
91	Закон України «Про зовнішньоекономічну діяльність»	959-XII	16-04-1991
92	Базельська конвенція про контроль за транскордонним перевезенням небезпечних відходів та їх видаленням		22-03-1989
93	Санітарні правила і норми охорони поверхневих вод від забруднення. СанПіН 4630-88	4630-88	04-07-1988
94	Монреальський протокол про речовини, що руйнують озоновий шар		16-09-1987
95	Кодекс України про адміністративні правопорушення	8073-X	07-12-1984
96	Про затвердження методичних вказівок «Медико-біологічні дослідження виробничих штамів мікроорганізмів і токсиколого-гігієнічна оцінка мікробних препаратів, визначення їх безпеки та обґрунтування гігієнічних нормативів і регламентів»	521	26.10.2004
97	Охорона природи. Ґрунти. Номенклатура показників санітарного стану ГОСТ 17.4.2.01-81*	1476	20-03-1981
98	Міжнародна конвенція про безпечні контейнери (укр/рос)		02-12-1972

№	Назва	Номер	Дата
99	Європейська Угода про міжнародне дорожнє перевезення небезпечних вантажів (ДОПНВ)		30-09-1957
100	Перелік пестицидів і агрохімікатів, дозволених до використання в Україні		29.12.2000
101	Наказ Міністерства охорони навколишнього природного середовища України «Обмеження по застосуванню пестицидів»	118	30-03-2005
102	Наказ Міністерства аграрної політики України «Про затвердження галузевої програми «Захист рослин 2008 - 2015»»	867/112	06-12-2007
103	Наказ Міністерства аграрної політики України «Про затвердження галузевої Програми «Комплексна біологізація захисту рослин 2008 - 2012»»	334/46	27-05-2008
104	Наказ Міністерства охорони здоров'я України «Перелік пестицидів, заборонених до використання в сільському господарстві, що не можуть бути зареєстровані або перереєстровані в Україні»		05-08-1997
105	Постанова Головного державного санітарного лікаря України «Державні санітарні правила «Транспортування, зберігання та застосування пестицидів у народному господарстві» ДСанПіН 8.8.1.2.001-98»»	1	03-08-1998
106	Наказ Міністерства охорони здоров'я України «Державні санітарні правила авіаційного застосування пестицидів і агрохімікатів в народному господарстві України»	382	18-12-1996
107	Міжнародна конвенція про захист рослин (переглянута у 1997 році)		06-12-1951
108	Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку подання декларації про відходи та її форми»	118	18-02-2016
109	Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Ліцензійних умов провадження господарської діяльності з перевезення пасажирів, небезпечних вантажів та небезпечних відходів річковим, морським транспортом»	1186	23-12-2015
110	Наказ Міністерства екології та природних ресурсів України «Про затвердження Порядку погодження на ввезення або вивезення озоноруйнівних речовин та товарів, що їх містять»	459	02-12-2015
111	Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Ліцензійних умов провадження господарської діяльності з виробництва особливо небезпечних хімічних речовин, перелік яких визначається Кабінетом Міністрів України»	445	13-07-2016
112	Наказ Міністерство внутрішніх справ України «Про затвердження Переліку маршрутів міжнародного дорожнього перевезення небезпечних вантажів, рух за якими здійснюється без погодження з уповноваженими підрозділами Національної поліції України»	151/89	02-03-2016
113	Постанова Головного державного санітарного лікаря України. Державні санітарні правила і гігієнічні норми «Гігієнічна класифікація пестицидів за ступенем небезпечності»	2	28-08-1998
114	Постанова Головного державного санітарного лікаря України. Державні санітарні норми і правила «Допустимі дози, концентрації, кількості та рівні вмісту пестицидів у сільськогосподарській сировині, харчових продуктах, повітрі робочої зони, атмосферному повітрі, воді водоймищ, ґрунтів» ДСанПіН 8.8.1.2.3.4 – 000 – 2001	137	20-09-2001
115	Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Ліцензійних умов провадження господарської діяльності з перевезення пасажирів, небезпечних вантажів та небезпечних відходів повітряним транспортом»	134	10-03-2017
116	Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку імпорту біологічних контрольних організмів для проведення наукових досліджень або біологічного контролю та шкідливих організмів, які завозяться для науково-дослідних цілей»	144	11-01-2017
117	Наказ Міністерства інфраструктури України «Про затвердження Правил перевезення небезпечних вантажів внутрішніми водними шляхами України»	126	04-04-2017

№	Назва	Номер	Дата
118	Закон України «Про оцінку впливу на довкілля»	2059-VIII	23-05-2017
119	Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку проведення еколого-експертної оцінки матеріалів, поданих для реєстрації пестицидів і агрохімікатів»	312	18-04-2018
120	Наказ Міністерства внутрішніх справ України «Порядок погодження та оформлення маршруту руху транспортного засобу під час дорожнього перевезення небезпечних вантажів»	656	04-08-2018
121	Наказ Міністерства внутрішніх справ України «Порядок видачі та оформлення свідоцтв про допущення транспортних засобів до перевезення визначених небезпечних вантажів»	656	04-08-2018
122	Наказ Міністерства внутрішніх справ України «Про затвердження деяких нормативно-правових актів з питань дорожнього перевезення небезпечних вантажів»	656	04-08-2018
123	Наказ Державної авіаційної служби України «Про затвердження Авіаційних правил України «Технічні вимоги та адміністративні процедури щодо льотної експлуатації в цивільній авіації»»	682	05-07-2018
124	Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження переліків товарів, експорт та імпорт яких підлягає ліцензуванню, та квот на 2019 рік»	1136	27-12-2018
125	Наказ Міністерства соціальної політики України «Про затвердження Мінімальних вимог безпеки і охорони здоров'я при використанні працівниками засобів індивідуального захисту на робочому місці»	1804	29-11-2018
126	Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження критеріїв, за якими оцінюється ступінь ризику від провадження господарської діяльності у сфері карантину рослин та визначається періодичність здійснення планових заходів державного нагляду (контролю) Державною службою з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів»	33	23-01-2019
127	Перелік пестицидів, дозволених до застосування авіаційним методом в сільському господарстві України на 1997-2000 роки		11-07-1997

ДОДАТОК №2

АКТИ ЄС

РЕГЛАМЕНТ (ЄС) № 1107/2009 від 21 жовтня 2009 року

«Про розміщення на ринку засобів захисту рослин та відміну Директиви ради ЄС 79/117/ЄЕС і 91/414/ЄЕС»

РЕГЛАМЕНТ (ЄС) № 396/2005 від 23 лютого 2005 року

«Про максимальні рівні залишків пестицидів у харчових продуктах та кормах рослинного та тваринного походження та внесення змін до Директиви Ради 91/414 / ЭЕС з посиланням на ЄЕЗ»

РЕГЛАМЕНТ КОМІСІЇ (ЄС) № 540/2011 від 25 травня 2011 року

«Про впровадження Регламенту (ЄС) № 1107/2009 Європейського Парламенту та Ради стосовно переліку схвалених активних речовин»

ДИРЕКТИВА № 2009/128/ЄС від 21 жовтня 2009 року

«Про встановлення стандартів для діяльності співтовариства щодо забезпечення сталого використання пестицидів»

РЕГЛАМЕНТ (ЄС) № 1272/2008 від 16 грудня 2008 року

«Про класифікацію, маркування та упаковку речовин і сумішей, що змінює і скасовує Директиви 67/548 / ЄЕС і 1999/45 / ЄС та змінює Регламент (ЄС) 1907/2006»

РЕГЛАМЕНТ (ЄС) № 882/2004 від 29 квітня 2004 року

«Про офіційний контроль, що здійснюється для забезпечення перевірки дотримання законодавства про корми та харчові продукти, а також, про правила охорони здоров'я та благополуччя тварин»

РЕГЛАМЕНТ (ЄС) № 1185/2009 від 25 листопада 2009 року

«Про статистичні дані про засоби захисту рослин»

РЕГЛАМЕНТ (ЄС) № 2016/2031 Європейського Парламенту Ради від 26 жовтня 2016 року

«Про захисні заходи проти шкідників рослин»

РЕГЛАМЕНТ (ЄС) № 2017/625 Європейського Парламенту та Ради від 15 березня 2017 року

«Про офіційний контроль та інші офіційні заходи, спрямовані на забезпечення застосування законодавства про харчові продукти та корми, правила щодо здоров'я та благополуччя тварин, здоров'я рослин та засобів захисту рослин»

